

قرآن

سره درگه

Ketabton.com

لیکوال :

ڈاکٹر نثار احمد صد

د قرآن

سره مرکه

لیکوال:

ډاکټر نثار احمد صمد

د چاپ ټول حقوق خوندي دي.

د کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:

د قرآن سره مرکه

ليکوال:

ډاکټر نثار احمد صمد

کمپوز:

خپله ليکوال

د ليکوال برېښنالیک:

Nsamad57@hotmail.com

د پښتۍ طرحه او انلاين چاري:

[مختار احمد احسان](#) - لراوېر ډاټ کام

www.Larawbar.com

د کتاب لړلیک

لومړۍ برخه

دوهمه برخه

درېیمه برخه

څلورمه برخه

پنځمه برخه

شپږمه برخه

اوومه برخه

اتمه برخه

نهمه برخه

لسمه برخه

یوولسمه برخه

دوولسمه برخه

دیارلسمه برخه

څوارلسمه برخه

پنځلسمه برخه

شپاړلسمه برخه

اوولسمه برخه

اتلسمه برخه

نولسمه برخه

شلمه برخه

یو ویشتمه برخه

دوه ویشتمه برخه

درویشتمه برخه

خلرویشتمه برخه

پنځه ویشتمه برخه

شپږ ویشتمه برخه

اووه ویشتمه برخه

اته ویشتمه برخه

نهمه ویشتمه برخه

د قرآن سره د مرکې د پای لیکنه

پیل

د روژې لومړنۍ سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، د تیر کال د مبارکې روژې غونډی سر کال هم ستاسو درانه حضور ته دیرش سوغاتونه وړاندې کوم. د سړنۍ مبارکې روژې دغه دیرش تحفې «د قرآن سره مرکه» نومېږي چې د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کیږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو څو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !
نو دا یې تاسو او دا یې هم د لومړنۍ روژې لومړنۍ تحفه (ن. صمد) :

د قرآن سره مرکه

سلام علیک ، سلامتی دی وی پر تا (۱)
سلام لک ، سلامتی دی وی درباندي (۲)

پوښتنه: که لطفاً خپل ځان را وپيژني ؟
ځواب: زه د الله کتاب یم (۳) ، نوم می قرآن دی (۴).

پوښتنه: ډیر ښه ، تا وویل چې زه د الله کتاب یم. آیا کولای سې چې الله په لنډه توگه را وپيژني ؟
ځواب: هو ولی نه ، الله د هغه هستۍ اصلی او فطری نوم دی (۵) چې هر څه او ټول کاینات یې پیدا کړي دي (۲) ، الله یو دی او شریک نه لری (۷) ، الله د هر شي څښتن او مالک دی (۸) ، هغه د ټول عالم رب دی (۹) ، هغه مطلق حاکم دی (۱۰) ، یوازی الله عبادت وړ دی او بس (۱۱) ، الله د عدم یعنی هیڅ څه هر څه او هر شي خلق کوی (۱۲) ، هغه ظاهر دی (۱۳) ، هغه باطن دی (۱۴) ، الله ټول کاینات چلوی (۱۵) ، هر څوک د هغه محتاج دی (۱۶) ، هغه هیچا ته هم اړ نه دی (۱۷) ، ژوند او مرگ د الله په اختیار کی دی (۱۸) ، صرف الله هر چا ته اولاد ورکوی (۱۹) ، الله تل موجود دی او تل به موجود وی (۲۰) ، هغه بی مثال دی یعنی هیڅ ساری نه لری (۲۱) ، هر څه له منځه ځي خو الله تلپاته دی (۲۲) ، هغه پر هر څه قادر دی (۲۳) ، هغه توبه قبلونکی او مهربان دی (۲۴)....

پوښتنه: دا خو ډیر حیاتی معلومات وو. اوس به راسم دې ته چې تا مخکی وویل چې زما نوم قرآن دی ، خو ما داسی هم اورېدلي دي چې ته د قرآن څخه علاوه نور نومونه او صفتونه هم لري ، آیا خپل دغسی څو نومونه او صفات را ښوولای سې ؟
ځواب: هو ، زه ډیر نومونه او صفتونه لرم چې د بیلگې په توگه به ځینی دروښیم:

کتاب (۲۵)، رحمت (۲۲)، حکمت (۱۷)، حدیث (۲۸)، هُدا یعنی هدایت (۲۹)، فرقان یعنی د حق او باطل بېلوونکی (۳۰)، مُبین یعنی ښکاره دلیل (۳۱)، ایمان (۳۲)، کریم یعنی لوی (۳۳)، کلام (۳۴)، عدل (۳۵)، برهان (۳۲)، نور (۳۷)، قول (۳۸)، سراج (۳۹)، شفا (۴۰)، موعظت یعنی نصیحت (۴۱)، ذکر (۴۲)، عصمت (۴۳)، مبارک (۴۴)، علی یعنی لوړ رتبه (۴۵)، حکیم (۴۶)، مُهیمین یعنی ساتونکی (۴۷)، منیر (۴۸)، مصدق یعنی تصدیق کونکی، د پیش گویانو مصداق (۴۹)، حبل الله یعنی د الله رسی (۵۰)، ذکری یعنی یادوونکی (۵۱)، قیَم یعنی سمه او مستقیمه خبره (۵۲)، قول فصل یعنی فیصله کوونکی (۵۳)، احسن الحدیث یعنی بهترین کلام (۵۴)، مثانی یعنی جوړه جوړه (۵۵)، متشابه (۵۶)، تنزیل یعنی نازل سوی (۵۷)، روح (۵۸)، وحی (۵۹)، عربی (۶۰)، بصائر یعنی د فکر او سوچ پیدا کوونکي دلایل (۶۱)، بیان (۶۲)، علم (۶۳)، نعمت (۶۴)، حق (۶۵)، هادی (۶۶)، عجب (۶۷)، تذکره یعنی یادونه (۶۸)، عروة الوثقی یعنی ټینګه رسی (۶۹)، صدق یعنی رښتیا (۷۰)، امر (۷۱)، بُشری یعنی زیری ورکونکی (۷۲)، عزیز (۷۳)، بلاغ یعنی پیغام (۷۴)، قصص یعنی بیان، قصی (۷۵)، صراط (۷۶)، عظیم (۷۷)، بشیر یعنی زیری ورکونکی (۷۸)، نذیر یعنی خبرداری ورکونکی (۷۹)، مجید یعنی سترتیا لرونکی (۸۰)، حُکم یعنی فیصله (۸۱)....

پوښتنه: دا خو ډیر په زړه پوری معلومات وو. آیا راته ویلای سې چې ته د چا تالیف یې یعنی مؤلف دی خوک دی؟
 ځواب: زما مؤلف الله دی، دا ځکه چې زه د هغه کلام یم (۸۲).

پوښتنه: نو چې داسی ده، دنیا ته چا رالیرلی یې؟
 ځواب: دنیا ته هم الله را نازل کړی یم (۸۳).

پوښتنه: دا صحیح ده چې الله نازل کړی یې، خو مخکی یا دغه دنیا ته چا راوړی یې؟
 ځواب: د الله په امر یوې ملایکې راوړی یم چې جبریل نومیري (۸۴).

پوښتنه: نو پر مخکه دی چا ته تشریف راوړ، یعنی جبریل (ع) چا ته ورتسلیم کولې؟
 ځواب: زه محمد (ص) ته راوړل کېدل، یعنی د هغه پر مبارک زړه را نازل کېدل (۸۵).

پوښتنه: تا د زړه خبره وکړه، آیا دا ممکنه وه چې پر زړه باندی نه بلکی پر کوم غره باندی نازل سوی وای او خلکو هدایت درڅخه اخیستلای؟

ځواب: دغسی کار ځکه هیڅ امکان نه درلود، چې که زه پر کوم غره باندی نازل سوی وای نو لومړی خو به هغه غر د الهی جلال له امله چاودېدلی او ټوټه ټوټه سوی وای او تباهی به خپره سوې وای (۸۶). که احیاناً

هغه غر سلامت هم پاته سوی وای نو په هغه صورت کی زما د احکامو په عملی تشریح کی قاطعیت نسو راتلای چی د هغه له امله به ما عملاً د کوم هدایتی کتاب رول هم نسو لو بولای. وگوره پر نبی کریم (ص) باندي زما نزول او هغه ته زما د عملی تشریح او تعبیر د مسؤلیت اصلی مقصد دا دی چی په مسلمہ امت کی فکری او عملی پیوستون او یووالی راسی (۸۷).

پوښتنه: آیا جبریل (ع) به ته کت مت او تکی په تکی را کښته کولې که څنگه؟
 ځواب: هو بالکل، جبریل زه حرف په حرف را وړلم (۸۸). دا ځکه چی هغه امین دی، د قوت او روح القدس (یعنی سپېڅلی روح) څښتن او د الهی حکم پابند دی (۸۹).

پوښتنه: اوس به یوه بله مسأله مطرح کړم او هغه دا چی ته کله دغه دنیا ته را نازل سوی؟
 ځواب: زما د نازل کېدو پیل د روژې د مبارکی میاشتی په یوه شپه کی و سو چی لیلۃ القدر نومیږی (۹۰).
 پوښتنه: آیا دنیا ته ستا نزول ټوله په یوه پلا یعنی یو ځایی سوی دی؟
 ځواب: یا، دنیا ته زما نازلېدل په یو ځایی توگه نه بلکی لږ لږ تعمیم سوی دی (۹۱).

پوښتنه: ولی لږ لږ نازلېدې او ولی په یوه پلا نه نازل کېدې؟
 ځواب: زه ځکه لږ لږ را لیږل کېدلم چی رسول الله او مسلمانان پرله پسې تشویق سی او د هغوی د زړونو د ډاډ باعث وگرځم (۹۲).

پوښتنه: نو چی داسی ده، څنگه راغونډ او تدوین سوی؟
 ځواب: ډیر ښه سوال دی، زما د راټولولو او تدوین انتظام هم پخپله الله ترسره کړی دی (۹۳)

پوښتنه: لطفاً راته ووايه چی ته چیری نازل سوی یې؟
 ځواب: زما نزول په مکه کی پیل سوی دی (۹۴).

پوښتنه: آیا صرف په همدې مکه او د هغې په مربوطاتو کی نازل سوی یې او که په نورو ځایو کی هم را نازل سوی یې؟
 ځواب: زه د مکې څخه علاوه په مدینه او د هغه په مربوطاتو کی هم نازل سوی یم (۹۵)

(۱): سوره مریم، آیت ۴۷. (۲): سوره الواقعة، آیت ۹۱. (۳): البقره: ۲؛ الانعام: ۹۲؛ الحجر: ۱؛ النمل: ۱.
 (۴): الانعام: ۱۹؛ یونس: ۳۷؛ یوسف: ۳؛ الاسراء (بنی اسرائیل): ۹. (۵): طه: ۱۴. (۶): الانعام: ۱۰۲؛
 الزمر: ۲۲؛ الرعد: ۱۲؛ المؤمن: ۲۲؛ طه: ۵۰. (۷): البقره: ۱۲۳؛ النساء: ۱۷۱؛ یوسف: ۳۹؛ الرعد: ۱۲؛
 ابراهیم: ۴۸. (۸): البقره: ۲۵۵؛ آل عمران: ۱۲۹، ۱۸۰؛ النساء: ۱۲۲؛ الانعام: ۱۲؛ لقمان: ۳۲. (۹): الفاتحه

۲: الانعام: ۴۵؛ الاعراف: ۵۴؛ یونس: ۱۰؛ المطففين: ۲. (۱۰): یوسف: ۴۰؛ الکهف: ۲۲؛ الاعراف: ۵۴؛ یونس: ۳۱؛ السجده: ۵. (۱۱): البقره: ۱۲۳؛ آل عمران: ۲؛ النساء: ۱۷۱؛ المائده: ۷۳؛ الناس: ۳. (۱۲): البقره: ۱۱۷، ۱۵۴؛ الانعام: ۱۰۱؛ الحشر: ۲۴. (۱۳): الحديد: ۳. (۱۴): الحديد: ۳. (۱۵): یونس: ۳۱؛ الاعراف: ۵۴؛ الطلاق: ۱۲؛ الروم: ۲۵؛ حم السجده: ۱۲. (۱۲): فاطر: ۵۵؛ محمد: ۳۸. (۱۷): الاخلاص: ۲؛ البقره: ۲۲۷؛ آل عمران: ۹۷؛ الانعام: ۱۳۳؛ التغابن: ۶. (۱۸): الملك: ۲؛ آل عمران: ۵۲؛ الاعراف: ۵۸؛ التوبه: ۱۲؛ الحديد: ۲. (۱۹): الشورى: ۴۹؛ الانبياء: ۹۰؛ ال عمران: ۳۸؛ مريم: ۵؛ ص: ۳۰. (۲۰): الحديد: ۳؛ الرحمن: ۲۷؛ ق: ۱۵؛ حم السجده: ۲۱؛ يس: ۷۹. (۲۱): الشورى: ۱۱؛ الاخلاص: ۱؛ النحل: ۱۷؛ الاعراف: ۱۹۱. (۲۲): الرحمن: ۲۷. (۲۳): البقره: ۱۰۹. (۲۴): التوبه: ۱۰۴. (۲۵): البقره: ۲؛ النساء: ۲۹؛ فاطر: ۱۰۵. (۲۶): الانعام: ۱۵۷؛ الاعراف: ۵۲، ۲۰۳؛ یونس: ۵۷؛ يوسف: ۱۱۱؛ النحل: ۲۴، ۸۹. (۲۷): الاسراء: ۳۹؛ الاحزاب: ۳۴. (۲۸): النجم: ۵۹-۲۰؛ الکهف: ۲؛ الطور: ۳۴. (۲۹): البقره: ۲، ۹۷، ۱۸۵؛ آل عمران: ۱۳۸؛ المائده: ۴۲؛ الانعام: ۱۵۷؛ القصص: ۴۳. (۳۰): البقره: ۱۸۵؛ آل عمران: ۴؛ الفرقان: ۱. (۳۱): المائده: ۱۵؛ يوسف: ۱؛ الحجر: ۱؛ الشعراء: ۲؛ النمل: ۱. (۳۲): آل عمران: ۱۹۳. (۳۳): الواقعه: ۷۷. (۳۴): التوبه: ۲؛ الفتح: ۱۵. (۳۵): الانعام: ۱۱۵. (۳۶): النساء: ۱۷۴. (۳۷): النساء: ۱۷۴؛ المائده: ۱۵؛ الاعراف: ۱۵۷؛ الشورى: ۵۲؛ التغابن: ۸. (۳۸): القصص: ۵۱. (۳۹): الاحزاب: ۴۲. (۴۰): یونس: ۵۷؛ الاسراء: ۸۲؛ حم السجده: ۴۴. (۴۱): آل عمران: ۱۳۸؛ المائده: ۴۲؛ یونس: ۵۷؛ هود: ۱۲۰؛ النور: ۳۴. (۴۲): الحجر: ۹؛ النحل: ۴۴؛ الانبياء: ۵۰؛ يوسف: ۱۰۴؛ الطلاق: ۱۰. (۴۳): آل عمران: ۱۰۳

(۴۴): الانعام: ۹۲، ۱۵۵؛ الانبياء: ۵۰؛ ص: ۲۹. (۴۵): السبا: ۲۳؛ الزخرف: ۴. (۴۶): آل عمران: ۵۸؛ یونس: ۱؛ لقمان: ۲؛ الزخرف: ۴. (۴۷): المائده: ۴۸. (۴۸): الاحزاب: ۴۲. (۴۹): البقره: ۴۱، ۸۹، ۹۷؛ الانعام: ۹۲؛ آل عمران: ۳؛ يس: ۲؛ الاحقاف: ۱۲، ۳۰. (۵۰): آل عمران: ۱۰۳. (۵۱): هود: ۱۲۰. (۵۲): الکهف: ۲. (۵۳): الطارق: ۱۳. (۵۴): الزمر: ۲۳. (۵۵): الحجر: ۸۷؛ الزمر: ۲۳. (۵۶): الزمر: ۲۳. (۵۷): الشعراء: ۱۹۲؛ يس: ۵؛ الواقعه: ۸۰. (۵۸): الشورى: ۵۲. (۵۹): الانبياء: ۴۵؛ الاحزاب: ۲. (۶۰): يوسف: ۲؛ الرعد: ۳۷؛ طه: ۱۱۳؛ الزمر: ۲۸؛ الزخرف: ۳. (۶۱): الانعام: ۱۰۴؛ الاعراف: ۲۰۳؛ القصص: ۴۳؛ الجاثيه: ۲۰. (۶۲): آل عمران: ۱۳۸. (۶۳): البقره: ۱۲۰؛ آل عمران: ۶۱؛ الرعد: ۳۷. (۶۴): الاضحى: ۱۱. (۶۵): البقره: ۲۲، ۹۱؛ المائده: ۸۴؛ الانعام: ۲۲؛ الانفال: ۲؛ القصص: ۵۳. (۶۶): الاسراء: ۹؛ الاحقاف: ۳۰؛ الجن: ۲. (۶۷): الجن: ۱. (۶۸): الحاقه: ۴۸؛ المدثر: ۴۹، ۵۴؛ الدهر: ۲۹؛ المزمّل: ۱۹؛ طه: ۳. (۶۹): البقره: ۲۵۲. (۷۰): الزمر: ۳۲. (۷۱): الطلاق: ۵. (۷۲): البقره: ۹۷؛ النحل: ۸۹، ۱۰۲؛ النمل: ۲؛ الاحقاف: ۱۲. (۷۳): حم السجده: ۴۱. (۷۴): ابراهيم: ۵۲؛ الانبياء: ۱۰۲. (۷۵): آل عمران: ۲۲. (۷۶): الفاتحه: ۲. (۷۷): الحجر: ۸۷. (۷۸): حم السجده: ۴. (۷۹): حم السجده: ۴؛ الفرقان: ۱؛ النجم: ۵۲. (۸۰): ق: ۱؛ البروج: ۲۱. (۸۱): الرعد: ۳۷. (۸۲): التوبه: ۲؛ الزمر: ۲۳؛ الفتح: ۱۵. (۸۳): الواقعه: ۸۰؛ الشورى: ۱۷

؛ البقره: ۷۲؛ النساء: ۱۱۳؛ الکهف: ۱. (۸۴). البقره: ۹۷؛ النحل: ۱۰۲؛ الشعرا: ۱۹۳. (۸۵). محمد: ۲؛
البقره: ۹۷؛ آل عمران: ۳؛ الاعراف: ۲؛ النحل: ۴۴. (۸۲). الحشر: ۲۱. (۸۷). النحل: ۴۴، ۲۴؛ الاحزاب
: ۲۱؛ آل عمران: ۱۲۴؛ الجمعة: ۲. (۸۸). النحل: ۱۰۲؛ الاسراء: ۱۰۵؛ هود: ۱۴. (۸۹). تاشعراً: ۱۹۳؛
التکویر: ۱۹-۲۱. (۹۰). البقره: ۱۸۵؛ الدخان: ۳؛ القدر: ۱. (۹۱). الفرقان: ۳۲؛ الاسراء: ۱۰۲؛ الدهر: ۲۳؛
النحل: ۱۰۱-۱۰۲. (۹۲). الفرقان: ۳۲؛ النحل: ۱۰۱-۱۰۲؛ الاسراء: ۳. (۹۳). القيامة: ۱۷-۱۹؛ الفرقان: ۳۲.
(۹۴). الانعام: ۹۲. (۹۵). التوبه: ۱۰۸؛ آل عمران: ۱۲۳، ۱۴۰، ۱۴۲؛ الاحزاب: ۲۲؛ البقره: ۱۴۴، ۱۹۸؛
الحج: ۲۷-۲۸؛ الفتح: ۱۰.

د روژې دوهم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، د تیر کال د مبارکې روژې غونډی سر کال هم ستاسو درانه حضور ته دیرش سوغاتونه وړاندې کوم. د سړنۍ مبارکې روژې دغه دیرش تحفې «د قرآن سره مرکه» نومېږي چې د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کیږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !
نو دا یې تاسو او دا یې هم د روژې د دوهمې ورځې تحفه (ن. صمد):

د قرآن سره مرکه (دوهمه برخه) :

پوښتنه: آیا راته ویلای سې چې ستا ژبه کومه یوه ده ، یعنی په کومه ژبه ارشاد فرمایي ؟
ځواب: زه په فصیح او بلیغ عربی ژبه نازل سوی یم او په همدې ژبه رځیرم (۱).

پوښتنه: ولی په عربی ژبه نازل سوی یې ؟

ځواب: دا ځکه چې د الله هر کتاب په هغه ژبه نازلېږي چې پخپله د رسول او د هغه د قوم ژبه وی ترڅو په دې ډول خلک ښه په وپوهیږي. نو زه چې پر کوم رسول باندې نازل سوی یم څنگه چې د هغه او د هغه د قوم ژبه عربی ده ، نو همدا علت دی چې زه د الله لخوا په همدغه عربی ژبه راو لیرل سوم که نه ، کافرانو به پلمه کولای چې رسول عرب دی ، مخاطب قوم یې هم عرب دی ، خو کتاب یې په بله ژبه دی چې موږ هیڅ نه په پوهیږو. (۲).

پوښتنه: ستا مخاطب انسانان څوک دي ؟

ځواب: زما لومړنی مخاطب هماغه زما حامل یعنی محمد رسول الله دی (۳). تر هغه وروسته د هغه قوم یعنی عرب قوم ته خطاب کوم (۴) ، او تر هغه وروسته تر قیامت پوری د هری سیمې ټولو انسانانو ته مخاطب یم (۵) چې په هغو کی مشرکین (۶) ، مجوسی (۷) ، صابی (۸) او اهل الکتاب (۹) یعنی یهودیان (۱۰) او عیسویان (۱۱) شامل دي.

پوښتنه: آیا د دې خبری معنا دا ده چې ته یو نړۍ شموله کتاب یې ؟

ځواب: هو بالکل ، زما هدایت د ټول بشر لپاره دی (۱۲).

پوښتنه: اوس به راسم دې ته چې ستا موضوع څه ده ؟

ځواب: دا خو ډیره ښه خبره ده ، زما موضوع انسان دی (۱۳).

پوښتنه: آیا را ته ویلای سې چی ستا مقصد او مطلب څه دی ؟
 ځواب: زما اصلی مقصد دا دی چی انسان د گمراهی څخه وژغورم او هدایت او ښېگڼه ور په برخه کړم
 (۱۴).

پوښتنه: دا خو ډیر عالی هدف دی ، نو آیا ستا په کومه خبره کی څه شک او شبهه پیدا کېدای سې ؟
 ځواب: یا ، زما په هیڅ خبره کی آن د شک کوم گنجایش هم نه ځایېږی او زما هره خبره حقیقی ، یقینی او
 قطعی ده (۱۵).

پوښتنه: آیا ستا د متن سره نوری خبری او بل څه اضافه کېدای سې که یا ؟
 ځواب: یا ، زما سره ځکه هیڅ شی او هیڅ درواغ نسی گډېدای چی زه د الله سپېڅلی کلام یم (۱۶).

پوښتنه: نو چی ته حق یې ، آیا ستا د حقانیت لند دلائل راته ویلای سې ؟
 ځواب: هو ، زما د حقانیت څو بیلگې به داسی در وښیم:
 الف- زما هره خبره پر حقیقت ولاړه ده (۱۷).
 ب- زما په خبرو کی هیڅ تضاد نسته (۱۸).
 ج- زما غوندی بل هیڅ کلام وجود نه لری (۱۹).
 د- زما په متن کی آن د یوې ذرې په اندازه هم لږښت او ډېرښت نسی راتلای (۲۰).

پوښتنه: تا وویل چی زما په متن کی هیڅ ډول لږښت او ډېرښت نسی راتلای ، آیا دغسی کار پخپله رسول
 الله (ص) هم نسو کولای ؟
 ځواب: یا ، دغسی کار هیڅوک هم نسی کولای (۲۱).

پوښتنه: آیا ستا څخه مخکی الله (ج) نور کتابونه هم دنیا ته رالیږلي وو ؟
 ځواب: هو ، خدای زما څخه مخکی نور کتابونه هم را نازل کړي وو (۲۲) ، لکه پر موسی (ع) باندی تورات
 (۲۳) ، پر داؤد (ع) باندی زبور (۲۴) ، او پر عیسی (ع) باندی انجیل (۲۵). له دې نه علاوه ، خدای پر
 پیغمبرانو صحیفې (یعنی کوچني کتابونه) هم نازل کړي دي (۲۲).

پوښتنه: ډیر ښه وضاحت دی را کړ. آیا دا رښتیا ده چی پر تا باندی ایمان راوړل ضروری او حتمی دی ؟
 ځواب: هو بالکل ، پر ما باندی بشپړ ایمان راوړل حتمی دی (۲۷).

پوښتنه: اوس به راسم یوې بلی حساسی مسألې ته او هغه دا چې ځینی خلک وایی چی زه خو مسلمان یم (یا موږ خو مسلمانان یو) ، خیردی چی د قرآن یعنی ستا بعضی احکام او اوامر عملی نکړو (چی مثالونه به یې وروسته در سره مطرح کړم) . نو آیا په دغسی حیلو او پلمو به برایت حاصل کړي ؟
 ځواب: نه ، داسی نه ده بلکی زما ټول حکمونه او هدایتونه به عملی کوي ، او زما د یوې برخی څخه انکار زما د ټول متن څخه د انکار په معنا دی او داسی کسان به په الهی عذاب مبتلا کیږي (۲۸) .

- (۱) : یوسف: ۲؛ الرعد: ۳۷؛ النحل: ۱۰۳؛ الشعراً: ۱۹۵؛ الاحقاف: ۱۲. (۲) : ابراهیم: ۴؛ مریم: ۹۷؛
 الدخان: ۵۸؛ الاحقاف: ۱۲؛ النحل: ۱۰۳؛ حم السجده: ۴۴. (۳) : الانعام: ۶؛ یونس: ۱۰۹؛ الاحزاب: ۲.
 (۴) : الزخرف: ۴۴؛ آل عمران: ۲۰؛ یوسف: ۲؛ الزمر: ۲۸؛ حم سجده: ۳. (۵) : یوسف: ۱۰۴؛ الفرقان: ۱؛
 ص: ۸۷؛ القلم: ۵۲؛ التکویر: ۲۷. (۶) : الانعام: ۱۰۲؛ التوبه: ۳۳؛ البقره: ۱۰۵؛ البینه: ۱. (۷) : الحج: ۱۷.
 (۸) : البقره: ۲۲؛ المائده: ۲۹؛ الحج: ۱۷. (۹) : آل عمران: ۲۴، ۷۱، ۹۹؛ النساء: ۴۷؛ المائده: ۱۵. (۱۰) :
 البقره: ۲۲؛ المائده: ۲۹؛ الحج: ۱۷؛ الجمعة: ۶. (۱۱) : البقره: ۲۲؛ المائده: ۱۸، ۲۹؛ التوبه: ۳۰؛ الحج:
 ۱۷. (۱۲) : یوسف: ۱۰۴؛ الفرقان: ۱؛ ص: ۸۷؛ القلم: ۵۲؛ التکویر: ۲۷. (۱۳) : الانفطار: ۲؛ الانشقاق: ۶؛
 العصر: ۲؛ الدهر: ۱؛ یس: ۷۷. (۱۴) : العصر: ۱-۴؛ ابراهیم: ۱؛ الحديد: ۹؛ الطلاق: ۱۱؛ البقره: ۲۵۷.
 (۱۵) : الحاقه: ۵۱؛ الواقعه: ۹۵؛ آل عمران: ۲۰؛ الاحزاب: ۴. (۱۶) : حم سجده: ۴۲. (۱۷) : الانعام: ۵؛
 یونس: ۱۰۸؛ البقره: ۹۱؛ المائده: ۸۴؛ الرعد: ۱. (۱۸) : النساء: ۸۲. (۱۹) : البقره: ۲۳؛ یونس: ۳۸؛ هود:
 ۱۳. (۲۰) : حم سجده: ۴۱-۴۲؛ الحجر: ۹. (۲۱) : یونس: ۱۵؛ الحاقه: ۴۴-۴۷. (۲۲) : البقره: ۲۸۵؛ آل
 عمران: ۱۸۴؛ النساء: ۱۳۲؛ التحريم: ۱۲؛ فاطر: ۲۵. (۲۳) : الانعام: ۹۱، ۱۵۵؛ هود: ۱۱؛ الاسراء: ۲؛
 المومنون: ۴۹؛ الفرقان: ۳۵. (۲۴) : النساء: ۱۲۳؛ الاسراء: ۵۵. (۲۵) : آل عمران: ۳؛ المائده: ۴۶؛
 الاعراف: ۱۵۷؛ التوبه: ۱۱۱؛ الحديد: ۲۷. (۲۶) : الاعلی: ۱۸-۱۹؛ طه: ۱۳۳؛ النجم: ۳۲. (۲۷) : البقره: ۴۱،
 ۹۱؛ النساء: ۴۷؛ التغابن: ۸. (۲۸) : آل عمران: ۱۱۹؛ البقره: ۸۵، ۲۰۸؛ التوبه: ۸۷.

د روژې درېیم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، د تیر کال د مبارکې روژې غونډی سر کال هم ستاسو درانه حضور ته دیرش سوغاتونه وړاندی کوم. د سړنۍ مبارکې روژې دغه دیرش تحفې «د قرآن سره مرکه» نومېږی چی د قرآن پوهنی ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنی کیږی او هغه د خپلو آیتونو له مخی ځوابونه وایی. هیله ده چی د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځی ، دا ځکه چی نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !
نو دا یې تاسو او دا یې هم د روژې د درېیمې ورځی تحفه (ن. صمد) :

د قرآن سره مرکه ، (درېیمه برخه) :

پوښتنه: آیا ستا د راتگ په باره کی د مخکی څخه لا پیش گوئی موجوده وه که یا ؟
ځواب: هو ، وگوره حضرت ابراهیم (ع) په خپله یوه دعا کی ما ته واضحاً اشاره کړې ده (۱).

پوښتنه: آیا ستا څخه وروسته به هم کوم بل آسمانی کتاب را نازل سی ؟
ځواب: یا ، تر ما وروسته به هیڅ کوم بل آسمانی کتاب نازل نسی او زه پر آخری نبی (ص) باندی نازل سوی یم نو ځکه زه وروستی کتاب یم (۲).

پوښتنه: نو چی ته آخری کتاب یې معنا یې دا ده چی باید تر قیامت پوری وساتل سی ، که داسی وی نو ته د خپلی تلپاتی ساتنی څه ثبوت او تضمین لری ؟
ځواب: ډیر ښه سوال دې وکړ ، الله پخپله تر قیامت زما د ساتنی ذمه او مسؤلیت اخیستی دی (۳). زه په هره دوره او هره موده کی د ژونديو انسانانو په سینو کی ساتلی پاتیرم (۴). هسی خوزه په هره زمانه کی په شفاهی او تحریری دواړو شکلونو سره پاته یم او شتون لرم (۵).

پوښتنه: د دې معنا دا ده چی ته د ټول انسانی ژوندانه لپاره هدایت یې ، آیا همداسی ده ؟
ځواب: هو بالکل همداسی ده (۶).

پوښتنه: اوس به راسم دې موضوع ته چی ستا دعوت څه شی دی ، یعنی خلک څه ته رابولې ؟
ځواب: زما دعوت (بلنه) دا ده چی انسان د خپل خالق خوښ کړی او ټاکلی دین چی هماغه اسلام دی قبول کړي (۷) ، د خپل رب د احکامو اطاعت وکړي (۸) ، په هر کار او معامله کی د رسول الله (ص) پیروی وکړي (۹) ، او د آخرت د بریالیتوب لپاره ایمان او ښه عمل خپل کړي (۱۰).

پوښتنه: نو چی داسی ده ، آیا تا د انسانی مسایلو ټول جزئیات بیان کړي دي که یا ؟
 ځواب: ما اصلاً د انسانی ژوندانه اصول او مبادي په بشپړ تفصیل سره بیان کړي دي (۱۱) ، د جزئیاتو د
 تفصیل او عملی تشریح مسؤلیت زما حامل یعنی محمد (ص) ته سپارل سوی دی (۱۲) .

پوښتنه: آیا دا راته ویلای سې چی ته مشکل کتاب یې که آسانه ؟
 ځواب: خدای زه د هدایت او لارښوونې لپاره ډیر آسانه او د پوهېدو وړ گرځولی يم (۱۳) . خو تر کومه ځایه
 چی زما په علومو او ښه پیژندنې پوری اړه لری ، نو بیا ډیر غور او تدبر ته اړتیا لیدل کیږی (۱۴) .

پوښتنه: آیا پوښتلی سم چی ستا د بیان ترتیب او طریقه څنگه ده ؟
 ځواب: زما د بیان ترتیب ډیر څرگند او واضح دی (۱۵) ، بالکل طبیعی او پر زړه کښېناستونکی دی (۱۶)
 ، په هغه کی هیڅ ډول مغلق تیا او ابهام وجود نلری (۱۷) ، که ته ښه څیر سې نو زه په ذهن کی د عین یوې
 خبری د کښېنولو په خاطر هغه په څو طریقو او ډولونو سره بیانوم تر څو په پوهاوي کی یې څه ستونزه
 پېښه نسې (۱۸) .

پوښتنه: نو ستا د استدلال طریقه څنگه ده ؟
 ځواب: زما استدلال بالکل فطری دی چی د هغه بنسټ د مخاطب پر اقرار او اعتراف باندی ولاړ دی (۱۹)
 . له دې نه علاوه ، زه انسان ته بلنه ورکوم چی د خپل دننه او بهر ټول کاینات او د هغه اغېزو او پېښو ته ښه
 غور وکړي تر څو د خپل دننه او دباندی ټول حقایق ښه ور معلوم سې او د هغو د غوښتنو سره سم صحیح
 لاره غوره کړی (۲۰) .

پوښتنه: او س به یوه بله موضوع مطرح کړم او هغه دا چی آیا راته ویلای سې چی ستا ترتیب څنگه جوړ
 سوی دی ؟
 ځواب: ښه پوښتنه دي وکړه ، زه د ډیرو سورتونو د مجموعې څخه جوړ سوی يم (۲۱) .

(۱) : البقره: ۱۲۹ ؛ آل عمران: ۱۲۴ . (۲) : الاحزاب: ۴۰ . (۳) : الحجر: ۹ . (۴) : العنکبوت: ۴۹ . (۵) : القیامه:
 ۱۷ ؛ الانعام: ۹۲ ؛ الاحقاف: ۱۲ ؛ ص: ۸۷ ؛ القلم: ۵۲ . (۶) : البقره: ۲۰۸ ؛ آل عمران: ۱۹ ، ۸۵ ؛ الاسراء: ۹ ؛
 الذاریات: ۵۲ . (۷) : آل عمران: ۱۹ ، ۲۰ ، ۸۵ ؛ المایده: ۳ ؛ الانعام: ۱۲۵ ؛ الحج: ۳۴ ؛ البقره: ۲۰۸ . (۸) :
 آل عمران: ۱۳۲ ؛ النساء: ۵۹ ؛ المایده: ۹۲ ؛ الانفال: ۴۲ ؛ التغابن: ۱۲ . (۹) : آل عمران: ۳۱ ؛ الاعراف: ۱۵۸ ؛
 النساء: ۵۹ ؛ الانفال: ۴۲ ؛ محمد: ۳۳ . (۱۰) : البقره: ۲۲ ، ۸۲ ؛ المایده: ۲۹ ؛ هود: ۲۳ ؛ ابراهیم: ۲۳ ؛
 العصر: ۳ . (۱۱) : الانعام: ۱۵ ؛ هود: ۱ . (۱۲) : النحل: ۴۴ ، ۴۲ ؛ آل عمران: ۱۳۲ ؛ النساء: ۵۹ ؛ الاحزاب: ۲۱ .
 (۱۳) : القمر: ۱۷ ، ۲۲ ، ۳۲ ، ۴۰ ؛ مریم: ۹۷ ؛ الدخان: ۵۸ . (۱۴) : النساء: ۸۲ ؛ محمد: ۲۴ ؛ ص: ۲۹ . (۱۵) :
 المایده: ۱۵ ؛ یوسف: ۱ ؛ الحجر: ۱ ؛ النحل: ۱۰۳ ؛ الشعراء: ۲ . (۱۶) : المایده: ۹۲ ، ۹۹ ؛ ابراهیم: ۹۲ ؛

النحل: ۳۵، ۸۲؛ النور: ۵۴؛ العنكبوت: ۱۸. (۱۷): الكهف: ۱؛ الزمر: ۲۸. (۱۸): الاسراء: ۴۱، ۸۹؛
الكهف: ۵۴؛ طه: ۱۱۳؛ الاحقاف: ۲۷؛ الفرقان: ۵۰. (۱۹): يونس: ۳۱؛ المومنون: ۸۵، ۸۷، ۸۹. (۲۰):
حم سجده: ۵۳-۵۴؛ الذاريات: ۲۰-۲۳؛ البقره: ۱۲۴؛ آل عمران: ۱۹۰-۱۹۱؛ الاعراف: ۱۹۱. (۲۱): هود: ۱۳؛
البقره: ۲۳؛ التوبه: ۲۴، ۸۲، ۱۲۴، ۱۲۷؛ يونس: ۳۸؛ النور: ۱.

د روژې څلورم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، خدای دی وکړی چې د روژې تیر درې سوغاتونه گټور تمام سوي وی . دغه لړۍ چې « د قرآن سره مرکه » نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه ده . دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کیږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي . هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله ! نو د څلورمې روژې لپاره څلورم سوغات لطفاً ملاحظه کړئ ، (ن . صمد)

د قرآن سره مرکه (څلورمه برخه) :

پوښتنه: ستا آیتونه څو ډوله دي ؟

ځواب: زما آیتونه دوه ډوله دي چې هغه محکم او متشابه نومېږي (۱) .

پوښتنه: آیا تسمیه یعنی بسم الله هم ستا آیت دی ؟ ځکه په دې باره کی ډول ډول نظریات وړاندې کیږي .
ځواب: هو ، بسم الله الرحمن الرحيم زما یو مستقل آیت دی (۲) .

پوښتنه: آیا تا ځینی آیتونه تکراراً هم ذکر کړي دي ؟ که وی ، نو څو بیلگې یې را ښوولای سې ؟
ځواب: هو ، ما څو ځله بعضی آیتونه تکراراً ذکر کړي دي ، مثلاً:

الف- فَبِأَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمَا تُكذِبِن (پس د خپل رب په کوم نعمت د نعمتونو درواغ وایاست) ۳۱ واره (۳) .
ب- وَلَقَدْ يَسْرَنَّا الْقُرْآنَ لِدِكْرِ فَهْلٍ مِّنْ مُّذَكِّرٍ (موردا [قرآن] آسانه کړی دی ، نو آیا نصیحت منونکی څوک سته ؟) ۴ واره (۴) .

ج- وَيَلِيُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ (د هماغه ورځی درواغ گونکو ته تباهی ده) لس ځله (۵) .

پوښتنه: دا څو په زړه پوری معلومات وو . آیا خپل څو جامع آیتونه هم را ښوولای سې ؟
ځواب: هو ولی نه ، دا درې بیلگې په غور سره واوره :

الف- وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشِ اللَّهَ وَيَتَّقْهُ فَالِيكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (۲) ، یعنی : او هغه څوک چې د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړي ، د الله څخه وپیریږي او پرهیزگاري غوره کړي نو هغوی به په مراد ورسپیږي .
ب- اِنَّ اللّٰهَ يَامُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِيتَا ذِي الْقُرْبٰى وَيَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَاۗءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغٰى يَعْظِمُ لَعْنٰتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ (۷) ، یعنی : الله د عدالت ، نښکني او صله رحمی حکم کوي او د بدی ، بې حیایی او ظلم او تیري څخه منع کوي ، هغه تاسی ته نصیحت کوي تر څو قبول یې کړئ .

ج- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (۸) ، یعنی: ای ایمان لرونکو ، صبر و کړئ ، یو بل ته د صبر تلقین و کړئ ، مقابلي ته چمتو سی او د الله خخه و بیړی ترڅو بریالی سی .

پوښتنه: دا خو ډیر مهم آیتونه وو . اوس به راسم دې پوښتنې ته چې آیا تا داسی حروف هم استعمال کړي دي چې د بیلو بیلو تورو په شکل وی؟ که وی ، نو تعداد یې څو ته رسیږی؟
 ځواب: هو ، ما دغسی حروف ذکر کړي دي چې شمیر یې ۱۴ ته رسیږی او هغه «مقطعات» بلل کیږی چې ټول د سورتو په پیل کی راغلي دي ، مثلاً:

الم (۹) ، المص (۱۰) ، الر (۱۱) ، طه (۱۲) ، طس (۱۳) ، طسم (۱۴) ، حم (۱۵) ، حم عسق (۱۶) ، ق (۱۷) ، ن (۱۸) ، ص (۱۹) ، یس (۲۰) ، المر (۲۱) ، کهیعص (۲۲) .

پوښتنه: آیا ستا د تلاوت پر مهال سجده کول واجب دی؟
 ځواب: زما په متن کی څو ځایه داسی دي چې د هغو د تلاوت یا اورېدو پر مهال سجده کول واجب ده (۲۳) .

پوښتنه: اوس به راسم دې ته چې آیا تا په خپل متن کی قسم هم اخیستی دی که یا؟
 ځواب: هو ، ما ډیر ځله قسمونه اخیستي دي ، مثلاً: والعصر (۲۴) یعنی په زمانه می قسم ، والشمس (۲۵) یعنی په لمر می قسم ، واللیل (۲۶) یعنی په شپه می قسم او ډیر نور .

پوښتنه: آیا تا تشبیهه هم استعمال کړې ده؟ که وی یو مثال یې راکړه .
 ځواب: هو ډیر تشبیهات می کارولي دي مثلاً: مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ (۲۷) یعنی: هغه کسان چې الله یې پرېښود بل معبود یې غوره کړ نو د هغه غني په شان دی چې کور یې جوړ کړی دی ، حقیقت دا دی چې تر ټولو کمزوره هماغه د غني کور دی کاشکی دغه خلک پوهېدای .
 په دغه مثال کی د مشرکانو معبودان د غني د ځالی سره تشبه سوي دي معنا دا چې څومره چې د غني ځاله کمزوره ده په هماغه اندازه د دغو خلکو معبودونه هم کمزوره او بې اغیزې دي .

پوښتنه: آیا تا کومه استعاره یا کنایه هم بیان کړې ده؟ خصوصاً د پرونیو او نننیو گمراهانو لپاره؟
 ځواب: هو ، ما ډیری کنایې استعمال کړي دي ، مثلاً: صُمُّ بَكْمِ عُمَىٰ فَهْمٌ لَا يَرْجِعُونَ (۲۸) ، یعنی: هغوی کانه دي ، گونگیان دي او رانده دي ، نور به نو هغوی بیرته را و نه گرځی .
 په دې مثال کی د کنایې په ډول هغه خلک کانه ، گونگیان او رانده بلل سوي دي چې حق نه اوری ، نه یې وایی او نه یې هم وینی .

پوښتنه: آیا تا پيش بينی هم کړي دي که يا ؟

ځواب: هوکی ، ما ځینی پيش گوياڼی کړي دي چی ټولی ثابتی سوي هم دي ، مثلاً دا چی تا به خدای د خلگو څخه وساتی ، یا دا چی دغسی قرآن به هیڅکله هم رانه وړای سي ، یا دا چی کافران به ناکامه کیږی ، یا دا چی هغوی به مات سی (۲۹). زما دغه پيش بينی ملاحظه کړه: وَانْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّوْكَ مِنَ الْاَرْضِ لَيُخْرِجُوْكَ مِنْهَا وَاذْا لَا يَلْبَثُوْنَ خَلْفَكَ اِلَّا قَلِيْلًا (۳۰) ، یعنی: او هغوی غوښته چی تا د دې سیمې څخه په شړلو سره و بیروی او نور به هغوی پخپله هم تر تا وروسته خورا لږ موده پاته سی . کله چی د مکې کفارو محمد (ص) له وطنه شړلو ته اړیوست ، نو پخپله هغوی هم ډیر ژر د دنیا څخه ولاړل .

(۱): آل عمران: ۷. (۲): النمل: ۳۰. (۳): الرحمن: ۱۳. (۴): القمر: ۱۷، ۲۲، ۳۲، ۴۰. (۵): المرسلات: ۱۵، ۱۹، ۲۴، ۲۸، ۳۴، ۳۷، ۴۰، ۴۵، ۴۷، ۴۹. (۶): النور: ۵۲. (۷): النحل: ۹۰. (۸): آل عمران: ۲۰۰. (۹): البقره: ۱؛ ال عمران: ۱؛ العنکبوت: ۱؛ الروم: ۱؛ لقمان: ۱؛ السجده: ۱. (۱۰): الاعراف: ۱. (۱۱): یونس: ۱؛ هود: ۱؛ یوسف: ۱؛ ابراهیم: ۱؛ الحجر: ۱. (۱۲): طه: ۱. (۱۳): النمل: ۱. (۱۴): الشعراً: ۱؛ القصص: ۱. (۱۵): المومن: ۱؛ حم سجده: ۱؛ الزخرف: ۱؛ الدخان: ۱؛ الجاثیه: ۱؛ الاحقاف: ۱؛ الشوری: ۱. (۱۶): الشوری: ۱-۲. (۱۷): ق: ۱. (۱۸): القلم: ۱. (۱۹): ص: ۱. (۲۰): یس: ۱. (۲۱): الرعد: ۱. (۲۲): مریم: ۱. (۲۳): الاسراء: ۱۰۷؛ مریم: ۵۸؛ السجده: ۱۵؛ الاعراف: ۲۰۶؛ الرعد: ۱۵. (۲۴): العصر: ۱. (۲۵): الشمس: ۱. (۲۶): الیل: ۱. (۲۷): العنکبوت: ۴۱. (۲۸): البقره: ۱۸. (۲۹): الاسراء: ۷۲؛ المائده: ۶۷؛ البقره: ۲۳-۲۴؛ آل عمران: ۱۲، ۱۵۱؛ القمر: ۴۵. (۳۰): الاسراء: ۷۲.

د روژې پنځم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کېږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !
نو دا دی د پنځمې روژې لپاره پنځم سوغات لطفاً مطالعه کړئ ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (پنځمه برخه) :

پوښتنه: آیا ته د علم ښېگڼې ته تسلیم یې ، یعنی هغه منې ؟ ځکه بعضی کسان گمراه کونکي ادعاگانې کوي .

ځواب: زما په نظر د علم ښېگڼه ثابته او غوڅه ده او زه پر علم ډیر ټینگار کوم . ما علم روڼا او عالم اصلی لیدونکي بللی دی ، د عالمانو درجې خدای لوړوي ، علم د انسان پوهه ، ایمان ، ادب او مدنیت پیاوړی کوي . نو آیا دا هر څه د علم سره زما علاقه او رابطه نه ثابتوي ؟ (۱) .

پوښتنه: هو بالکل همداسی ده . آیا کولای سم چې وپوښتم ستا د تلاوت آداب کوم دي ؟

ځواب: ډیر ښه ، زما د تلاوت څو مهم آداب په دې ډول دي :

لومړۍ - پاک او صاف والی (۲) ؛

دوهم - تر هر څه مخکې تعوذ (یعنی اعوذ بالله من الشیطن الرجیم) ویل (۳) ؛

درېیم - وروسته تسمیه (یعنی بسم الله الرحمن الرحيم) ویل (۴) ؛

څلورم - سوکه سوکه او په سره سینه تلاوت کول (۵) ؛

پنځم - په تلاوت کې له تلواره کار نه اخیستل (۶) ؛

شپږم - په خشوع او خضوع سره تلاوت کول (۷) ؛

اووم - پر هغه باندې غور او تدبیر کول (۸) ؛

اتم - د نورو لخوا په چوپتیا او ډیره توجه سره زما تلاوت اورېدل (۹) ؛

نهم - د سجده آیتونو په لوستلو یا اورېدلو سره سجده ادا کول (۱۰) ؛

پوښتنه: ستا فضایل یا ښېگڼې څه دي ؟

ځواب: زما ښېگڼې ډیری دي چې څو مختصرې بیلگې به یې داسی در وپېژنم :

لومړۍ - زه د الله کلام یم (۱۱) ؛

دوهم-زما غوندي بل کلام نسته او زه بهترين کلام يم (۱۲) ؛
 درېم-زما کار دا دی چې انسانان د گمراهۍ د تيارې څخه راو باسم او د هدايت رڼا ته يې راوبولم (۱۳) ؛
 څلورم-زه زړونو ته حوصله بخښم او ذهن او فکر ته ټينگښت عطا کوم (۱۴) ؛
 پنځم-زه د ټولو انسانانو د روحی ناروغيو لپاره د شفا پيغام يم (۱۵) ؛
 شپږم-زه ايمان والاوو ته بشارت يا زيری يم (۱۶) ؛
 اووم-زما اغېزه ثابته او مُسلمه ده (۱۷) ؛
 اتم-زما تلاوت يو ډير لوی عبادت دی (۱۸) ؛

پوښتنه: ډيره مننه ، آيا راته ويلاى سې چې پر تا باندې مخالفينو اعتراضونه کړي دي که يا ؟ که وی لطفاً
 يې څو بيلگې راته ووايه .

ځواب: هو ، پر ما مخالفينو يو څه اعتراضات او نيوکي کړي دي چې ځينی يې دا دي :
 لومړۍ-وايې چې زه د رسول الله (ص) لخوا جوړ سوی يم او گواکې الله تعالی نه يم نازل کړی (۱۹) ؛
 دوهم-وايې که موږ دا و منو چې ته د الله لخوا نازل سوی يې ، نو بيا سوال دا دی چې ولې په يو ځایي توگه
 نه يې نازل سوی او ولې لږ لږ نازل سوی يې (۲۰) ؛
 درېم-وايې چې رسول الله (ص) زه د يو عجمی شخص (غير عرب) په مرسته جوړ کړی يم (۲۱) ؛
 څلورم-وايې چې زه بايد د هغو دوو مشهورو کسانو څخه پر يوه نازل سوی وای چې د عربو د دوو
 مشهورو ښارونو (يعنی مکې او طایف) مشران وو (۲۲) ؛
 پنځم-وايې چې زما پر ځای کوم بل [نرم دريځه] قرآن بايد نازل سوی وای تر څو د دوی لپاره د منلو وړ
 وای (۲۳) ؛
 شپږم-وايې چې زه بايد د دوی د هيلو مطابق بدل سم (۲۴) ؛
 اووم-زه يې شعر او شاعري بللی يم (۲۵) ؛
 اتم-زه يې د پخوانيو خلکو بې سر او بې پښو داستانونه گڼلی يم (۲۶) ؛
 نهم-زه يې د خوب او خيال پاشلی بيان بللی يم (۲۷) ؛
 لسم-زه يې جادو بللی يم (۲۸) ؛

پوښتنه: هغوی ولې داسی کول يا يې اوس کوی ؟ يعنی ستا مخالفت ولې سوی دی ؟
 ځواب: د بيلا بيلو خلکو لخوا زما سره مخالفت سوی دی چې د علتونو څو مثالونه يې دا دي :
 لومړۍ-د نفسانی غوښتنو پيروي (۲۹) ؛
 دوهم-د لاس تنگی او بد حالی خطر (۳۰) ؛
 درېم-د ظلم او زيادتيو ناوړه عادت (۳۱) ؛
 څلورم-د پلرونو او نيکونو په پتو سترگو تقليد (۳۲) ؛

پنځم- خپل منځي تعصب او ډلی ډلی والی (۳۳) ؛
 شپږم- مجرمانه ذهنیت او تفکر (۳۴) ؛
 اووم- ضدیت او سپین سترگی (۳۵) ؛

پوښتنه: هغوی دی الله اصلاح یا تباه کړی چی بی دلیل او چتی دغسی ضدیت درسره لری. اوس به یوه بله موضوع مطرح کړم او هغه دا چی د دې دنیا په باره کی څه فکر کوي ؟
 ځواب: دا دنیا د انسانانو ازموینځی دی (۳۲) ، دا یو مؤقتی او فانی ځای دی او تردې وروسته به قیامت رآخی او یو بل مستقل او تلپاته جهان به شتون ولری (۳۷). دا دنیا د لوبو ځای دی (۳۸) ، د خطا ایستلو ځای دی (۳۹) ، د ښکلاوو او ویار ښودلو نوم دی (۴۰) ، د آخرت په پرتله دا ډیر محدود او کوچنی دی (۴۱).

پوښتنه: ستا په نظر د انسان د ژوند څخه مقصد څه دی ؟
 ځواب: زما په نظر د انسان د ژوندانه مقصد د الله بشپړ اطاعت ، عبادت او بندگی ده (۴۲).

پوښتنه: آیا دا به لازمه وی چی در څخه وپوښتم چی لوی خدای ټوله کاینات په څومره موده کی جوړ کړل ؟

ځواب: هو ، هر سوال چی لری ، آزادانه یې مطرح کولای سی. ستا د دې پوښتنی په ځواب کی به درته ووايم چی لوی الله ټول کاینات په شپږو ورځو کی بېله هیڅ ډول ستړیا څخه جوړ کړي دي (۴۳). خودا می هم ویلی دي چی ښه غور او تدبر وکړه (۴۴).

پوښتنه: داسی ادعا کیږی چی د ساینس له مخی د کاینات هر شی جوړه جوړه پیدا سوی دی. خوداسی هم اور بدل کیږی چی کله ساینس د خالپوڅو په حال کی و ، تا ویلی وو چی الله هر شی جوړه جوړه خلق کړی دی. آیا په دې هکله څه راته ویلای سی ؟
 ځواب: هو ، په دې کی هیڅ شک نسته چی ما واضحا ویلی دي چی الله هر شی جوړه جوړه پیدا کړی دی (۴۵). آن دا چی زما یو نوم پخپله هم مثانی (یعنی جوړه جوړه) دی (۴۶).

(۱): الزمر: ۹ ؛ الرعد: ۱۲ ؛ المجادله: ۱۱ ؛ الکهف: ۱۱۴ ؛ الحجرات: ۱۳. (۲): الواقعة: ۷۹. (۳): النحل: ۹۸. (۴): العلق: ۱. (۵): المزل: ۴. (۶): القیامه: ۱۲ ؛ طه: ۱۱۴. (۷): الاسرا: ۱۰۹. (۸): النساء: ۸۲ ؛ ص: ۲۹. (۹): الاعراف: ۲۰۴. (۱۰): مریم: ۵۸ ؛ الاسرا: ۱۰۷ ؛ السجده: ۱۵. (۱۱): التوبه: ۶ ؛ الفتح: ۱۵ ؛ یونس: ۳۷. (۱۲): الاسرا: ۸۸ ؛ یونس: ۳۸ ؛ البقره: ۲۳-۲۴ ؛ هود: ۱۳-۱۴. (۱۳): ابراهیم: ۱ ؛ الاسرا: ۹. (۱۴): النحل: ۱۰۲. (۱۵): یونس: ۵۷ ؛ الاسرا: ۸۲ ؛ حم سجده: ۴۴. (۱۶): البقره: ۹۷ ؛ النحل: ۸۹ ، ۱۰۲ ؛ النمل:

۲؛ الاحقاف: ۱۲. (۱۷). الزمر: ۲۳؛ الاسراء: ۱۰۷، ۱۰۹؛ الحشر: ۲۱. (۱۸). فاطر: ۲۹؛ البقره: ۱۲۱؛ الاحزاب: ۳۴. (۱۹). يونس: ۳۸؛ هود: ۱۳؛ الانبياء: ۵؛ الفرقان: ۴؛ السجده: ۳. (۲۰). الفرقان: ۳۲؛ الاسراء: ۱۰۶؛ التوبه: ۸۲، ۱۲۴، ۱۲۷؛ محمد: ۲۰. (۲۱). النحل: ۱۰۳؛ الفرقان: ۴. (۲۲). الزخرف: ۳۱. (۲۳). يونس: ۱۵. (۲۴). يونس: ۱۵. (۲۵). يس: ۲۹؛ انبياء: ۵؛ الحاقه: ۴۱؛ الطور: ۳۰. (۲۶). الانعام: ۲۵؛ الانفال: ۳۱؛ النحل: ۲۴؛ الفرقان: ۵؛ المطففين: ۱۳. (۲۷). الانبياء: ۵. (۲۸). السبا: ۴۳؛ الزخرف: ۲۰؛ الانبياء: ۳؛ الاحقاف: ۱۷؛ المدثر: ۲۴. (۲۹). القمر: ۳. (۳۰). القصص: ۵۷. (۳۱). العنكبوت: ۴۹. (۳۲). البقره: ۱۷۰؛ المائده: ۱۰۴. (۳۳). ص: ۱. (۳۴). المطففين: ۱۲. (۳۵). البقره: ۸۹-۹۰؛ العنكبوت: ۴۷. (۳۶). الملك: ۲؛ هود: ۷؛ المائده: ۴۸؛ الانعام: ۱۲۵؛ الكهف: ۷. (۳۷). يونس: ۲۴؛ الكهف: ۴۵. (۳۸). الانعام: ۳۲؛ العنكبوت: ۲۴؛ محمد: ۳۲؛ الحديد: ۲۰. (۳۹). آل عمران: ۸۵؛ الانعام: ۷۰، ۱۳۰؛ الاعراف: ۵۱؛ لقمان: ۳۳؛ فاطر: ۵. (۴۰). الحديد: ۲۰. (۴۱). النساء: ۷۷؛ التوبه: ۳۸؛ الرعد: ۲۲؛ يونس: ۲۴. (۴۲). الذاريات: ۵۲؛ البقره: ۲۱؛ يونس: ۳؛ النحل: ۳۲؛ الانبياء: ۲۵. (۴۳). الاعراف: ۵۴؛ يونس: ۳؛ هود: ۷؛ الفرقان: ۵۹؛ ق: ۳۸. (۴۴). النساء: ۸۲؛ ص: ۲۹؛ محمد: ۲۴. (۴۵). الذاريات: ۴۹؛ الزمر: ۲۲؛ يس: ۳۲؛ الرعد: ۳؛ الزخرف: ۱۲. (۴۶). الحجر: ۸۷؛ الزمر: ۲۳.

د روژې شپږم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کېږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل وړخ ده بېله حسابو خو سبا د حساب وړخ ده بېله عمله !
نو دا یې هم د شپږمې روژې لپاره شپږم سوغات ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (شپږمه برخه) :

پوښتنه: انسان په کومه درجه یا کوم مقام کې ځای لري ؟
ځواب: انسان تر ټولو مخلوقاتو افضل دی او بهتر مقام لري یعنی اشرف المخلوقات دی (۱).

پوښتنه: ما داسې هم اورېدلي چې تا انسان د خدای نایب یعنی نماینده بللی دی ، آیا دا رښتیا ده ؟
ځواب: ما انسان ته تر هر څه دا ستر نعمت عطا کړی چې هغه می د الله نایب او خلیفه بللی دی او کله چې الله د هغه د جوړولو په هکله ملایکو ته خبر ورکړ نو فرشتو ورته وویل چې آیا هغه څه ایجادوي چې پر مځکه فساد جوړوي او وینی تویوي ؟ خو الله ورته وویل چې بیشکه ماته هر څه ښه معلوم دي نه تاسو ته . (۲)

پوښتنه: دا خو ډیر مهم معلومات وو . اوس به راسم دي ته چې د بشر دغه لومړنی انسان څوک و ؟
ځواب: دا لومړنی انسان آدم (علیه السلام) نومېږي او ټول بشر د هغه اولاد دی (۳).

پوښتنه: آیا دا صحیح ده چې ملایکو دغه انسان ته سجده وکړه ؟ که وی آیا دا تر هر څه ستر درنښت نه دی ؟

ځواب: هو بالکل همداسې ده . کله چې الله هغه خلق کړ نو فرشتو ته یې د سجدي امر وکړ او هغوی هم ټولو بېله شیطان څخه آدم (ع) ته سجده وکړه (۴).

پوښتنه: نو آیا انسان د دې ستر امتیاز تر څنګ یو مسؤل او ذمه وار مخلوق هم دی که یا ؟

ځواب: هو ، هغه ډیر مسؤلیتونه لری. مثلاً: بې خبره او بې ثبوته باید په چا پسی څه و نه وایی او نه هم څه وکړی ، هغه د الله د عبادت لپاره خلق سوی دی (۵) ، نو ځکه به د هر انسان حتی رسولانو سره هم حساب کتاب کیږی (۶).

پوښتنه: خدای دی هر انسان خصوصاً مسلمانان منجمله افغانان په خپل دغه حساس مسؤلیت پوه کړی. بله پوښتنه می دا ده چی د انسانی فطرت مهمی ځانگړتیاوی کومی دي ؟
ځواب: د انسان د فطرت څو مهمی ځانگړنی دا دي:

۱- لومړنی انسان د خاورو څخه جوړ سو (۷) ، وروسته نور د نطفې څخه پیدا سوی دي (۸).

۲- د هغه په خټه (فطرت) کی د نیکی او بدی دواړو شعور موجود دی (۹).

۳- په هغه کی هدایت تعبیه سوی دی (۱۰).

۴- هغه د زحمت او مشقت گاللو لپاره پیدا سوی دی (۱۱).

۵- هغه په عمومی توگه تلواری (۱۲) ، ناشکره (۱۳) ، زړه تنگی او کم ظرفه (۱۴) ، ناپوه (۱۵) ، ظالم او تیری کونکی (۱۶) ، جگړه پال (۱۷) ، بخیل (۱۸) ، حریص (۱۹) او دنیا پرست (۲۰) دی.

۶- د خوښی په حالت کی انسان فخر او لویی کوی ، خو د لاس تنگی او بد حالی پر مهال د بې صبری او مایوسی په غیږ ورځی (۲۱).

۷- په هغه کی د میرمنی او اولادو طبیعی شوق او رغبت موجود دی (۲۲).

۸- که پر انسان څه مصیبت راسی نو الله ته مراجعه کوی (۲۳) ، او ځکه نو په تاوان کی دی (۲۴).

پوښتنه: آیا انسان د بنمن لری ؟ که وی نو ستا په نظر هغه څوک دی ؟

ځواب: د انسان تر ټولو ستر د بنمن شیطان دی (۲۵).

پوښتنه: آیا تا داسی هم ویلی چی الله پر ځینو کسانو بانندی شیطان مسلط کړی دی حال دا چی هغوی ځانونه سم بولی ؟

ځواب: هو دا صحیح ده. هر څوک چی د رحمان د ذکر څخه غافل وی نو الله پر هغوی شیطان مسلط کوی او هغه یې ملگري وی او د سمی لاری څخه یې لیری ساتی حال دا چی هغوی ځانونه پر سمه لار روان بولی (۲۶).

پوښتنه: الله دی ټولو مسلمانانو ته د دغسی مهلکی ناروغی څخه چی ډیری په مبتلا دي ، نجات ورکړی. بله پوښتنه می دا ده چی آیا په انسانی خټه کی الله تعالی د لومړی ورځی څخه د خپل ربوبیت اقرار تعبیه کړی دی ؟

ځواب: هو بالکل همداسی ده ، د هر انسان روح د لومړي ورځي څخه الله د خپل رب په حيث منلی دی (۲۷).

پوښتنه: آیا راته ویلای سې چې د انسان لویې لویې نفسانې غوښتنې کومې دي ؟
ځواب: د انسان څو عمده نفسی خواهشات چې ما ذکر کړي دي ، دا دي:

۱- جنس (۲۸) ؛

۲- اولاد (۲۹) ؛

۳- مال او دولت (۳۰) ؛

۴- سورلي (۳۱) [لکه د آس ، موټر او نور] ؛

۵- څاروی او اهلی حیوانات (۳۲) ؛

۶- محکمه او د هغې پیداوار (۳۳) ؛

۷- کور او محل (۳۴) ؛

پوښتنه: د دې اړینو معلوماتو څخه مننه. بله پوښتنه می دا ده چې ستا په نظر انسانی عقل څه اهمیت لری ؟

ځواب: انسان ته چې الله تر ټولو غټ نعمت عطا کړی دی هماغه عقل دی. نو د هغه څخه سم کار نه اخیستل د الله ناشکري ده (۳۵). ما په خپل متن کې انسانی عقل ته بلنه ورکړې ده چې کایناتو ته ښه غور او فکر وکړی او په هغه کې د الله قدرت او حکمت وویښی (۳۶). د الله شریعت هم د عقل او حکمت سره بالکل سمون لری (۳۷). د بل چا په پټو سترگو تقلید کول او د خپل عقل څخه کار نه اخیستل غلط کار دی (۳۸). په کومه معامله او مسأله کې د علم او تحقیق څخه پرته صرف د وهم او گومان څخه کار اخیستل ښه نه دی (۳۹). د هر انسان څخه به د هغه د عقل نه استعمالولو له کبله پوښتنه کیږی (۴۰).

پوښتنه: ډیره مننه. اوس به راسم دې ته چې آیا هر انسان مړ کیږی که څنگه ؟

ځواب: هو کي ، هر پیدا کېدونکی انسان مړ کیږی (۴۱).

(۱): الاسراء: ۷۰ ؛ التین: ۴ ؛ البقره: ۳۴. (۲): البقره: ۳۰. (۳): آل عمران: ۵۹ ؛ الاعراف: ۲۲ ؛ الحجر: ۳۳ ؛ الاسراء: ۷۰ ؛ یس: ۶۰. (۴): البقره: ۳۴. (۵): الذاریات: ۵۲. (۶): القیامه: ۳۲ ؛ الاسراء: ۳۲ ؛ الاعراف: ۶. (۷): الحجر: ۲۲ ؛ السجده: ۷ ؛ الرحمن: ۱۴. (۸): النحل: ۴ ؛ السجده: ۸ ؛ الدهر: ۲ ؛ الطارق: ۵-۷. (۹): الشمس: ۸ ؛ البلد: ۱۰. (۱۰): طه: ۵۰ ؛ الدهر: ۳ ؛ الاعلی: ۳ ؛ البلد: ۱۰ ؛ الشمس: ۸. (۱۱): البلد: ۴. (۱۲): الاسراء: ۱۱ ؛ الانبیاء: ۳۷. (۱۳): ابراهیم: ۳۴ ؛ الاسراء: ۲۷ ؛ الحج: ۲۲ ؛ الشوری: ۴۸ ؛ الزخرف: ۱۵. (۱۴): الاسراء: ۱۰۰. (۱۵): الاحزاب: ۷۲. (۱۶): ابراهیم: ۳۴ ؛ الاحزاب: ۷۲. (۱۷): الکهف: ۵۴ ؛ یس: ۱۷. (۱۸):

المعارج: ٢١؛ النساء: ١٢٨. (١٩): المعارج: ١٩؛ النساء: ١٢٨. (٢٠): العاديات: ٨؛ الفجر: ٢٠؛ آل عمران: ١٥٢؛ النساء: ١٢٨. (٢١): الشورى: ٤٨؛ هود: ١٠؛ الروم: ٣٦؛ المعارج: ٢٠؛ هود: ٩؛ حم سجده: ٩؛ الاسراء: ٨٢. (٢٢): الفرقان: ٧٤؛ الروم: ٢١؛ آل عمران: ٣٨؛ ابراهيم: ٣٩. (٢٣): يونس: ١٢؛ الزمر: ٨، ٤٩. (٢٤): العصر: ٢. (٢٥): البقره: ٣٦. (٢٦): الزخرف: ٣٦-٣٧. (٢٧): الاعراف: ١٧٢. (٢٨): آل عمران: ١٤. (٢٩): آل عمران: ١٤. (٣٠): آل عمران: ١٤. (٣١): آل عمران: ١٤. (٣٢): آل عمران: ١٤. (٣٣): آل عمران: ١٤. (٣٤): التوبه: ٢٤. (٣٥): الملك: ٢٣. (٣٦): البقره: ١٢٤؛ الانعام: ٩٥-٩٩؛ الروم: ٨؛ الجاثيه: ٢٢؛ التغابن: ٣. (٣٧): البقره: ١٧٩، ١٨٤، ٢٨٢؛ الاعراف: ١٥٧. (٣٨): البقره: ١٧٠؛ المائده: ١٠٤. (٣٩): الاسراء: ٣٦؛ النجم: ٢٣ و ٢٨. (٤٠): الاسراء: ٣٦. (٤١): آل عمران: ١٥٨؛ الانبياء: ٣٤، ٣٥؛ العنكبوت: ٥٧؛ الزمر: ٣٠.

د روژې اووم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او ګټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کېږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !
نو د اوومې روژې لپاره اووم سوغات وړاندې کوم ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (اوومه برخه) :

پوښتنه: لوی خدای انسانانو ته څومره نعمتونه عطا کړي دي ؟
ځواب: الله تعالی انسان په بې حده ډیرو حتی بې حسابو نعمتونو سره نازولی دی (۱).

پوښتنه: د دغو ډیرو او بې حسابو نعمتونو یو مثال راکولای سې ؟
ځواب: اولین او تر ټولو غټ نعمت د الله روح ده ، یعنی الله خپله روح هغه ته ورکړې ده (۲).

پوښتنه: خود دې سترو پیرزوینو سره سره ما داسې هم اورېدلي چې تا ځینی انسانان رانده بللي دي. که وی ، نو دا څوک دي ؟
ځواب: هو دا صحیح ده. زه هغه کسان رانده بولم چې د الله سبحان و تعالی نښانیو ته غور او فکر نه کوی (۳).

پوښتنه: چې داسې ده ، نو الهی نښې چیرې دي او څنګه یې باید وپېژنو؟ آیا څو بیلګې راته ویلای سې ؟
ځواب: هو ولی نه. څو الهی نښې دا دي: د آسمانو او مځکې پیدا کول ، د شپې او ورځې یو په بل اړول ، په سمندر کې د ګټورو شیانو د حصول په خاطر تګ راتګ ، د آسمان څخه د اوبو اورول چې په هغه سره مړه مځکه ژوندي کېږي ، پر مځکه ډول ډول حیوانات ، د موسمونو یو په بل بدلېدل ، د آسمان او مځکې ترمنځ لویې لویې اوریځې د پوهو انسانانو لپاره الهی نښانې دي (۴). د انسانانو د ژبو او رنگونو تنوع پخپله الهی نښې دي (۵). نو که د الله د ستاینو د لیکلو لپاره د سمندر او به رنگ سی ، دغه رنگ به پای ته ورسېږي خو د الله بیان به لانه وی ختم سوی او که یو بل دغسی سمندر هم راوړه سی ، بیا به هم الهی ستاینه پای و نه مومی (۶). د لاسه ، که د مځکې ټولې ونې قلمونه او د سمندر او به یې هم رنگ سی ، آن که د اوو سمندرونو ټولې او به هم رنگ سی بیا به هم د الله بیان ختم نسی (۷). نو ځکه الله انسانانو ته غوږونه ، سترګې او زړه عطا کړي دی تر څو د هغه شکر ادا کړي (۸).

پوښتنه: دا خو ډیر په زړه پوری ارشادات او معلومات وو. داسی هم ویل کیږی چی تا د انسانی زړه ډیر انواع ذکر کړی دي. آیا په دې هکله هم څه وضاحت را کولای سې؟
 ځواب: تا صحیح اوربدلی دي. ما په خپل متن کی د انسانانو څو ډوله زړونه بیان کړی دي چی څو مثالونه یې دا دي:

- ۱- سخت زړه (۹).
- ۲- زنگ و هلی زړه (۱۰).
- ۳- کوریا خیرن زړه (۱۱).
- ۴- سم او نه کړېدونکی زړه (۱۲).
- ۵- بیرېدونکی زړه (۱۳).
- ۶- په گناه لړلی زړه (۱۴).
- ۷- بند یا مھر لگېدلی زړه (۱۵).
- ۸- ډاډه یا مطمئن زړه (۱۶).
- ۹- تیاره یا تور زړه (۱۷).
- ۱۰- روغ یا سالم زړه (۱۸).
- ۱۱- بې ایمانه یا درېدونکی زړه (۱۹).
- ۱۲- مغرور او متکبر زړه (۲۰).
- ۱۳- ایمان لرونکی یعنی ایمانداره زړه (۲۱).
- ۱۴- نرم زړه (۲۲).

پوښتنه: آیا تا د زړه د تسکین او ډاډمنېدو کومه طریقه هم ویلې ده؟
 ځواب: هو، ولی نه. یوه بیلگه یې دا ده چی مؤمنان د الله په ذکر سره ډاډمن کیږی او زړونه یې له خوفه بېغمه کیږی (۲۳).

پوښتنه: ما داسی هم اوربدلی چی ته مو پرله پسې صبر ته هڅوي. آیا د دې کار یوه گټه را ته ویلای سې؟
 ځواب: هو بالکل همدا سې ده. ستر څښتن تاسی په لوږه، بېره، ځانی او مالی زیانونو سره امتحانوی او زېړی درکوي چی کله د څه مصیبت سره مخامخ سې، نو وواپی چی موږ صرف د الله مال یو او د هغه خوا ته ورتلونکی یو. پر دغسی خلکو بېله شکه د خپل رب عنایتونه او رحمتونه لوریږی (۲۴).

پوښتنه: نن د نفاق او فتنې یو عجیب حالت مسلط دی. ځینی کسان په ناخبری او ځینی په تجاهل سره او ځینی نور بیا قصداً ستا د ارشاداتو څخه لږیا ډیر مخ اړوی او په ډول ډول پلمو او حیلو سره دلایل جوړوی

او ادعا کوی چی زه (یا مور) د فلاني شخص یا فلاني سیستم او یا هم فلاني جوړښتون د قوانینو پیروی کوم (یا کوو). دغسی کړنو او خلکو ته ستا ځواب څه دی؟

ځواب: ما هر څه ته واضحاً اشاره کړې ده او صریحاً می ویلي چی اسلام یو بشپړ دین دی او پخپله الله هغه ستاسو لپاره خوښ کړی دی (۲۵). ما هغوی ته ویلی دي چی صرف د هغه څه پیروی وکړئ چی د الله لخوا درته نازل سوی ، له هغه پرته د نورو اولیاوو پیروي مه کوئ (۲۲). په کوم شي کی چی تاسو اختلاف ولرئ ، نو د هغه فیصله الله ته وسپارئ (۲۷). د الله او د هغه د رسول اطاعت کوئ ، اختلاف مه کوئ که نه بې زړه به سی او قوت به مو له منځه ولاړ سي (۲۸). که مو په یو شي کی اختلاف پینښ سو ، نو که واقعاً هم پر الله او د آخرت پر ورځ ایمان لرئ ، هغه الله او رسول ته راجع کړئ (۲۹).

پوښتنه: واقعاً چی تر څه حقایق دي بیان کړل ، اوس خو نو بالکل واضح سوه چی څوک ستا ارشادات و نه منی او مراعات یې نکړي حال به یې دغسی وی لکه تا چی اشاره ورته وکړه چی نن عملاً بې زړه سوي دي او هم یې قوت له منځه تللی دی او څوک هیڅ اهمیت نه ورکوي. په دې اړه می بل سوال دا دی چی آیا ممکنه ده چی ستا ډیره حصه ومنل سی او عملی کړای سی خو یوه برخه یې عملی نسی؟

ځواب: دا هیڅ امکان نلری او له همدې امله نن هره خوا فساد او مصیبت مسلط دی او ما واضحاً ویلی دي چی زما د یوې برخې څخه انکار زما د ټول متن څخه د انکار معنا لری (۳۰).

(۱): ابراهیم: ۳۴؛ النحل: ۱۸. (۲) السجده: ۹. (۳): الاسراء: ۷۲؛ الحج: ۴۶. (۴): البقره: ۱۲۴. (۵): الروم: ۲۲. (۶): الکهف: ۱۰۹. (۷): لقمان: ۲۷. (۸): النحل: ۷۸. (۹): البقره: ۷۴؛ الزمر: ۲۲؛ الحديد: ۱۲؛ المائده: ۱۳. (۱۰): المطففين: ۱۴. (۱۱): آل عمران: ۷. (۱۲): آل عمران: ۸. (۱۳): الانفال: ۲؛ الحج: ۳۵. (۱۴): البقره: ۲۸۳. (۱۵): یونس: ۷۴. (۱۶): الرعد: ۲۸. (۱۷): الحج: ۴۶. (۱۸): الشعراء: ۸۹. (۱۹): الزمر: ۴۵. (۲۰): المؤمن: ۳۵. (۲۱): الحديد: ۱۲؛ الحج: ۷. (۲۲): الزمر: ۲۳. (۲۳): الرعد: ۲۸. (۲۴): البقره: ۱۵۷-۱۵۵. (۲۵): المائده: ۳. (۲۶): الاعراف: ۳. (۲۷): الشوری: ۱۰. (۲۸): آل عمران: ۲۴. (۲۹): النساء: ۵۹. (۳۰): البقره: ۴۱، ۸۵، ۲۰۸؛ آل عمران: ۱۱۹؛ التوبه: ۸۲.

د روژې اتم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کیږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !
 نو د اتمې روژې لپاره اتم سوغات ومنئ ، (ن. صمد)

د قران سره مرکه (اتمه برخه) :

پوښتنه: پر کومو شیانو ایمان راوړل حتمي دی ؟
 ځواب: پر هر مسلمان باندې دا حتمي او لازمی ده چې پر الله ، د هغه پر ملایکو ، د هغه پر پیغمبرانو ، د هغه پر کتابو ، او د آخرت پر ورځې ایمان راوړي (۱).

پوښتنه: ستا په نظر د انسان د اخروی نېښکني لپاره شرایط کوم دي ؟
 ځواب: صرف او صرف یو شرط دی او هغه دا چې ایمان لرل او د هغه سره سم عمل کول (۲).

پوښتنه: آیا د دې مطلب دا دی چې د ایمان څخه پرته نور اعمال غلط دي ؟
 ځواب: هو همداسی ده ، د ایمان راوړلو څخه پرته هېڅ عمل نه صالح کېدای سی او نه هم د منلو وړ دی (۳).

پوښتنه: نو آیا د صالح عمل څخه پرته ایمان اعتبار نه لری ؟
 ځواب: هر هغه ایمان چې له امله یې د نېک او صالح عمل د کولو عزم پیدا نسی ، اعتبار نلری (۴).

پوښتنه: آیا دا راته ویلای سی چې ایمان لږیا ډیرېدای سی ؟
 ځواب: هو کي ، د ایمان کیفیت کمیږي او ډیرېږي (۵).

پوښتنه: آیا د ځنکدن پر مهال توبه او ایمان قبلېږي ؟
 ځواب: مخکې قبلېږي ، خو د مرگ پر پوله قطعاً نه قبلېږي (۶).

پوښتنه: ډیره ساده خو مهمه پوښتنه لرم ، او هغه دا چې الله څوک دی ؟

خواب: که څه هم مخکې می دا خواب مختصراً درکړې دی ، خو دا دی اوس به یې یو څه مفصلاً درونیم: الله د هغه هستۍ حقیقی نوم دی (۷) چې دا ټول کاینات یې پیدا کړي دي (۸). الله یو دی او شریک نه لری (۹). هغه د هر ډول عیب او نقص څخه خلاص او پاک دی (۱۰) او د هر ډول ښه والي او کمال صفتونه لری (۱۱). هغه ژوندی دی (۱۲) ، هر څه اوري (۱۳) او وینی (۱۴). هغه د ارادې څښتن دی (۱۵). همدغه الله رزق ورکونکی دی (۱۶) ، هدایت ورکونکی دی (۱۷) ، د هر شي او هر څه مالک یعنی څښتن دی (۱۸). هغه پروردگار او رب دی (۱۹). هغه مطلق حاکم دی (۲۰). ستر طاقت او اختیار ټول د هغه سره دی (۲۱). هغه پر هر څه قدرت لری (۲۲). هغه د ناپایه رحم لرونکی دی (۲۳). د عبادت وړ صرف او صرف هماغه دی (۲۴). هغه حکیم (۲۵) او طاقت لرونکی دی (۲۶). هغه د امن او سولې عطا کونکی دی (۲۷). هغه ساتونکی او ژغورونکی دی (۲۸). هغه معافونکی (۲۹) او بخښونکی دی (۳۰). هغه باریک بین دی (۳۱). نرم او حلیم دی (۳۲). هغه ستر او عظیم دی (۳۳). هغه د هېڅ څخه هر څه یعنی د عدم څخه هستی راوړونکی دی (۳۴). هغه د ښکلاوو جوړونکی یعنی مصوردی (۳۵). هغه خورا ستر دی (۳۶). هغه په ستاینو متصف دی (۳۷). هغه ظاهر (۳۸) او باطن (۳۹) دی. هغه شتمن او غنی دی (۴۰). هغه مهربان (۴۱) او مرستندوی (۴۲) دی. هغه نور دی (۴۳). هغه جبار (۴۴) او قهار (۴۵) هم دی. هغه پر هر څه غیر راگرځونکی دی (۴۶). هغه حساب اخیستونکی دی (۴۷). هغه خورا نږدې دی (۴۸). هغه مینه او محبت کونکی دی (۴۹). هغه د لوړو درجو څښتن دی (۵۰). هغه د توپې قبلونکی دی (۵۱). هغه د عظمت او قدرت لرونکی دی (۵۲). هغه دا ټول کاینات چلوی (۵۳). که هغه نه وی نو دا کاینات به ټول گډوډ او درهم و برهم سی (۵۴). خیر او شر ، گټه او زیان د هغه په لاس کی دي (۵۵). هغه هر ځای حاضر او موجود دی (۵۶). هغه د مځکی او آسمان په هر پټ او ښکاره شي خبر دی (۵۷). هغه په هر حرکت خبر دی (۵۸). هر څوک د هغه محتاج دی (۵۹). هغه هیچا ته اړ نه دی (۶۰). هغه دعاوی اوری او قبلوی یې (۶۱). هغه د فریاد اورېدونکی دی (۶۲). بېره صرف د هغه څخه ده (۶۳). هغه باید یاد کړه سی یعنی وبلل سی (۶۴). د هغه څخه پناه غوښتل کیږی (۶۵). امیدونه د هغه څخه کیږی (۶۶). د هغه سره مینه او محبت باید و سی (۶۷). د هغه ذکر او شکر باید ادا سی (۶۸). ژوند او مرگ صرف د هغه په اختیار کی دی (۶۹). اولاد هغه ورکوی (۷۰). هغه د تل راهیسی موجود دی او تل به پاته وی (۷۱). هغه نه د چا پلار او نه هم زوی دی (۷۲). هغه د هیچا نه خپل دی او نه یې په ذات یا قوم دی (۷۳). هغه تر ټولو ستر دی (۷۴). هغه یو دی او هېڅ شریک نه لری (۷۵). هغه بې ساری او بې مثاله دی (۷۶).

پوښتنه: دا خو ډیر ضروری معلومات وو. آیا راته ویلای سې چې د یو مؤمن حقیقی محبوب څوک دی؟
خواب: الله تعالی دی (۷۷).

پوښتنه: تا په خپل متن کی کوم نوم تر ټولو ډیر ذکر کړی دی؟
خواب: ما تر ټولو د خپل مؤلف یعنی الله نوم ډیر ذکر کړی چې تر ۲۹۰۰ ځله می هم ډیر یاد کړی دی (۷۸).

پوښتنه: آیا راته ویلای سې چې تا د الله (ج) کوم صفت ډیر ذکر کړی دی ؟
 ځواب: د ربوبیت صفت ، یعنی هغه می تر ۹۰۰ ځله هم زیات ذکر کړی دی (۷۹).

پوښتنه: تا د الله تعالی کوم صفت په ډیر وسعت او کثرت سره بیان کړی دی ؟
 ځواب: د رحمت صفت می په ډیر وسعت سره بیان کړی دی (۸۰).

پوښتنه: آیا لوی خدای د هر مسلمان دعا اوری او هغه قبلوی ؟
 ځواب: هو بالکل همداسی ده ، الله وایی ما در و بوله چې دعا دې قبوله کړم (۸۱).

پوښتنه: د الهی محبت معیار کوم دی ؟
 ځواب: د محمد (ص) رښتیانی پیروي هغه معیار دی چې دا ترې معلومېدای سی چې یو څوک د خدای سره څومره مینه او محبت لری (۸۲).

(۱): البقره: ۱۳۲، ۱۷۷، ۲۸۵. (۲): البقره: ۱۲، ۲۲؛ المائدہ: ۲۹؛ هود: ۲۳؛ الکہف: ۱۰۷؛ العصر: ۳.
 (۳): الکہف: ۱۰۵، ۱۰۶؛ الاحزاب: ۱۹؛ محمد: ۹، ۳۲. (۴): العنکبوت: ۲؛ البقره: ۸، ۱۳؛ العصر: ۳؛
 الروم: ۴۴. (۵): آل عمران: ۱۷۳؛ الانفال: ۲؛ التوبه: ۱۲۴؛ الاحزاب: ۲۲؛ المدثر: ۳۱. (۶): النساء: ۱۸؛
 یونس: ۹۰-۹۱. (۷): طه: ۱۴. (۸): الانعام: ۱۰۲؛ الزمر: ۲۲؛ الرعد: ۱۲؛ المومن: ۲۲؛ طه: ۵۰. (۹): البقره:
 ۱۲۳؛ النساء: ۱۷۱؛ یوسف: ۳۹؛ الرعد: ۱۲؛ ابراهیم: ۴۸. (۱۰): البقره: ۳۲؛ الانعام: ۱۰۰؛ آل عمران: ۱۹؛
 الاسراء: ۴۳؛ الانبیاء: ۸۷. (۱۱): الانعام: ۱؛ الاعراف: ۱۸۰؛ الاسراء: ۱۱۰-۱۱۱؛ طه: ۸. (۱۲): البقره: ۲۵۵؛
 آل عمران: ۲؛ طه: ۱۱۱؛ الفرقان: ۵۸؛ المومن: ۲۵. (۱۳): البقره: ۱۲۷، ۲۴۴؛ آل عمران: ۳۵؛ المائدہ: ۲۷؛
 الانعام: ۱۱۵؛ الشوری: ۱۱. (۱۴): البقره: ۹۶، ۱۱۰؛ آل عمران: ۱۵؛ المائدہ: ۷۱؛ الانفال: ۳۹؛ الملک: ۱۹؛
 (۱۵): النحل: ۴۰؛ یس: ۸۲؛ ابراهیم: ۲۷؛ الحج: ۱۸؛ القصص: ۲۸. (۱۶): الذاریات: ۵۸؛ الجمعه: ۱۱؛
 المومنون: ۷۲؛ الحج: ۵۸؛ المائدہ: ۱۱۴. (۱۷): الفرقان: ۳۱؛ الحج: ۱۲، ۵۴؛ البقره: ۱۴۲، ۲۷۲؛
 الشوری: ۱۳. (۱۸): البقره: ۲۵۵؛ آل عمران: ۱۲۹، ۱۸۰؛ النساء: ۱۲۲؛ الانعام: ۱۲؛ لقمان: ۳۷. (۱۹):
 الفاتحه: ۲؛ الانعام: ۴۵؛ الاعراف: ۵۴؛ یونس: ۱۰؛ المطففين: ۲. (۲۰): یوسف: ۴۰؛ الکہف: ۲۲؛
 الاعراف: ۵۴؛ یونس: ۳۱؛ السجده: ۵. (۲۱): آل عمران: ۲۲؛ البقره: ۱۰۷؛ المائدہ: ۱۷؛ الاعراف: ۱۵۸؛
 البروج: ۹. (۲۲): البقره: ۲۰؛ آل عمران: ۲۲؛ المائدہ: ۱۷؛ الانعام: ۱۷؛ الملک: ۱. (۲۳): الاعراف: ۱۵۲؛
 المومن: ۷؛ الفاتحه: ۱؛ الحشر: ۲۲؛ یوسف: ۹۲. (۲۴): البقره: ۱۲۳؛ آل عمران: ۲؛ النساء: ۱۷۱؛ المائدہ:
 ۷۳؛ الناس: ۳. (۲۵): البقره: ۳۲؛ آل عمران: ۶؛ النساء: ۲۲؛ التحريم: ۲. (۲۶): البقره: ۲۲۰؛
 آل عمران: ۲؛ المائدہ: ۳۸؛ الانفال: ۱۰؛ الجمعه: ۳. (۲۷): الحشر: ۲۳. (۲۸): یوسف: ۲۴؛ هود: ۵۷.
 (۲۹): البقره: ۱۷۳؛ آل عمران: ۳۱؛ النساء: ۲۵؛ الانعام: ۲۵؛ البروج: ۱۴. (۳۰): الحج: ۲۰؛ المجادلہ: ۲؛

النساء: ٤٣، ٩٩، ١٤٩؛ الشورى: ٢٥، ٣٠، (٣١). لقمان: ١٢؛ الملك: ١٤؛ الاحزاب: ١٣٤؛ الانعام: ١٠٣؛
الحج: ٢٣. (٣٢). البقره: ٢٢٥، ٢٣٥، ٢٣٣؛ آل عمران: ١٥٥؛ النساء: ١٢؛ المائده: ١٠١؛ التغابن: ١٧.
(٣٣). البقره: ٢٥٥؛ الشورى: ٤؛ الواقعة: ٧٤، ٩٦؛ الحاقه: ٣٣، ٥٢. (٣٤). البقره: ١١٧، ١٥٤؛
الانعام: ١٠١؛ الحشر: ٢٤. (٣٥). الحشر: ٢٤؛ المؤمن: ٢٤؛ التغابن: ٣؛ آل عمران: ٦؛ الاعراف: ١١.
(٣٦). هود: ٧٣. (٣٧). البقره: ٢٢٧؛ هود: ٧٣؛ ابراهيم: ١؛ التغابن: ٦؛ البروج: ٨. (٣٨). الحديد: ٣.
(٣٩). الحديد: ٣. (٤٠). البقره: ٢٢٣، ٢٢٧؛ آل عمران: ٩٧؛ الانعام: ١٣٣؛ الممتحنه: ٦؛ التغابن: ٦.
(٤١). الفاتحه: ٣؛ البقره: ١٢٣؛ طه: ٩٠؛ النمل: ٣٠؛ حم سجده: ٢. (٤٢). الانفال: ٤٠؛ التوبه: ١١٢؛
الحج: ٧٨؛ النساء: ٤٥؛ الفرقان: ٣١. (٤٣). النور: ٣٥. (٤٤). الحشر: ٢٣. (٤٥). الانعام: ١٨، ٢١؛
يوسف: ٣٩؛ الرعد: ١١؛ ابراهيم: ٤٨؛ المؤمن: ١٢. (٤٦). النساء: ١٢٢، ١٠٨؛ حم سجده: ٥٤؛ الطلاق: ١٢؛
هود: ٩٢؛ البقره: ١٩. (٤٧). النساء: ٦، ٨٢؛ الاحزاب: ٣٩؛ البقره: ٢٠٢؛ الرعد: ٤٠؛ المؤمن: ١٧. (٤٨)
البقره: ١٨٢؛ هود: ٦١؛ السبا: ٥٠. (٤٩). هود: ٩٠؛ البروج: ١٤؛ البقره: ١٩٥، ٢٢٢؛ آل عمران: ٧٦، ١٣٤؛
المائده: ٤٢. (٥٠). البقره: ٢٥٥؛ الحج: ٢٢؛ لقمان: ٣٠؛ سبا: ٢٣؛ الشورى: ٥١. (٥١). البقره: ٣٧، ٥٤،
١٢٠؛ التوبه: ١٠٤، ١١٨؛ النور: ١٠؛ الحجرات: ١٢؛ النساء: ١٢. (٥٢). الرحمن: ٢٧، ٧٨. (٥٣). يونس:
٣١؛ الاعراف: ٥٤؛ الطلاق: ١٢؛ الروم: ٢٥؛ حم سجده: ١٢. (٥٤). الانبياء: ٢٢؛ المؤمنون: ٧١؛ البقره:
٢٥٥؛ آل عمران: ٢؛ طه: ١١١. (٥٥). الانبياء: ٣٥؛ آل عمران: ٢٢؛ الانعام: ١٧؛ يونس: ١٠٧؛ فاطر: ٢. (٥٦)
البقره: ١١٥؛ الحديد: ٤؛ المجادله: ٧. (٥٧). الانعام: ٥٩، ٧٣؛ التوبه: ٩٤؛ الرعد: ٩؛ المؤمنون:
٩٢؛ العنكبوت: ٢٢. (٥٨). البقره: ٢٣٤؛ آل عمران: ١٥٣؛ المائده: ٨٥؛ الانعام: ١٨؛ التحريم: ٣.
(٥٩). فاطر: ٥٥؛ محمد: ٣٨. (٦٠). الاخلاص: ٢؛ البقره: ٢٢٧؛ آل عمران: ٩٧؛ الانعام: ١٣٣؛ التغابن:
٦. (٦١). البقره: ١٨٦؛ المؤمن: ٢٠؛ النمل: ٦٢؛ هود: ٦١؛ الصافات: ٧٥. (٦٢). الانفال: ٩. (٦٣). البقره:
١٥٠؛ المائده: ٣؛ الرعد: ٢١؛ الانبياء: ٤٩؛ الاحزاب: ٣٩. (٦٤). الجن: ١٨. (٦٥). الفلق: ١؛ الناس: ١-٣.
(٦٦). الكهف: ١١٠. (٦٧). البقره: ١٢٥؛ التوبه: ٢٤؛ المائده: ٥٤؛ آل عمران: ٣١. (٦٨). الاحزاب: ٤١؛
الجمعه: ١٠؛ البقره: ١٥٢، ١٧٢؛ العنكبوت: ١٧؛ لقمان: ١٢. (٦٩). الملك: ٢؛ آل عمران: ٥٢؛ الاعراف:
٥٨؛ التوبه: ١١٢؛ الحديد: ٢. (٧٠). الشورى: ٤٩؛ الانبياء: ٩٠؛ آل عمران: ٣٨؛ مريم: ٥؛ ص: ٣٠. (٧١).
الحديد: ٣؛ الرحمن: ٢٧؛ ق: ١٥؛ حم سجده: ٢١؛ يونس: ٧٩. (٧٢). الاخلاص: ٣؛ الفرقان: ٢؛
الصافات: ١٥١-١٥٢؛ النساء: ١٧١؛ مريم: ٣٥، ٩٢. (٧٣). الصافات: ١٥٨؛ الانعام: ١٠١؛ الجن: ٣. (٧٤).
النساء: ٣٤؛ الاسراء: ٤٣؛ الرعد: ٩؛ الحج: ٦٢؛ لقمان: ٣٠. (٧٥). الانعام: ١٢٣؛ الاسراء: ١١١؛ الفرقان: ٢؛
الاعراف: ١٩٠؛ التوبه: ٣١. (٧٦). الشورى: ١١؛ الاخلاص: ١؛ النحل: ١٧؛ الاعراف: ١٩١. (٧٧). البقره:
١٢٥؛ المائده: ٥٤؛ التوبه: ٢٤؛ الانعام: ١٦٢. (٧٨). الفاتحه: ١؛ البقره: ٧؛ آل عمران: ١٢؛ النساء: ٥؛
الاخلاص: ١. (٧٩). الفاتحه: ١؛ البقره: ٢١؛ آل عمران: ٥١؛ النساء: ١؛ المائده: ٢٨. (٨٠). الاعراف: ١٥٢؛

حم سجده: ۷؛ المومن: ۷؛ الزمر: ۵۳؛ الانعام: ۱۲. (۸۱): البقره: ۱۸۲؛ النمل: ۲۲؛ المومن: ۲۰؛ الشوری:
۲۲. (۸۲): آل عمران: ۳۱.

د روژې نهم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کیږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !

نو د نهمې روژې لپاره نهم سوغات ومنئ ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (نهمه برخه) :

- پوښتنه: پر الله تعالی کوم کوم خلک ډیر گران دي ؟
- ځواب: الله تعالی دغه خلک ډیر خوښوی:
- ۱- پاک انسانان (۱).
  - ۲- نیک عمله کسان (۲).
  - ۳- پرهیزگاره خلک (۳).
  - ۴- انصاف یا عدالت خوښونکي کسان (۴).
  - ۵- توبه کونکي انسانان (۵).
  - ۶- صبر کونکي یعنی صابران (۶).
  - ۷- پر خدای توکل کونکي کسان (۷).
  - ۸- د خدای په لاره کی جهاد کونکي انسانان (۸).

- پوښتنه: آیا را ته ویلای سې چې د الله تعالی د کومو کومو خلکو څخه بد راځي ؟
- ځواب: هو ولی نه ، الله تعالی دغه انسانان هیڅ نه خوښوی:
- ۱- کافر (۹).
  - ۲- ظالم (۱۰).
  - ۳- بی ایمانه او خاین (۱۱).
  - ۴- فتنه او فساد خپرونکی (۱۲).
  - ۵- چټی یا بی ځایه مصرف کونکی (۱۳).
  - ۶- متکبر یا کبرجن (۱۴).

پوښتنه: په رښتیا هم نن هر ه اسلامي خصوصاً افغاني ټولنه د ظالمانو ، فاسدانو ، خاينانو او کبرجنانو څخه ډکه ده نو ځکه هر څه وړان دي. الله دی دغسی کسان اصلاح او فلاح کړی. په هر صورت ، اوس به راسم دې مسألې ته چی آیا په رښتیا هم د غیب علم صرف خدای ته معلوم دی ؟
 ځواب: هو بالکل همداسی ده. په آسمانو کی او پر مځکه باندي هیڅوک او هیڅ شی هم بېله خدایه له غیبه ناخبره دي (۱۵).

پوښتنه: چی داسی ده ، نو مورځو پوهیږو چی رسولانو معجزې لرلې او په ځینو مواردو کی به له غیبه هم خبر وو. په دې حساسه مسأله کی څه وضاحت راکولای سې ؟
 ځواب: الله تعالی بعضی وختونه د خپل حکمت او مصلحت پر اساس د غیب یو څه علم خپلو رسولانو ته عطا کړی دی او بس (۱۶).

پوښتنه: یوه بله مسأله چی له ډیره وخته یې په ذهن کی لرم دا ده چی ځینی پوهان او پروفیسوران ادعا کوی چی مورځو په لابراتوار کی دا یا هغه ژوندی شی جوړ کړ. آیا را ته ویلای سې چی الهی مخلوق څومره قدرت لری ؟
 ځواب: خورا لږ حتی هیڅ ، که ټول مخلوق هم سره یو ځای سی ، حتی یو مچ به هم جوړ نه کړای سی. (۱۷).

پوښتنه: دا خو واقعاً هم ډیر غټ چلنج دی. اوس به راسم دې ته چی آیا په رښتیا هم ته د شرک په خلاف یې ؟
 ځواب: هو ، زه د شرک سخت مخالف او ضد یم او تر ما بل هیڅ شی هم د شرک ډیر مخالف نه دی (۱۸).
 باید ووايم چی په الهی ذات او صفتونو کی هیڅوک هم نسبي شریک کېدای بلکی الله و حده لا شریک دی (۱۹).

پوښتنه: که راته ووايې چی د مشرک نښي کومی دي ، خوشاله به سم .
 ځواب: د یو مشرک انسان پیژندنه دا ده چی کله د هغه په مخ کی د الله د توحید بیان وسی نو د هغه زړه تنگ ، منقبض او کوچنی کیږی خو که د الله څخه ماسپوا د نورو هستیو بیان وی نو خوشالی احساسوي (۲۰).

پوښتنه: آیا دا رښتیا ده چی د عربو د هغه مهال مشرکانو الله ته عقیده لرله یعنی هغه یې مانه ؟
 ځواب: هو همداسی ده ، هغوی الله د کایناتو خالق او مُدبر باله (۲۱).

پوښتنه: چی داسی ده نو د بتانو عبادت یې ولی کاوه ؟

ځواب: هغوی دا بتان د خدای لپاره وسیله او واسطه بلله (۲۲) او د هغو په عبادت سره یې ځانونه الله ته نږدې احساسول (۲۳).

پوښتنه: هغه کومه گناه ده چې نه بخښل کیږي؟
ځواب: هغه شرک دی چې هیڅ نه معافېږي (۲۴).

پوښتنه: آیا د کوم مشرک لپاره بخښنه یا مغفرت غوښتل کېدای سی؟ ځکه ځینی کسان په بې خبرۍ یا بې تفاوتۍ سره وایی چې فلانی (کافر یا مشرک یا هندو...) دی خدای و بخښی. آیا له خدایه د کافر لپاره د غسی مغفرت غوښتل کېدای سی؟
ځواب: یا قطعاً نه، دا ځکه چې د هغه کفر، شرک او غیر مسلمان توب له وړاندې لا معلوم او ثابت دی چې ځای یې دوږخ دی (۲۵).

(۱): البقره: ۲۲۲؛ التوبه: ۱۰۸. (۲): البقره: ۱۹۵؛ آل عمران: ۱۳۴، ۱۴۸؛ المایده: ۱۳، ۹۳. (۳): آل عمران: ۷۲؛ التوبه: ۴، ۷. (۴): المایده: ۴۲؛ الحجرات: ۹؛ الممتحنه: ۸. (۵): البقره: ۲۲۲؛ التوبه: ۱۱۲. (۶): آل عمران: ۱۴۲. (۷): آل عمران: ۱۵۹. (۸): الصف: ۴. (۹): آل عمران: ۳۲؛ الروم: ۴۵. (۱۰): آل عمران: ۵۷، ۱۴۰؛ الشوری: ۴۰. (۱۱): النساء: ۱۰۷؛ الانفال: ۵۸؛ الحج: ۳۸. (۱۲): المایده: ۲۴؛ القصص: ۷۷. (۱۳): الانعام: ۱۴۱؛ الاعراف: ۳۱. (۱۴): النحل: ۲۳. (۱۵): المایده: ۱۰۹؛ النمل: ۲۵؛ الانعام: ۷۳؛ الزمر: ۴۲. (۱۶): الجن: ۲۲-۲۷. (۱۷): الحج: ۷۳. (۱۸): البقره: ۲۲؛ الرعد: ۳۲؛ الکهف: ۱۱۰؛ الحج: ۲۲؛ یونس: ۱۰۶. (۱۹): الانعام: ۱۲۳؛ المومنون: ۹۱-۹۲؛ النمل: ۲۳؛ الروم: ۴۰؛ الاخلاص: ۴. (۲۰): الزمر: ۴۵؛ الاسراء: ۴۲. (۲۱): یونس: ۳۱؛ المومنون: ۸۴-۹۰. (۲۲): یونس: ۱۸؛ الزمر: ۴۳. (۲۳): الزمر: ۳. (۲۴): النساء: ۴۸، ۱۱۲. (۲۵): التوبه: ۱۱۳-۱۱۴.

د روژې لسم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او ګټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کېږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !
نو د لسمې روژې لپاره لسم سوغات ومنئ ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (لسمه برخه) :

پوښتنه: د ملايکو يعنې فرشتو په هکله څه نظر لري؟ که په دې هکله يو څه معلومات راکړې خوشاله به سم.

ځواب: ملايکي هم د الله يو مخلوق دي (۱). پر هر مسلمان دا فرض ده چې پر هغوی به ايمان راوړي (۲). د هغوی دنده د الله تسبیح او تقدس کول (۳) ، نيوانو او رسولانو ته د الهی پيغام رسول (۴) ، او د هغه په امر سره بيلابيلي جوړښتي او تکويني چاری سر ته رسول دي (۵). ملايکي د الله د فرمان تابع دي او د هغه د هيڅ حکم څخه سرغړونه نه کوي (۶). د هغوی سره د بنمني د خدای سره د بنمني معنا لري (۷). ځينی ملايکي تر نورو افضل او غوره وي او الله ته نږدې وي (۸). د الله په حکم سره يوې ملايکي زه نازل کړم چې جبريل نومېږي (۹). ملايکي پر نبي کریم (ص) باندې درود وايي (۱۰). ملک الموت يعنې د مرگ فرشته د انسان روح قبض کوي (۱۱). په دوړځ کې د عذاب ورکولو په خاطر يوه توند خويه ملايکه مقرره ده (۱۲). د عربو مشرکينو دا باطله عقیده لرله چې ويل يې ملايکي د الله لونی دي (۱۳). د الله تعالی په حکم سره ټولو فرشتو آدم عليه السلام ته سجده وکړه (۱۴).

پوښتنه: آیا د څو ملايکو نومونه را بنودلای سې؟

ځواب: هو ولی نه. د ځينو ملايکو نومونه دا دي: جبريل (۱۵) ، ميکائيل (۱۶) ، هاروت (۱۷) او ماروت (۱۸).

پوښتنه: ما داسی هم اورېدلي چې ځينو ملايکو انسانانو ته سحري يعنې جادو هم وربښووله. آیا دا کار منع او حرام نه دی؟

ځواب: اصلی قصه له دې قراره ده چې دوې فرشتې وې چې هاروت او ماروت نومېدې او په بابل کې يې جادو ښودله مگر دا هر څه د امتحان لپاره وو او خلک يې تر ښوونې مخکې باخبره کول او له دې کاره ځکه چاته زیان نه رسېدئ چې هر څه د الله په اختيار کې دي (۱۹).

پوښتنه: ډیره مننه. اوس به یوې بلې موضوع ته اشاره وکړم او هغه دا چې آیا تا په خپل متن کې د نبیانو علیهم السلام ذکر هم کړی دی؟ که وی، نو د څو پیغمبرانو نومونه را اخیستلای سې؟
 ځواب: هو، ما د ډیرو رسولانو او انبیانو نومونه ذکر کړي دي (۲۰)، چې څو یې په دې ډول دي:
 نوح (۲۱)، هود (۲۲)، صالح (۲۳)، ابراهیم (۲۴)، اسحاق (۲۵)، اسمعیل (۲۶)، یعقوب (۲۷)، داؤد (۲۸/۲۹)، سلیمان (۳۰)، ایوب (۳۱)، یونس (۳۲)، ادریس (۳۳)، لوط (۳۴)، موسی (۳۵)، هارون (۳۶)، ذولکفیل (۳۷)، ایسح (۳۸)، زکریا (۳۹)، الیاس (۴۰)، یحیی (۴۱)، عیسی (۴۲) او محمد (۴۳) علیهم السلام.

پوښتنه: آیا دغه او نور ټول انبیان انسانان وو؟
 ځواب: هو بالکل، د الله ټول نبیان انسانان وو (۴۴). هغوی و دونه کړي وو، او اولادونه یې لرل (۴۵).

پوښتنه: آیا دا راته ویلای سې چې د نبیانو په لړ کې نسختی هم شاملی وې که یا؟
 ځواب: یا، نبوت صرف نارینه وو ته حاصل و، هېڅ نښې نسخته نسته (۴۶).

پوښتنه: آیا نبوت اکتسابی و؟
 ځواب: یا قطعاً داسی نه ده، بلکې هغه په تمامه معنی وهبی و، یعنی د کسب څخه نه حاصلېدی او الله چې څنگه غوښته هغسی به یې یو انسان د نبوت لپاره غوره او انتخاب کاوه (۴۷).

پوښتنه: آیا راته ویلای سې چې ټول نبیان په مرتبه او رتبه کې سره برابر وو که یا؟
 ځواب: یا داسی نه ده، بلکې ځینو نبیانو ته پر نورو فضیلت حاصل و (۴۸).

پوښتنه: آیا په هر ملت او قوم کې پیغمبر راغلی دی؟
 ځواب: هو، په هر قوم کې پیغمبر مبعوث سوی دی (۴۹).

پوښتنه: آیا پر ټولو نبیانو ایمان راوړل حتمی دی؟
 ځواب: هو بالکل، پر ټولو نبیانو باید ایمان راوړه سی (۵۰)، بلکې د صرف یو نښې څخه انکار د ټولو د انکار معنا لری (۵۱).

پوښتنه: آیا ټولو نبیانو عین یو دعوت ورکړی و که د هر یوه بلنه له بله بېله وه؟

ځواب: د ټولو نبیانو دعوت عین یو شی و ، یعنی ټولو د صرف یو دین بلنه ورکوله چې هغه اسلام دی (۵۲) او د هغه لنډیز دا دی چې د یوازیني خدای بندگي باید ومنل سی او برعکس د غیرالله د بندگي څخه ډډه ووسی (۵۳).

پوښتنه: نو چې داسی ده ، آیا انبیاء کرام پخپله د خپل دعوت نمونې وو که یا ؟
ځواب: هو بالکل هغوی د خپل دعوت بهترینی بیلگي وې (۵۴).

پوښتنه: آیا دا رښتیا ده چې د نبی اطاعت د خدای د اطاعت په معنا دی ؟
ځواب: هو ، چا چې د رسول اطاعت وکړ نو د الله اطاعت یې وکړ (۵۵). دا ځکه چې هر نبی د الله نماینده او استاخی دی (۵۶).

پوښتنه: آیا دا راته ویلای سې چې هر نبی د مخالفت سره مخامخ سوی دی که صرف ځینی نبیان ؟
ځواب: هر نبی د مخالفت سره مخامخ سوی دی (۵۷).

پوښتنه: ډیری خلک وایی چې د نبی او رسول ترمنځ فرق سته. آیا دا رښتیا ده ؟ که وی نو هغه په څه کی دی ؟

ځواب: هو ، نبی او رسول فرق سره لری چې هغه د مرتبې او مقام له مخی دی ، یعنی د رسول درجه د نبی څخه لوړه ده (۵۸).

(۱): الصافات: ۱۵۰؛ (۲): البقره: ۲۲۵؛ النساء: ۱۳۲؛ البقره: ۱۷۷. (۳): البقره: ۳۰؛ الرعد: ۱۳؛ الزمر: ۷۵؛ (۴): الحج: ۷۵؛ فاطر: ۱؛ البقره: ۹۷. (۵): السجده: ۱۱؛ النساء: ۹۷؛ النحل: ۹۷؛ المعارج: ۴؛ القدر: ۴. (۶): التحريم: ۶؛ النساء: ۱۷۲؛ الزخرف: ۱۹. (۷): البقره: ۹۸. (۸): النساء: ۱۷۲. (۹): البقره: ۹۷؛ النحل: ۱۰۲؛ الشعراء: ۱۴۳. (۱۰): الاحزاب: ۵۲. (۱۱): السجده: ۱۱. (۱۲): التحريم: ۶. (۱۳): الاسراء: ۵۰؛ الصافات: ۱۵۰؛ الزخرف: ۱۹؛ النجم: ۲۷. (۱۴): الحجر: ۳۰؛ البقره: ۳۴؛ الاسراء: ۶۱؛ الكهف: ۵۰؛ طه: ۱۱۲. (۱۵): البقره: ۹۷-۹۸؛ التحريم: ۴؛ النحل: ۱۰۲. (۱۶): البقره: ۹۸. (۱۷): البقره: ۱۰۲. (۱۸): البقره: ۱۰۲. (۱۹): البقره: ۱۰۲. (۲۰): البقره: ۱۳۲، ۱۷۷؛ آل عمران: ۸۴؛ المائده: ۴۴؛ الاحزاب: ۷؛ الزخرف: ۶. (۲۱): النساء: ۱۲۳؛ هود: ۳۲؛ نوح: ۲۱. (۲۲): هود: ۵۳؛ الشعراء: ۱۲۴. (۲۳): الاعراف: ۷۷؛ هود: ۲۲؛ الشعراء: ۱۴۲. (۲۴): البقره: ۱۲۴، ۱۳۲؛ آل عمران: ۸۴؛ النساء: ۱۲۳. (۲۵): الصافات: ۱۱۲؛ الانعام: ۸۴؛ البقره: ۱۳۲؛ آل عمران: ۸۴؛ النساء: ۱۲۳. (۲۶): مريم: ۵۴؛ البقره: ۱۳۲؛ النساء: ۱۲۳؛ الانعام: ۸۴؛ ص: ۴۸. (۲۷): البقره: ۱۳۲؛ الانعام: ۸۴؛ آل عمران: ۸۴؛ النساء: ۱۲۳. (۲۸): الانعام: ۸۴؛ المومن: ۳۴؛ يوسف: ۴، ۵، ۶، ۲۲. (۲۹): الانعام: ۸۴؛ الاسراء: ۵۵؛ النساء: ۱۲۳. (۳۰): النساء: ۱۲۳. (۳۱): النساء: ۱۲۳؛ الانعام: ۸۴؛ ص: ۴۱. (۳۲): الصافات: ۱۳۹؛ النساء: ۱۲۳؛ الانعام: ۸۴. (۳۳): مريم: ۵۲؛ الانبياء:

۸۵. (۳۴): الصافات: ۱۳۳؛ الشعراً: ۱۲۱؛ الانعام: ۸۲؛ الانبيأ: ۷۴. (۳۵): مريم: ۵۱؛ البقره: ۵۳، ۸۷؛ آل عمران: ۸۴؛ الانعام: ۹۱؛ هود: ۹۲. (۳۶): النساء: ۱۲۳؛ الانعام: ۸۴؛ يونس: ۷۵؛ مريم: ۵۳؛ المومنون: ۴۵. (۳۷): الانبيأ: ۸۹؛ ص: ۴۸. (۳۸): الانعام: ۸۲؛ ص: ۴۸. (۳۹): الانعام: ۸۵؛ مريم: ۲؛ الانبيأ: ۸۹. (۴۰): الصافات: ۱۲۳؛ الانعام: ۸۵. (۴۱): الانعام: ۸۵؛ آل عمران: ۳۹؛ مريم: ۱۲. (۴۲): النساء: ۱۷۱؛ الانعام: ۸۵؛ الصف: ۲؛ الحديد: ۲۷؛ الزخرف: ۲۳. (۴۳): الاحزاب: ۴؛ الفتح: ۲۹؛ محمد: ۲. (۴۴): يوسف: ۱۰۹؛ النحل: ۴۳؛ الانبيأ: ۷؛ ابراهيم: ۱۱. (۴۵): الرعد: ۳۸؛ الاحزاب: ۵۹. (۴۶): يوسف: ۱۰۹؛ النحل: ۴۳؛ الانبيأ: ۷. (۴۷): الحج: ۷۵؛ يوسف: ۲؛ الاعراف: ۱۴۴؛ ص: ۴۷. (۴۸): البقره: ۱۵۳؛ الاسراء: ۵۵. (۴۹): الرعد: ۷؛ يونس: ۴۷؛ النحل: ۳۲؛ فاطر: ۲۴. (۵۰): البقره: ۱۳۲، ۱۷۷، ۲۸۵؛ آل عمران: ۸۴. (۵۱): الفرقان: ۳۷؛ الشورى: ۱۳؛ آل عمران: ۱۹، ۸۵. (۵۲): الفرقان: ۳۷؛ الشورى: ۱۳؛ آل عمران: ۱۹، ۸۵. (۵۳): النحل: ۳۲. (۵۴): الانعام: ۵۰؛ الاعراف: ۲۰۳؛ هود: ۸۸؛ الاحقاف: ۹. (۵۵): النساء: ۲۴، ۸۰؛ آل عمران: ۵۰؛ الشعراً: ۱۰۸، ۱۱۰. (۵۶): الكهف: ۱۰۲؛ المومنون: ۴۴؛ الحديد: ۲۵؛ المجادله: ۲۱. (۵۷): آل عمران: ۸۴؛ الانعام: ۱۰، ۳۴؛ الانبيأ: ۴۱؛ سبا: ۴۵؛ فاطر: ۴. (۵۸): الاعراف: ۱۵۸؛ مريم: ۵۱، ۵۴.

د روژې يوولسم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډيره آسانه ، دلچسپه او گټوره طريقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کېږي او هغه د خپلو آيتونو له مخې ځوابونه وايي. هيله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !
نو د يوولسمې روژې لپاره يوولسم سوغات ومنئ ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (يوولسمه برخه) :

پوښتنه: آیا انبیا کرامو د خپل نبوت ، دعوت او تبليغ لپاره د خلکو څخه معاوضه يا فیس اخيست ؟
ځواب: يا هيڅکله نه ، بلکې ټولو نبیانو صرف او صرف د الله څخه اجر غوښت او بس (۱).

پوښتنه: ځنی کسان وايي چې انبیا عليهم السلام د قيامت په ورځ د حساب کتاب او پوښتنې څخه خلاص دي. آیا دا خبره صحيح ده ؟
ځواب: يا دا غلطه ده ، بلکې هر نبی به د قيامت په ورځ د خپلو اعمالو ځواب وايي او د هغوی ټولو څخه به بشپړ حساب کتاب غوښتل کېږي (۲).

پوښتنه: آیا تا په خپل متن کې د کوم نبی دُعا هم بيان کړې ده ؟ که وی لطفاً يې يوه بيلگه راته ووايه ترڅو لوستونکي ورڅخه گټمن سي .

ځواب: هو ، ما د ځينو نبیانو دعاوی ذکر کړي دي. د مثال په توگه د يوسف (ع) دغه دعا: رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمَلِكِ وَعَلَّمَنِي مِمَّا تَأْوِيلُ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَالْحَقِيقِي بِالصَّالِحِينَ (۳). يعنی: اي زما ربه ! تا ما ته حکومت بخښلي او معامله فهمي دي را عطا کړې ده ، د آسمان او مځکې پيدا کونکې ! همدا ته په دنيا او آخرت کې زما کارسازه يې ، نو که ماته مرگ راسی هغه دی ستاد اطاعت په حالت کې وی او ما په خپلو نیکو بندگانو کې شامل کړه .

پوښتنه: اوس به راسم دي ته چې آیا کوم نبی ښېرا هم کړې ده که يا ؟
ځواب: هو ، کړې يې ده. کله چې نوح (ع) حتی ۹۵۰ کلنۍ ته ورسېدئ بيا يې هم خپل قوم ته دعوت ورکاوه (۴). خو کله چې د دې سره سره د قوم اکثريت سمي لاری ته رانغلل (۵) ، نو هغه دا ښېرا ورته وکړه: وَقَالَ نوحُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دِيَارًا أَنْكَ أَنْ تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا (۶). يعنی: او نوح عرض وکړ چې اي زما ربه ! د مځکې پر مخ د کافرانو هېڅ کوم کور مه پرېږده. که ته هغه

همداسی پریرېدې نو هغوی به ستا بندگان گمراه کړی او د هغوی راتلونکي نسلونه به هم د حق مخالف او نافرمانه سی .

پوښتنه: آیا تا د کوم نبی مُعجزه هم بیان کړې ده ؟

ځواب: هو ، الله تعالی هر نبی ته ځانگړی دلیل او نښانی عطا کړی ده (۷) ، لکه موسی (ع) ته چی یې د لکړی (۸) او ید بیضا (۹) نښانی ورکړي وې . صالح (ع) ته یې د یوې اوښي نښاني ورکړې وه (۱۰) ، او عیسی (ع) ته یې هم د الهی حکم مطابق د مرو ژوندي کول عطا کړی و (۱۱) .

پوښتنه: دا چی خبره عیسی (ع) ته راغله ، آیا پوښتلای سم چی عیسی (ع) په رښتیا هم بې پلاره پیدا سوی دی ؟

ځواب: هو ، هغه بې پلاره پیدا سوی دی (۱۲) .

پوښتنه: خو ځینی کسان ادعا کوی چی هغه د خدای زوی دی . آیا دا ادعا صحیح ده ؟

ځواب: یا ، دا کورټ درواغ ده (۱۳) . بلکی هغه صرف د الله بنده (۱۴) او د هغه نبی و (۱۵) . الله تعالی د هیچا پلار نه دی (۱۶) .

پوښتنه: بعضی انسانان په افراط سره ادعا کوی چی عیسی (ع) پخپله خدای دی ، آیا دا خبره درواغ نه ده ؟

ځواب: دا ادعا بالکل درواغ ده (۱۷) . د الله څخه پرته بل هیڅ خدای نسته (۱۸) .

پوښتنه: آیا ویلای سې چی الله (ج) نبیان د څه لپاره مأمور او رالیږلي دي ؟

ځواب: د انبیاوو د بعثت یا مؤظف کولو څخه مقصد خلکو ته د حق د لاری وړښوول او پر هغه باندي د الله دلیل بشپړول دی (۱۹) .

پوښتنه: د رسول مخالفت کونکو ته به د الله لخوا عذاب ورکول سی که یا ؟

ځواب: هو ، پر هغوی به سخت الهی عذاب نازلیرې (۲۰) .

پوښتنه: د انسانیت وروستی لارښود څوک دی ؟

ځواب: د الله آخري نبی محمد صلی الله علیه وسلم دی (۲۱) چی د ټول بشر لپاره واجب الاتباع مشر او لارښود دی (۲۲) . دا ځکه چی هغه د ټولی دنیا د نښکني لپاره کار وکړ (۲۳) ، خلکو ته یې هدایت وکړ (۲۴) ، هغوی ته یې د ژوندون حیاتی نظام عطا کړ (۲۵) ، په رغنده او ښه توگه یې یوه ټولنه جوړه کړه (۲۶) .

پوښتنه: د رسول الله (ص) د سیرت په هکله تا کوم تضمین کړی دی که یا؟ لطفاً گرانو لوستونکو ته معلومات ورکړه.

ځواب: ډیر ښه، له هغه مهاله چې الله تر قیامتته زما د ساتنی ضمانت وکړ، نو له هماغه ساعته ما هم په خپلو آیتونو کې د خپل حامل نبی (ص) سیرت د تل لپاره محفوظ او ساتلی دی (۲۷).

پوښتنه: که لطفاً د رسول الله (ص) په باره کې یو څه معلومات راکړې خوشاله به سم.

ځواب: د هغه نوم محمد (ص) دی (۲۸). هغه د الله بنده (۲۹) او رسول (۳۰) او وروستی نبی دی (۳۱). هغه د عربستان په مکه کې زوکېدلی دی (۳۲). د هغه تر زوکړې مخکې یې پلار مړ سوی و (۳۳). هغه عرب او مورنۍ ژبه یې هم عربي وه (۳۴). د هغه د نسب لړۍ اسمعیل (ع) او ابراهیم (ع) ته رسیږي (۳۵). هغه امی یعنی نالوستی و (۳۶). د هغه د ژوند لومړنی پړاو د سختیو سره مل و خو وروسته یې ژوند سم سو (۳۷).

(۱): الشعرا: ۱۰۹، ۱۲۷، ۱۴۵، ۱۶۴، ۱۸۰؛ الشوری: ۲۳؛ القلم: ۴۲. (۲): الاعراف: ۶؛ المایده: ۱۱۲، ۱۱۷، ۱۱۸. (۳): یوسف: ۱۰۱. (۴): العنکبوت: ۱۴. (۵): نوح: ۷؛ هود: ۳۲، ۳۲؛ الفرقان: ۳۷؛ الشعرا: ۱۰۵؛ القمر: ۹. (۶): نوح: ۲۲، ۲۷. (۷): آل عمران: ۱۸۴؛ الروم: ۴۷؛ الحديد: ۲۵؛ فاطر: ۲۵. (۸): البقره: ۶۰؛ الاعراف: ۱۱۷؛ القصص: ۳۱؛ الشعرا: ۳۲؛ طه: ۱۸. (۹): الاعراف: ۱۰۸؛ طه: ۲۲؛ الشعرا: ۳۳؛ النمل: ۱۲؛ القصص: ۳۲؛ (۱۰): الاعراف: ۷۳؛ هود: ۲۴؛ الاسرا: ۵۹؛ الشعرا: ۱۵۵؛ الشمس: ۱۳. (۱۱): آل عمران: ۴۹؛ المایده: ۱۱۰. (۱۲): مریم: ۱۲-۳۴؛ آل عمران: ۴۵-۴۷ و ۴۹؛ النساء: ۱۷۱. (۱۳): التوبه: ۳۰؛ النساء: ۱۷۱. (۱۴): مریم: ۳۰؛ النساء: ۱۷۲؛ الزخرف: ۵۹. (۱۵): آل عمران: ۴۹؛ النساء: ۱۷۱؛ المایده: ۷۵؛ الصف: ۶؛ الاحزاب: ۷. (۱۶): الاخلاص: ۳؛ الفرقان: ۲؛ الصف: ۱۵۲؛ النساء: ۱۷۱؛ مریم: ۳۵، ۹۲. (۱۷): النساء: ۱۷۱؛ المایده: ۱۱۲. (۱۸): البقره: ۱۲۳، ۲۵۵؛ آل عمران: ۲۲؛ النساء: ۸۷، ۱۷۱؛ المایده: ۷۳؛ التغابن: ۱۳. (۱۹): النساء: ۱۲۵؛ البقره: ۲۱۳؛ الانعام: ۴۸؛ الکهف: ۵۲؛ الاسرا: ۹۴. (۲۰): سبا: ۴۵؛ النحل: ۱۱۳؛ الشعرا: ۱۳۹، ۱۸۹؛ العنکبوت: ۳۷؛ الشمس: ۱۴. (۲۱): الاحزاب: ۴۰. (۲۲): النساء: ۲۴؛ الاعراف: ۱۵۸؛ الانبیاء: ۱۹۷؛ آل عمران: ۳۱؛ الاحزاب: ۲۱. (۲۳): یونس: ۱۰۸؛ الانبیاء: ۱۰۷؛ البقره: ۲۱؛ الاعراف: ۱۵۸؛ الحجرات: ۱۳. (۲۴): الحج: ۴۰؛ الفرقان: ۱؛ الاحزاب: ۴۵-۴۶؛ الشوری: ۵۲. (۲۵): یونس: ۵۷؛ یوسف: ۱۰۴؛ الحجر: ۹؛ ص: ۸۷؛ البقره: ۱۸۵. (۲۶): الفتح: ۲۹؛ آل عمران: ۱۱۰؛ البقره: ۱۴۳. (۲۷): الحجر: ۹؛ العنکبوت: ۴۹؛ القیامه: ۱۷. (۲۸): آل عمران: ۱۴۴؛ الاحزاب: ۴۰؛ محمد: ۲؛ الفتح: ۲۹. (۲۹): الاسرا: ۱؛ الکهف: ۱؛ الحديد: ۹؛ الجن: ۱۹؛ النجم: ۱۰. (۳۰): آل عمران: ۱۲۴؛ المایده: ۲۷؛ الاحزاب: ۲۱، ۴۰؛ الفتح: ۲۹؛ الحشر: ۷. (۳۱): الاحزاب: ۴۰. (۳۲): البلد: ۲؛ ابراهیم: ۳۵؛ آل عمران: ۹۲؛ التین: ۳؛ الشوری: ۷. (۳۳): الضحی: ۲. (۳۴): الدخان: ۵۸؛ الجمعه: ۲؛

الاعراف: ۱۵۷، ۱۵۸؛ مريم: ۹۷؛ الشوری: ۷. (۳۵): البقره: ۱۲۸، ۱۲۹. (۳۲): الاعراف: ۱۵۷، ۱۵۸؛
الجمعه: ۲؛ العنكبوت: ۴۸. (۳۷): الضحی: ۸.

د روژې دوولسم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او ګټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کیږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !

نو دا یې تاسو او دا یې هم د دوولسمې روژې لپاره دوولسم سوغات ، (ن. صمد)

د قران سره مرکه (دوولسمه برخه) :

پوښتنه: که د رسول الله (ص) د بعثت په هکله معلومات را کړي ، خوشاله به سم .
 ځواب: کله چې هغه غټ سو ، نو د هدایت په لټه کې سو (۱). الله تعالی هغه په نبوت سره وناز او په هغه باندې یې زه نازل کړم (۲). په لومړي سر کې هغه له تلواره کار اخیست خو الله تعالی له داسې کاره منع کړ او زما د ساتنې او ژغورنې بشپړه اډه یې ورکړ (۳).

پوښتنه: آیا لوی خدای د هغه (ص) د نبوت په باره کې له مخکې څخه کوم خبر را کړی و که یا ؟
 ځواب: هو بالکل ، د هغه د راتلونکي نبوت په هکله په تورات ، انجیل او د عیسی (ع) د بشارت په ډول له مخکې څخه لا پېش گویانی سوي وې (۴). د هغه بعثت د نبوت د لړۍ تریو اوږد ځنډ وروسته راڅرګند سو (۵).

پوښتنه: که لطفاً را ته ووايي چې کله حضرت محمد (ص) په رسالت مأمور سو ، نو لوی او عمده مسؤلیتونه یې څه وو ؟

ځواب: د الله تعالی د رسول کېدو په حیث د هغه لویې ذمه واری او مسؤلیتونه په دې ډول وو :

- ۱- خلکو ته د الله د آیتونو ویل او د هغوی متوجه کول (۲).
- ۲- د ایمان والاوو د نفس تزکیه او پاکوالی (۷).
- ۳- هغوی ته د الله د کتاب ورزده کول او د هغه د احکامو ورنښوول (۸).
- ۴- هغوی په واقعیت او سترگو غږولو (بصیرت) پوهول (۹).
- ۵- انسانانو ته زما تشریح او تفسیر کول (۱۰).
- ۶- د انسانی ژوندانه د لارښوونې لپاره د یوې عملی او علمی نمونې وړاندې کول (۱۱).

۷. د اصلی دین په هکله د ټولو هغو اختلافونو د حقیقت واضح کول چې د پخوانیو انبیاءو په امتونو کې منځته راغلي وو او په دې لړ کې د هر ډول گډوډیو بېلول، د تشویش او وارخطایی رفع کول، د گمراهیو د پردو خیرل او د هدایت د لارې ځلول شامل وو (۱۲).

۸. په دنیا کې د حق د فکری او عملی شاهد په توگه او سپدل (۱۳).

۹. خلک د غیرالله له پابندیو آزادول، هغوی د غلطو عنعنو او رواجونو له ځنځیره خلاصول، د حلال او حرام په بڼه توگه تشخیص او بېلول (۱۴).

۱۰. خلکو ته د نښکنيو او نیکيو د حکم ورکول او د بدیو څخه منع کول (۱۵).

۱۱. د الله دین د انساني ژوندانه په هره برخه کې جاری او غالب کول (۱۶).

پوښتنه: دا خو ډیر په زړه پوری معلومات وو. آیا د رسول الله (ص) د نبوت څو دلایل را ته ویلای سې؟
 ځواب: هو ولی نه. د هغه د رسالت څو لند دلایل به داسی دروښیم:

۱. د هغه د نبوت تر ټولو غټ دلیل (یعنی معجزه) زه پخپله یم (۱۷)، او زما غوندی بل هیڅ کلام نسې وړاندی کېدای (۱۸).

۲. هغه کوم نوی نبی نه و (۱۹)، بلکې د ټولو نبیانو تصدیق یې کاوه (۲۰).

۳. هغه أمی و او د چا څخه یې لوستل او لیکل نه وو زده کړی، خود عمر د یوې ډیری حصې تر تیرېدو وروسته یې یو دم د علم او حکمت ستر تدریس پیل کړ (۲۱).

۴. خلکو له پخوا څخه لا هغه د یو صادق او امین شخص په توگه پیژندی (۲۲).

پوښتنه: که ستا خونبه وی نوزه به د رسول الله (ص) د ژوند، مبارزې او رسالت په موضوع کې نوری

پوښتنی هم وکړم. لطفاً را ته ووايه چې تر بعثت وروسته هغه (ص) څنگه خلک اسلام ته رابلل؟

ځواب: هغه په نبوت تر مؤظف کېدو ډیر ژر وروسته خلکو ته د حق بلنه پیل کړه (۲۳). لومړی یې خپل کهول (بنو هاشم) ته د حق پیغام وړاندی کړ (۲۴). د دعوت او تبلیغ دا لړۍ تر څه وخته په پټه کېده، خو څه موده وروسته یې د مکې او سپدونکو ته د حق پیغام په ښکاره سره ورکاوه (۲۵).

پوښتنه: رسول الله (ص) په دې لار کې د ځنډونو او ستونزو سره هم مخامخ سوی دی که یا؟

ځواب: هو بالکل. د هغه د بلنی په نتیجه کې د حق او باطل تر منځ یوه شخړه رامنځته سوه او څه کسانو پر

هغه ایمان راوړ خود قوم اکثریت هغه درواغجن وباله او د الله د رسول والی څخه یې انکار وکړ (۲۶). د

کفارو او مشرکانو د دې انکار اصلی دلیل د هغوی نفس پالنه وه چې د هغه پر خلاف یې هیڅ حقیقت نه

منی (۲۷). ابولهب د ده خورا سخت مخالفت وکړ چې د هغه په باره کې الله داسی فرمایلی دي: تَبَّتْ يَدَا أَبِي

لَهَبٍ وَتَبَّ مَا اغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ سَيِّئَلِي نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَتُهُ الْحَطْبُ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّنْ

مَسَدٍ (۲۸)، یعنی: د ابولهب لاس مات او هغه برباد سو، نه د هغه مال د ده په درد وخور نه یې عاید. هغه

او میرمن به یې هم چې د دغو لرگیو راټولونکې ده ژر په سرو لمبو کې وسوځی یعنی هغه چې په غاړه کې به یې مضبوطه رسی وی.

پوښتنه: چې داسی ده ، نو کافرانو او مشرکانو د ده (ص) پر ضد څه وکړل؟ که یو څه مفصلاً وفرمایې ، ښه به وی.

ځواب: کفارو او مشرکینو د ده پر ضد منفي جبهه جوړه کړه (۲۹). په ده یې ملنډی وهلې (۳۰). د بدو شیانو سره یې تشبه کاوه (۳۱). بې ځایه انگېرنی یې کولې (۳۲) او د اعتراضونو او تهمتونو څپې یې پر راوړلې (۳۳). دئ یې جادوگر و باله (۳۴) ، شاعر یې و باله (۳۵) ، مجنون یې و باله (۳۶) ، سحر څپلی (۳۷) او کاهن (۳۸) یې و باله. پر ده یې د خبرو جوړولو تور ولگاوه (۳۹). د بد حاله او بې اولاده پیغورونه یې ورکول (۴۰). غوږ او د هری خبری اور بدونکی یې باله (۴۱). له ډیره مخالفته به یې دا تور لگاوه چې پر هغه د الله لخوا کوم کلام یا بل شی نه نازلېږي بلکې دا ټول د ده خپلی جوړونی او جعلیات دي (۴۲).

(۱): الضحی: ۷. (۲): الشوری: ۷؛ الفرقان: ۱؛ الانعام: ۹۲؛ یونس: ۲؛ الاسراء: ۱۰۵. (۳): طه: ۱۱۴؛
القیامه: ۱۶-۱۹. (۴): الاعراف: ۱۵۷؛ الصف: ۱۲؛ البقره: ۱۲۹، ۱۵۱؛ آل عمران: ۱۶۴؛ الجمعة: ۲. (۵):
المائدہ: ۱۹. (۶): آل عمران: ۱۶۴؛ البقره: ۱۵۱؛ الجمعة: ۲؛ النمل: ۹۲؛ الطلاق: ۱۱. (۷): آل عمران: ۱۶۴؛
الجمعه: ۲؛ البقره: ۱۵۱. (۸): آل عمران: ۱۶۴؛ الجمعة: ۲؛ البقره: ۱۵۱. (۹): آل عمران: ۱۶۴؛ الجمعة: ۲؛
البقره: ۱۵۱. (۱۰): النحل: ۴۴، ۶۴؛ آل عمران: ۱۶۴؛ الجمعة: ۲؛ البقره: ۱۵۱. (۱۱): الاحزاب: ۲۱؛ الحشر:
۷. (۱۲): المائدہ: ۱۵، ۱۶؛ النحل: ۲۳، ۲۴. (۱۳): البقره: ۱۴۳؛ النساء: ۴۱؛ النحل: ۸۱؛ الحج: ۷۸. (۱۴):
الاعراف: ۱۵۷. (۱۵): الاعراف: ۱۵۷. (۱۶): التوبه: ۳۳؛ الفتح: ۲۸؛ الصف: ۹. (۱۷): العنکبوت: ۵۰،
۵۱؛ الاسراء: ۱۷، ۱۰۵؛ البقره: ۲۳؛ هود: ۱۲-۱۳. (۱۸): البقره: ۲۳؛ یونس: ۳۸؛ هود: ۱۳؛ الطور: ۳۴.
(۱۹): الاحقاف: ۷۹؛ النساء: ۱۶۳؛ النحل: ۳۲؛ النجم: ۵۲؛ الشوری: ۱۳. (۲۰): البقره: ۱۰۱؛ آل عمران:
۸۱؛ الصف: ۲. (۲۱): الاعراف: ۱۵۷-۱۵۸؛ العنکبوت: ۴۸؛ الجمعة: ۲. (۲۲): الاحزاب: ۲۲؛ یس: ۵۲؛
آل عمران: ۱۶۱. (۲۳): الشوری: ۷؛ الفرقان: ۱؛ الانعام: ۹۲؛ یونس: ۲؛ الاسراء: ۱۰۵. (۲۴): الشعراء: ۲۱۴.
(۲۵): الحجر: ۹۴. (۲۶): الانعام: ۲۶، ۵۷، ۳۳، ۳۴، ۱۴۷؛ آل عمران: ۱۸۴. (۲۷): العنکبوت: ۱۸؛ فاطر:
۴، ۲۵؛ الفرقان: ۷۷؛ یونس: ۴۱؛ الحج: ۴۲. (۲۸): اللهب: ۱-۲. (۲۹): الفرقان: ۳۱. (۳۰): الفرقان: ۴۱؛
الانبیاء: ۳۶؛ الحجر: ۹۵؛ الانعام: ۱۰؛ الصافات: ۲-۱۴. (۳۱): الفرقان: ۴۱؛ الانعام: ۲۵، ۵۳؛ النحل:
۲۴. (۳۲): الفرقان: ۲۱؛ یونس: ۲۰؛ طه: ۱۳۳؛ هود: ۱۹. (۳۳): آل عمران: ۱۸۴؛ الانعام: ۵۷، ۱۴۷؛
فاطر: ۴؛ یونس: ۴۱؛ الحج: ۴۲. (۳۴): ص: ۴؛ یونس: ۲؛ الانبیاء: ۳؛ المدثر: ۲۴؛ هود: ۷. (۳۵):
الانبیاء: ۵؛ الطور: ۳۰؛ الحاقه: ۴۱؛ یس: ۲۹. (۳۶): الحجر: ۶؛ الطور: ۲۹؛ القلم: ۲، ۵۱؛ التکویر: ۲۲؛

الاعراف: ۱۸۴. (۳۷): الفرقان: ۸؛ الاسراء: ۴۷. (۳۸): الحاقه: ۴۲؛ الطور: ۲۹. (۳۹): الحاقه: ۴۴. (۴۰):
الکوثر: ۳. (۴۱): التوبه: ۶۱. (۴۲): النحل: ۱۰۱؛ هود: ۱۳؛ الفرقان: ۴؛ السجده: ۳؛ الاحقاف: ۸.

د روژې دیارلسم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کیږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !

نو دایې تاسو او دایې هم د دیارلسمې روژې لپاره دیارلسم سوغات ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (دیارلسمه برخه) :

پوښتنه: آیا تا د دې تهمتو نو او اعتراضو نو مقابله کوله؟ بل دا چې کفارو د رسول الله (ص) څخه څه معجزې او دلایل غوښتل؟ که په دې هکله مختصر معلومات راکړي ، ښه به وي .
 ځواب: هو ، ما د دې ټولو تهمتو نو او اعتراضو نو ځواب ځای پر ځای ویلی دی (۱). د مکې کفارو د هغه څخه عجیبې معجزې غوښتې او ورته ویل به یې چې موږ تر هغه مهاله ستا خبره نه منو څو چې زموږ لپاره مځکه څیری او یوه چینه ورڅخه جاری نکړي او یا هم دا چې ځانته د خرماوو او انگورو باغونه جوړ کړي او په هغو کې ویالې وبهوې ، یا دا چې لکه ته چې ادعا کوي نو دغه آسمان ټوټه ټوټه کړه او پر موږ یې راواچوه ، یا دا چې خدای او ملایکې مستیقماً زموږ سره مخامخ کړه ، یا دا چې ستا لپاره دې د سروزرو یو کور جوړ سي ، یا دا چې آسمان ته وڅیژه خو بیا هم تر هغو پوری موږ یقین نه کوو تر څو چې له هغې خوا زموږ لپاره یو داسې لیکلی سند رانه وړي چې موږ یې ولولو (۲).

پوښتنه: آیا کفارو او مشرکانو به مزاحمت ورته کاوه که یا؟ که وی ، نو یو مثال یې را کولای سې؟
 ځواب: هو ، د حق مخالفین د هغه د بلنی اورېدلو او ځان پوهولو ته هیڅ نه چمتو کېدل ، بلکې کله چې به ده هغوی ته زما آیتونه ویل نو هغوی به غالمغال او شور کاوه او گډوډی به یې جوړاوه تر څو په دغسی هنگامه کې چاته د غور او فکر کولو موقع مساعده نسي. د دې حربې او شیطاني په ذریعه به نوموړو خلکو خپله جبهه پیاوړې بلله (۳).

پوښتنه: آیا څه خاص چلنونه به یې هم ورکول که یا؟
 ځواب: هو خورا ډیر. کله کله به یې د ټوکو او ملنډو په توگه ورڅخه پوښتل چې قیامت به کله راسی؟ (۴)
 . کله به یې په مسخرو سره داسې دعا کوله چې ای الله! که دا واقعی حق وی او ستا له لوری وی نو پر موږ باندې له آسمانه ډبرې را واوروه ، یا کوم بل دردناک عذاب راباندې نازل کړه (۵). کله به یې دا اعتراض

کاوه چی پر دغه نبي هېڅ خزانه نه ده نازلې سوې (۲). او کله به يې ويل چی د ده سره هېڅ کومه ملایکه نه لیدل کیږي (۷).

يو وخت د ډيری مودې لپاره وحی نه راغله نو کفارو به مسلسل ويل چی رب يې ورڅخه خوابدی سوی دی او دئ يې همداسی پر میدان پرې يینی دی (۸).

پوښتنه: د دې ټولو سپکاویو او خواریو په وړاندې هغه (ص) څه غبرگون ښودئ او څه به يې کول؟
 ځواب: نبي (ص) بیا هم د دې ټولو بې ادبیو او بدو خبرو د توپان په وړاندې خپل عرض وړاندې کاوه، د حق اظهار به يې کاوه او د بد اخلاقه خلکو څخه به يې ځان گونښه کاوه (۹). د ده ستره هیله دا وه چی خلک ایمان پر راوړی او هدایت حاصل کړی او له همدې امله به پریشان او غمجن و (۱۰).

پوښتنه: په دغسی مشکل حالت کی د هغه (ص) سره ستا مرسته او لاسنیوی موجود و که یا؟ که و، نو څه دې کول؟

ځواب: ما د کفارو د پروپاگنډو په مقابل کی د ده د اصلی حیثیت د ښه ترا څرگندولو لپاره دئ په ډيرو ښه لقبونو سره نازولی دی ترڅو عامو خلکو د ده په هکله صحیح تصور کولای. ما داسی ویلی دي چی محمد (ص) د الله بنده (۱۱)، د هغه رسول (۱۲)، او نبي دی (۱۳). هغه نذیر (۱۴)، بشیر (۱۵)، احمد (۱۶)، مبشر (۱۷) یعنی زیری وړ کونکی، مذكر (۱۸) یعنی د دین وړ په یادونکی، منذر (۱۹)، یعنی خبر وړ کونکی، داعی الا الله (۲۰)، یعنی د الله خوا ته رابلونکی، زمیل (۲۱) یعنی په کمپل کی پیچلی، مدثر (۲۲) یعنی په تلتک کی پیچلی، خاتم النبیین (۲۳)، یعنی آخری نبي، هادی (۲۴)، یعنی د هدایت لارښوونکی، رحمته للعالمین (۲۵)، یعنی د ټول جهان لپاره رحمت، د هدایت روښانه څراغ (۲۶)، د حق شاهد (۲۷)، د امت خیر غوښتونکی او غمخور (۲۸)، د مسلمانانو لپاره رؤف (۲۹)، یعنی د شفقت او مهربانی لورونکی، او رحیم (۳۰) دی.

پوښتنه: آیا د رسول الله (ص) هڅی او دعوت نتیجه وړ کوله؟ آیا کفرانو خنډونه ورته ایجادول که یا؟
 ځواب: د ده دعوت به سوکه سوکه ټول عرب تر اغیزې لاندی راوستل چی له امله يې د اسلام جبهه ټینګه او غښتلې کېده او د کفر په ځواک کی لږښت راتی (۳۱). خود دې سره سره باطل فکره انسانان ډیر فعال وو. هغوی د حق د بلنی څخه د خلکو د پام اړولو په خاطر د ساعتیریو محاذ خلاص کړ، د خوشالولو او تفریح کارونو ته يې لاس واچاوه، د عیاشی او لوبو نندارې يې راویستلې او د دلچسپو افسانوی کیسو بیانونه يې شروع کړل (۳۲).

پوښتنه: ډیره مننه د دې جامع وضاحت څخه. نو رسول الله (ص) به د دې مزاحمتونو په وړاندې څه کول؟

ځواب: کفارو د ده سره د معاملو او موافقو هڅی هم وکړې او داسی به یې ویل چې د دغه قرآن پر ځای کوم بل قرآن راوړه یا په همدغه کی زموږ د خوبی سره سم ترمیم راوړه. په دې هکله الله تعالی خپل نبی ته وفرمایل چې «دغو خلکو ته ووايه چې زه د دې اختیار نه لرم چې په هغه کی له ځانه څه بدلون راوړم. زه صرف د هغو وحيو پیرویم چې ما ته رالیرل کیږی. که زه د خپل رب نافرمانی وکړم نو د قیامت د عذاب څخه بیریریم» (۳۳).

پوښتنه: الله (ج) د دې خنډونو او تکلیفونو په بدل کی څه کومک ورسره کاوه؟
 ځواب: الله خپل نبی ته د کفارو د دې ډول معاملو په مقابل کی د ثابت قدمی او د هغوی د چلونو څخه د ژغورنی تلقین وکړ او الله د ځان له لوری د هغه د ساتنی بشپړ ډاډ ورکړ (۳۴).
 د حق مخالفینو د غیر الله څخه د ده د بیولو هڅی هم وکړې خو الله تعالی په هر حالت کی دې ثابت قدمه کړ او په هر حالت کی یې د ده د ساتنی اطمینان ورکاوه (۳۵).

پوښتنه: د اهل کتاب و الاوو رویه څنگه وه؟ آیا هغوی په دې مبارزه کی رغنده رول نه لوباوه؟
 ځواب: اهل کتاب یعنی یهودو او عیسویانو هم د ده څخه انکار وکړ او مخالف یې سول، حال دا چې د ده په حقانیت ښه پوه وو (۳۶). د هغوی په انکار کی حسد، ضدیت، او مطلب پالنه نغښتې وه (۳۷).

(۱): الاعراف: ۱۸۴؛ یس: ۲۹؛ الحاقه: ۴۱؛ الطور: ۲۹؛ السجده: ۳. (۲): الاسراء: ۹۰-۹۳. (۳): حم سجده: ۲۲. (۴): الاعراف: ۱۸۷؛ الاحزاب: ۲۳؛ النازعات: ۴۲. (۵): الانفال: ۳۲. (۶): هود: ۱۲. (۷): هود: ۱۲. (۸): الضحی: ۱، ۲، ۳. (۹): الاعراف: ۱۹۹. (۱۰): الکهف: ۶؛ الشعراء: ۳؛ النحل: ۱۲۷؛ النمل: ۷۰؛ الانعام: ۳۳. (۱۱): الحديد: ۹؛ الجن: ۱۹؛ الاسراء: ۱؛ الکهف: ۱؛ النجم: ۱۰. (۱۲): آل عمران: ۱۲۴؛ المائده: ۲۷؛ الاحزاب: ۲۱، ۴۰؛ الفتح: ۲۹؛ الحشر: ۷. (۱۳): آل عمران: ۲۸؛ الاعراف: ۱۵۷، ۱۵۸؛ التوبه: ۷۳؛ الممتحنه: ۱۲؛ التحريم: ۱. (۱۴): الاعراف: ۱۸۸؛ فاطر: ۲۴؛ سبا: ۲۸؛ البقره: ۱۱۹؛ المائده: ۱۹. (۱۵): الاعراف: ۱۸۸؛ فاطر: ۲۴؛ سبا: ۲۸؛ البقره: ۱۱۹؛ المائده: ۱۹. (۱۶): الصف: ۶. (۱۷): الفرقان: ۵۲؛ الفتح: ۹؛ الاسراء: ۱۰۵؛ الاحزاب: ۴۲. (۱۸): العاشيه: ۲۱. (۱۹): الرعد: ۷. (۲۰): الاحزاب: ۴۲. (۲۱): المزمّل: ۱. (۲۲): المدثر: ۱. (۲۳): الاحزاب: ۴۰. (۲۴): الشوری: ۵۲. (۲۵): الانبياء: ۱۰۷. (۲۶): الاحزاب: ۴۲. (۲۷): النحل: ۸۹؛ البقره: ۱۴۳؛ النساء: ۴۱؛ الحج: ۸. (۲۸): التوبه: ۱۲۸. (۲۹): التوبه: ۱۲۸. (۳۰): التوبه: ۱۲۸. (۳۱): الرعد: ۴۱؛ الانبياء: ۴۴. (۳۲): لقمان: ۶. (۳۳): یونس: ۱۵. (۳۴): الاسراء: ۷۴-۷۵؛ هود: ۱۱۲-۱۱۳. (۳۵): الزمر: ۳۲. (۳۶): البقره: ۸۹، ۱۰۹، ۱۴۴، ۱۴۶؛ آل عمران: ۸۲، ۹۹؛ الانعام: ۱۱۴؛ الرعد: ۴۳. (۳۷): القصص: ۵۰؛ آل عمران: ۱۹؛ البقره: ۸۹، ۱۰۹؛ النساء: ۵۴.

د روژې څوارلسم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کیږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو څو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !
نو دا یې تاسو او دا یې هم د څوارلسمې روژې لپاره څوارلسم سوغات ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (څوارلسمه برخه) :

پوښتنه: آیا کفار آرام کښېناستل او مسلمانان یې آزاد پرېښوول ؟
ځواب: یا ، د مکې کفارو د رسول الله او د هغه د ملگرو ژوند ډیر تنگ کړ او هغوی یې په سختو تکلیفونو کې راگیر کړل (۱). مؤمنان ډیر کمزوره او بې وزله وو او د دښمنانو په محاصره کې راغلي وو (۲).

پوښتنه: آیا د دعوت او مبارزې په دې بهیر کې رسول الله (ص) د څه خاصو پیښو سره هم مخامخ سوی دی ؟

ځواب: هو ، دا مهال د رسول الله د ژوندانه یوه ډیره مهمه پیښه اسرأ یعنی معراج دی چې د هغه په ترڅ کې الله (ج) خپل نبی (ص) په یوه شپه کې د مسجد الحرام څخه یووړ او د مسجد اقصی له برکته ډکه فضا کې یې وگرځاوه. په دې ترڅ کې یې ځینی خاصی نښانې هم په ولیدلې (۳).

پوښتنه: آیا د دې هر څه سره سره کفرانو د رسول الله (ص) ژوند د تهدید او خطر سره مخامخ نکړ ؟ که وی ، نو څه یې وکړل او رسول الله (ص) په مقابل کې څه وکړل ؟ که یو څه مفصل وضاحت راکړې ، ښه به وی .
ځواب: د مکې کفارو د ده د بندي کولو یا له وطنه شړلو او یا هم وژلو پلانونه جوړ کړل (۴) چې له امله یې رسول الله په پټه د مکې څخه هجرت کولو ته اړوت (۵). د هجرت پر مهال د ده یو صحابی [حضرت صدیق رضی الله عنه] هم ورسره ملگری و . کفارو دې تعقیباوه . دئ د خپل ملگری سره په غار کې پټ و . د اسلام دښمنان دغه غار ته بالکل نږدې راوړسېدل چې دا مهال د ده ملگری یو څه وپېرېدئ ، خو ده هغه ته ډاډ ورکړ او داسی یې ورته وویل: «غم مه کوه ، الله زموږ سره دی» (۶).

دئ د الله په مرسته او نصرت سره مع الخیر یثرب (مدینې) ته ورسېدئ (۷) او هلته د تگ پر مهال یې پر لاري د یو مسجد [قبا] بنسټ هم کښېښود (۸). ده څه موده وروسته د مکې څخه د راغلو مهاجرینو او مدیني د پاک زړو انصارو ترمنځ وروري رامنځته کړه (۹).

پوښتنه: آیا په مدینه کې د انصارو د اخوت او رغبت سره سره کفارو څه منفی غبرگون ښکاره نکړ؟
 ځواب: په مدینه کې د یهودو او عیسویانو څخه علاوه د منافقینو ډله هم د ده سخت مخالف وو (۱۰).
 هغوی د حق رټلو او سپکولو لپاره ډیر زور وواژه خو د هغوی دغه پوف کولو د حق څراغ مړ نه کړ بلکې
 هغه ته یې نوره رڼا او تازگی هم ورکوله او د حق پلویانو نور ښه منظم قوت هم اخیست او پسی غښتلي
 کېدل (۱۱).

په مکه کې مسلمانان خورا کمزوره او بې ترتیبه او د دښمنانو په محاصره کې وو. خو مدینې ته له راتګه
 وروسته الله تعالی هغوی ته فتح او نصرت عطا کړ، پیاوړي او خوشاله یې کړل (۱۲).

پوښتنه: کله چې مدینې ته له هجرت وروسته رسول الله (ص) او مسلمانان آرام او ډاډه سول، مابعد
 اقدامات یې څه وو؟

ځواب: مابعد اقدامات یې دعوت او جهاد و. رسول الله په ډیرو غزاوو کې برخه واخیسته چې په هغو کې
 د بدر غزا (۱۳)، د احزاب غزا (۱۴)، بیعت رضوان (۱۵) یعنی د حدیبیه سوله، د مکې فتح (۱۶) او د حنین
 غزا (۱۷) شاملې دي.

پوښتنه: اوس به د هغه (ص) شخصي ژوند ته راسم. که لطفاً د رسول الله (ص) د میرمنو او اولادونو په
 هکله معلومات راکړې، بې مناسبتې به نه وی.
 ځواب: هغه څو ماینې لرلې (۱۸) او اولادونه یې هم درلودل چې په هغو کې لونی هم وې (۱۹). خو هیش کوم
 زوی یې ډیر عمر ته و نه رسېدئ (۲۰).

پوښتنه: هغه (ص) چیرې او څنگه رحلت وکړ؟
 ځواب: هغه د خپل عمر په پای کې حج وکړ او د حج خطبه یې هم وویل (۲۱). تر هغه لږ موده وروسته وفات
 سو (۲۲).

پوښتنه: که د رسول الله (ص) د مقام او حیثیت په باره کې مختصراً معلومات راکړې ښه به وی تر څو
 لوستونکي پوه سی چې تا په خپل متن کې په دې اړه څه ارشاد فرمایلی دی.
 ځواب: ډیر ښه. هغه انسان و (۲۳)، ملایکه نه و (۲۴). هغه د الله بنده و (۲۵)، رسول (۲۶) او وروستی
 نبی یې و (۲۷). هغه معصوم و (۲۸). د انسانیت یوه بشپړ نمونه وه (۲۹). په هغه کې خدایي اشتراک نه و
 (۳۰). هغه د ځان د عبادت کولو لپاره نه و راغلی (۳۱)، بلکې د دې لپاره مؤظف و چې خلک صرف او
 صرف د خدای عبادت ته راوبولی (۳۲). هغه هم د نورو نبیانو غوندې مؤظف سوی و، او د قیامت په
 ورځ به د خپلو اعمالو مسؤل او ځواب ویونکی وی (۳۳).

پوښتنه: دا چې لوی خدای رسول الله (ص) په نبوت او رسالت سره مبعوث کړي، او تا په دې هکله زیات ارشادات هم وفرمایل، نو آیا پر مسلمانانو د رسول الله (ص) اطاعت واجب دی که یا؟ که وی، د سرغړونې په صورت کې ستا فیصله څه ده؟

ځواب: رسول الله د ټولو انسانانو لپاره واجب اطاعت لارښود دی (۳۴). د هغه هره پریکړه د الله پریکړه ده چې سرغړونه یې د پوښتنې وړ جرم ګڼل کیږي (۳۵). د هغه اطاعت د خلکو لپاره یو امتحان دی (۳۶). د هغه د اوامرو سرغړونکي به د قیامت په ورځ افسوس او پښېماني وکړي (۳۷). هغه زما یو مستند مفسر او تشریح کونکی دی (۳۸). په قانون جوړولو کې د هغه سنت زما غوندې یو قانونی مأخذ دی (۳۹). د ده فیصله تر قیامته هم نسبي بدلېدای (۴۰). د ده د حکم څخه سرغړونه د کفر او منافقت نښه ده (۴۱). د ده پیروي د ایمان اصلی معیار دی (۴۲).

(۱): الاعراف: ۱۸۸؛ التوبه: ۲۱، (۲): الانفال: ۲۲، (۳): الاسراء: ۱، (۴): الانفال: ۳۰، (۵): الاسراء: ۵۰؛ التوبه: ۱۳، (۶): التوبه: ۴۰، (۷): الاسراء: ۵۰؛ التوبه: ۱۰۱، (۸): التوبه: ۱۰۸، (۹): آل عمران: ۱۰۳؛ الانفال: ۷۲، (۱۰): التوبه: ۶۴، ۱۰۱؛ الاحزاب: ۱، ۱۲؛ الانفال: ۴۹؛ المنافقون: ۸، (۱۱): التوبه: ۳۲، ۳۳، ۱۰۰؛ الصف: ۸، ۹؛ الفتح: ۲۹، (۱۲): الانفال: ۲۲، (۱۳): آل عمران: ۱۲۳، (۱۴): الاحزاب: ۲۵-۹، (۱۵): الفتح: ۱۸، (۱۶): الحديد: ۱۰؛ النصر: ۱، (۱۷): التوبه: ۲۵، ۲۶، ۲۷، (۱۸): الاحزاب: ۲، ۲۸، ۵۳، ۵۹؛ التحريم: ۱-۲، (۱۹): الاحزاب: ۵۹؛ الرعد: ۳۸، (۲۰): الاحزاب: ۴۰، (۲۱): التوبه: ۳، (۲۲): الزمر: ۳۰؛ آل عمران: ۱۴۴؛ الحجر: ۹۹، (۲۳): التوبه: ۱۲۸؛ الكهف: ۱۱۰؛ الفرقان: ۷؛ الاسراء: ۱۰، ۹۳؛ الانبياء: ۷، ۸، (۲۴): الانعام: ۵۰، (۲۵): الحديد: ۹؛ الجن: ۱۹؛ الاسراء: ۱؛ الكهف: ۱؛ النجم: ۱۰، (۲۶): آل عمران: ۱۲۴؛ المائدة: ۲۷؛ الاحزاب: ۲۱، ۴۰؛ الفتح: ۲۹؛ الحشر: ۷، (۲۷): الانفال: ۲۴، ۲۵، ۷۰؛ التوبه: ۷۳؛ الاحزاب: ۲۸، ۴۵، ۵۰؛ الممتحنه: ۱۲؛ التحريم: ۱، (۲۸): الفتح: ۲، (۲۹): القلم: ۴؛ الاحزاب: ۲۱، (۳۰): يونس: ۱۵، ۴۹؛ الانعام: ۱۷، ۵۰، ۵۷، ۵۸؛ الاعراف: ۱۸۸؛ الرعد: ۴۰؛ الزمر: ۴۹، (۳۱): آل عمران: ۷۹، (۳۲): الانبياء: ۲۵؛ الانعام: ۱۰۲؛ يونس: ۳؛ النجم: ۱۲؛ النساء: ۳۲، (۳۳): البقره: ۱۴۵؛ النساء: ۸۴؛ المائدة: ۲۷، ۱۱۲، ۱۱۷، ۱۱۸؛ الاعراف: ۲، (۳۴): النساء: ۲۴، ۲۵، (۳۵): الاحزاب: ۳۲، (۳۶): البقره: ۱۴۳، (۳۷): الفرقان: ۲۷، (۳۸): النحل: ۴۴، ۲۴؛ آل عمران: ۱۲۴؛ الجمعة: ۲؛ البقره: ۱۵۱، (۳۹): النساء: ۲۵، ۱۰۵؛ النحل: ۴۴، ۲۴؛ الاحزاب: ۲۱، ۳۲، (۴۰): الاحزاب: ۴۰؛ الحشر: ۷؛ الاعراف: ۱۵۷، (۴۱): النساء: ۲۱، (۴۲): النساء: ۲۵.

د روژې پنځلسم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کیږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل وړ څه بېله حساب نه خو حساب وړ څه بېله عمله !
نو دایې تاسو او دایې هم د پنځلسمې روژې لپاره پنځلسم سوغات ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (پنځلسمه برخه) :

پوښتنه: کله کله په کفرې نړۍ کې د خاص تعصب او حسد له مخې د رسول الله (ص) په هکله عجیب او غریب کارتونه او د سپکاوو یو نور ډول ډول اهانگونه کیږي. نو آیا ښه به نه وي چې د دغه عظیم شخصیت اصلی خوښه او کره وپه راته ووايي ترڅو اول مور او بیا نوره نړۍ هغه (ص) ښه تر او پیژني ؟
ځواب: دا چې الله تعالی پخپله رسول الله ته دایمی شهرت او حیثیت عطا کړی دی نو کفار به څنگه دا عالی مقام را ټیټ کړای سي ؟ (۱). د هغه اخلاق او ځانگړتیاوې فوق العاده عالی و (۲). هغه صادق او امانت کار یعنی امین و (۳) ، ډارن نه و (۴) ، متین او باعزمه و (۵). په هر حالت کې یې پر خدای ډاډ او توکل درلود (۶). هغه د لوړې حوصلې څښتن و (۷). هغه د خپل حتی خورا بد دښمن لپاره هم د خیر دعا کوله (۸). خورا نرم طبیعته و ، ځلک تنگه او په زړه سخت نه و (۹). خلکو ته د الهی هدایت په رسولو کې خورا جدی او مصمم و او د حق د بلنی د منکرینو د گمراهۍ پر رویه او سرغړونه به یې افسوس کاوه (۱۰). خورا ډیر عابد او پرهیزگاره و ، او د شپې به په وینښه وینښه کې د الله په ذکر او عبادت مشغول و (۱۱). ساده گي یې ډیره خوښه وه او د تکلیف روادار نه و (۱۲). د غریبو او بې وزلو خلکو سره یې ناسته ولاړه کوله او هغوی به یې ډاډمن کول او تشویقول (۱۳). د خپلو امتیانو سره یې بې حده ډیره مینه لرله ، په هر حال کې یې د هغوی ښېگڼه غوښته ، د هغوی زیان یې خپل زیان باله او د هغوی ډیر غمخور و او بې حده ډیر مشفق او همدرد و (۱۴). مطلب دا چې د اخلاقو او خوښو له مخې د هغه شخصیت زما د تعلیماتو تر ټولو عالی او غوره نمونه ده (۱۵). دئ د ټول بشر لپاره د خورا ښو اخلاقو لوړترین معیار دی (۱۶).

پوښتنه: په رښتیا هم هر مسلمان او غیر مسلمان باید دغو عینې واقعیتونو ته تسلیم سي او پر سترگو یې ومني. بله پوښتنه می دا ده چې کولای سي د هغه (ص) څو ښېگڼې او فضایل هم را ته ووايي ؟
ځواب: رسول الله له هره حیثه یو بشپړ او بې ساری انسان و (۱۷). الله تعالی هغه د ټولې نړۍ لپاره د رحمت په توگه مؤظف او رالیږلی دی (۱۸). هغه بهترین خوی او سلوک درلود (۱۹). الله تعالی هغه د تل لپاره د شهرت او حیثیت څخه برخمن کړ (۲۰). هغه ته کوثر (یعنی عظیم خیر) عطا سو (۲۱). هغه أمی و (۲۲) ، خو

الله تعالیٰ په خپل کتاب ، حکمت او پراخ علم سره ونازاوه (۲۳) . پر هغه د الله خاص فضل او کرم و (۲۴) . په ده سره د اسلام دین بشپړ سو (۲۵) . هغه د هدایت او لارښوونې لمر او سپوږمۍ دی (۲۶) . د ټولو انبیاء کرامو څخه الله تعالیٰ دا ژمنه اخیستې وه چې که ستاسو په زمانو کې ده تشریف راوړ ، نو تاسو به ایمان پر راوړئ او تایید او تصدیق به یې کوئ (۲۷) . هغه هم د نورو نبیانو غوندې د خپل نبوت د چارو لپاره د چا څخه عوض نه غوښت (۲۸) . د هغه بعثت د مؤمنانو لپاره یو ستر احسان دی (۲۹) . هغه خورا پوه او لایق و (۳۰) . پر هغه باندې الله خپل خاص رحمت رالېږي ، د الله ملایکې پر هغه باندې درود وایی او ما ټولو مسلمانانو ته امر کړې دی چې هغوی هم ټول پر ده باندې درود ووايي (۳۱) . د هغه بیعت الله ته بیعت دی او د هغه لاس د الله د لاس نمایندګي کوي (۳۲) . د هغه اطاعت د الله اطاعت دی (۳۳) . د هغه پیروي د الهی محبت اصلی معیار دی (۳۴) . د هغه د ژوند طرز العمل د ټولو انسانانو لپاره اوسوه حسنه یعنی بیلګه او سرمشق دی (۳۵) .

پوښتنه: آیا دا ټولې الهی پیروینې او عطایینې په دې معنا دي چې هغه (ص) د هر ډول سهوی او خطا څخه خلاص و ؟

ځواب: یا داسې نه ده بلکې د هغه څخه هم د یو انسان په توګه څو کوچني سؤ تفاهمات پېښ سوي دي چې الله تعالیٰ ډیر ژر ور معاف کړي دي (۳۶) .

پوښتنه: ما داسې هم اورېدلي چې پر هر مسلمان د رسول الله (ص) ګرانښت د خپلې کورنۍ تر خورا نږدې اعضاوو هم باید زیات وی ، او د هغه (ص) بشپړ متابعت باید وسی . آیا په رښتیا هم پر هر مسلمان د رسول الله (ص) مطلق اطاعت او متابعت واجب دی ؟

ځواب: هو ، بالکل همداسې ده او زما آیتونه هم داسې امر کوي . د هغه څو ځانګړي آداب داسې دي چې مراعات او پاملرنه یې پر هر مسلمان لازمه ده ، یعنی :

۱- د هغه بشپړ او بېله قید او شرطه اطاعت کول (۳۷) ؛

۲- د هغه عزت ، تعظیم او درناوی کول (۳۸) ؛

۳- هغه پر خپل ځان باندې آن تر خپل ځان ، مال ، میرمنې او اولادونو ، خپلوانو او د دنیا تر هر شي ډیر ګرانول او محبوب ګرځول (۳۹) ؛

۴- د هغه سپیڅلي میرمنې (ازواج مطهرات) د خپلو میندو غوندې ګڼل (۴۰) ؛

۵- د هغه د نوم په ذکر یا اورېدلو سره پر هغه درود او سلام ویل (۴۱) ؛

۶- د هغه په مجلس کې مسلمانانو ته په نرمۍ او آرامۍ سره د مجلس اجازه وه خو په زوره او لوړېږغ د خبرو اجازه نه وه ، دا ځکه چې په دغسې کار سره د هغوی د ټولو اعمالو د ضایع کېدلو امکان و (۴۲) ؛

۷- د هغه په تکلیفول او آزارول منع وو (۴۳) ؛

- ۸- د هغه څخه بې مقصده او بې ځايه پوښتنې منع وي (۴۴) ؛
 ۹- د هغه کور ته ورتگ او د ډوډۍ دعوت او نور خاص آداب وو چي د هغو مراعاتول ضروري وو (۴۵) ؛
 ۱۰- هغه ته د کور څخه د راوتلو لپاره ريغ کول ناجايزو (۴۶) ؛
 ۱۱- د هغه په مجلس کي چي به کومه ټولنيزه مسأله يا معامله تر بحث لاندې وه ، نو د هغه له اجازې پرته ولاړېدل او تلل جايز نه وو (۴۷) ؛

پوښتنه: آیا دا رښتیا ده چي رسول الله (ص) د ټول بشر لپاره ټاکلی و او هر څوک (يعني کافر او مسلمان) بايد تر قيامته د هغه اطاعت او پيروي وکړي؟ آیا دا صحيح ده چي پر هغه (ص) باندي ايمان راوړل د خلاصون اصلي شرط دی؟

ځواب: هو بالکل همدا سي ده. د هغه د نبوت چاري په کوم خاص نسل يا قوم يا زماني پوري محدود دي نه دي بلکي د هغه نبوت او هدايت په هره زمانه کي د ټول بشريت لپاره عام دی (۴۸) ، همدا علت دی چي د هغه د بعثت څخه نيولې تر قيامت پوري پر هر چا د هغه اطاعت واجب او لازم دی (۴۹). الله هغه د ټول جهان لپاره د رحمت په حيث ټاکلی او رالپړلی دی (۵۰). هغه د هدايت په هکله د لمر او سپوږمي غوندي څرگند مقام لري چي رڼا يې د ټول عالم لپاره ده (۵۱). د هغه خطاب ټولو انسانانو ته دی (۵۲). پر هغه ايمان راوړل د خلاصون شرط دی (۵۳). د هغه أسوه حسنه د ټول بشر لپاره مثال او نمونه ده (۵۴).

- (۱): النشرح: ۴. (۲): القلم: ۴. (۳): الاحزاب: ۲۲؛ یس: ۵۲؛ آل عمران: ۱۶۱. (۴): التوبه: ۴۰. (۵): الاحقاف: ۳۵. (۶): آل عمران: ۱۵۹؛ النساء: ۸۱؛ الفرقان: ۵۸؛ التوبه: ۱۲۹؛ الاحزاب: ۳، ۴۸. (۷): الاحقاف: ۳۵؛ الاعراف: ۱۹۹؛ المائده: ۱۳؛ الحجر: ۸۵؛ الزخرف: ۸۹. (۸): التوبه: ۸۰؛ المنافقون: ۲. (۹): آل عمران: ۱۵۹. (۱۰): الکهف: ۶؛ الشعراء: ۳؛ النحل: ۱۲۷؛ الانعام: ۳۳. (۱۱): هود: ۱۲۳؛ الشعراء: ۲۱۷-۲۱۹؛ المزمّل: ۲۰. (۱۲): ص: ۸۲. (۱۳): الانعام: ۵۲؛ الشعراء: ۲۱۵. (۱۴): التوبه: ۱۲۸. (۱۵): الاحزاب: ۲۱؛ القلم: ۴. (۱۶): الاحزاب: ۲۱؛ القلم: ۴. (۱۷): الاحزاب: ۲۱؛ القلم: ۴. (۱۸): الانبياء: ۱۰۷. (۱۹): القلم: ۴. (۲۰): النشرح: ۴. (۲۱): الکوثر: ۱. (۲۲): الاعراف: ۱۵۷-۱۵۸؛ الجمعه: ۲. (۲۳): النساء: ۱۱۳. (۲۴): النساء: ۱۱۳. (۲۵): المائده: ۳. (۲۶): الاحزاب: ۴۲. (۲۷): آل عمران: ۸۱. (۲۸): الانعام: ۹۰؛ يوسف: ۱۰۴؛ الفرقان: ۵۷؛ سبا: ۴۷؛ ص: ۴۷. (۲۹): آل عمران: ۲۴. (۳۰): البقره: ۲۷۳. (۳۱): الاحزاب: ۵۲. (۳۲): الفتح: ۱؛ الانفال: ۱۷. (۳۳): النساء: ۸۰. (۳۴): آل عمران: ۳۱. (۳۵): الاحزاب: ۲۱. (۳۶): التوبه: ۴۳؛ الانفال: ۲۷؛ التحريم: ۱؛ الاحزاب: ۳۷؛ عبس: ۱-۱۰. (۳۷): آل عمران: ۱۳۲؛ الانفال: ۲۰؛ محمد: ۳۳؛ الاعراف: ۱۵۷؛ الحشر: ۷. (۳۸): الفتح: ۹؛ الاعراف: ۱۵۷. (۳۹): الاحزاب: ۶؛ التوبه: ۹. (۴۰): الاحزاب: ۶. (۴۱): الاحزاب: ۵۲. (۴۲): الحجرات: ۲-۳. (۴۳): الاحزاب: ۵۷؛ التوبه: ۲۱. (۴۴): البقره: ۱۰۸. (۴۵): الاحزاب: ۵۳. (۴۶): الحجرات: ۴-۵. (۴۷): النور: ۲۲. (۴۸): الاعراف: ۱۵۸؛ سبا: ۲۸؛ الانعام: ۱۹؛ الاحزاب: ۴۰؛ التکویر: ۲۷-۲۸. (۴۹): آل عمران: ۱۳۲؛ الانفال: ۲۰؛ الاحزاب: ۴۰؛

الاعراف: ۱۵۷؛ الحشر: ۷. (۵۰): الانبياء: ۱۰. (۵۱): الاحزاب: ۴۲. (۵۲): يوسف: ۱۰۴؛ الفرقان: ۱؛
الاعراف: ۱۵۷؛ الحجر: ۹؛ التکویر: ۲۷. (۵۳): النساء: ۴۷. (۵۴): الاحزاب: ۲۱.

د روژي شپاړسم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کېږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !
نو دایې تاسو او دایې هم د شپاړسمې روژې لپاره شپاړسم سوغات ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (شپاړسمه برخه) :

پوښتنه: داسې ویل کېږي چې تا د یوې خاصې ورځې په هکله مکرراً او پرله پسې د بیړی خبرداری ورکړی دی ، که وي ، نو دا کومه ورځ ده ؟
ځواب: هو همداسې ده او دا د قیامت ورځ ده چې هلته به هیڅوک هم د چا په درد و نه خوری (۱).

پوښتنه: آیا په هغه ورځ به څه خاصه پېښه و سی ؟ یعنی ولی باید د محشر له ورځې و بیریږو ؟
ځواب: د قیامت ورځ د اصلی امتحان ورځ ده ، یعنی په دغه ورځ به د هر انسان څخه د هغه د یو یو عمل پوښتنه کېږي (۲). د هغه ښه او بد ټول اعمال به وتلل سی (۳). وروسته چې د چا نیکی او ښه کړنې زیاتې وی هغه ته به جنت عطا سی (۴) ، او د چا بدې چې زیاتې وی نو هغه به د دوزخ په اور کې اچول کېږي (۵).

پوښتنه: آیا د دې معنا دا ده چې انسانی کړنې یا اعمال د هغه په ژوند کې ثبت او ریکارډ کېږي ؟
ځواب: هو ، الله تعالی د هر انسان د اعمالو د ساتنې او لرنې بشپړ انتظام کړی دی او د قیامت په ورځ به هغه ټول معلوم وی او حساب به ورسره کېږي (۶).

پوښتنه: آیا د قیامت په ورځ به هر انسان یو یو د الله حضور ته وړاندې کېږي که ټول په گډه ؟
ځواب: لکه څنګه چې هر انسان په یوازې او انفرادي توګه دې دنیا ته راځي ، نو هماغسې به د الله حضور ته هم یوازې او تنها وړاندې کېږي (۷).

پوښتنه: دا چې هر انسان یوازې د الله سره مخامخ کېږي ، نو د گنهکارانو ، مجرمانو او جنایت کارانو پر ضد به شاهدي څوک ورکوی ؟
ځواب: په قیامت به د هر مجرم خپل د بدن اعضاوی پر هغه شاهدي ورکوی ، یعنی د هغوی غوږونه ، سترګې ، پښې او پوستکي (جلد) به پر هغو اعمالو شاهدي ورکوی چې یې وی (۸).

پوښتنه: کله چې د قیامت په ورځ الله یو په یو د هر انسان سره د هغه د اعمالو محاسبه وکړي، نو د کامیابی یا ناکامۍ خبر به مخامخ ورته ووايي؟ مطلب دا چې اړونده شخص به څنگه پوه سی چې زه د ورځی یم که جنتی؟

ځواب: الله به د اړونده نفر په مخکې د هغه د اعمالو کتاب (اعمال نامه) خلاصوی چې هر څه به واضح پکښی ثبت او درج وی (۹)، او هغه کس ته چې یې په ښی (راسته) لاس کی ورکړی نو هغه به وپوهیږی چې زه جنتی یم او ډیر به خوشاله سی (۱۰). خو که چا ته په کیڼ (چپه) لاس کی ورکول سی نو هغه به افسوس وکړی او پوه به سی چې زیانمن دی (۱۱). خو هر چا ته که د شالخوا و سپارل سی نو هغه به سخت برباد یری او د دورځ په لمبو کی به غورځول کیږی (۱۲).

پوښتنه: د محشر پر میدان به د انسانانو څیرې څنگه وی؟ یعنی انسانی څیرو به کوم حالت غوره کړی وی؟

ځواب: په هغه ورځ به ځینی څیرې سپینی وی او ځینی به توری آن تکی توری وی چې هغوی به گنهاران وی (۱۳).

پوښتنه: آیا د قیامت ورځ له مخکې څخه ټاکلې او معلومه وی که نابیره راځی؟
ځواب: د قیامت ورځ ناڅاپه رارسیرې او هیڅوک به هم بېله خدایه له مخکې څخه خبر نه وی (۱۴).

پوښتنه: آیا هغه ساعت به ژروی که وروسته؟ یعنی د هغه لپاره به ځانگړي ترتیبات نیول کیږی که څنگه؟
ځواب: یا، هغه ساعت به ډیر ژروی، حتی د سترگو په رپ کی به راورسیرې (۱۵).

پوښتنه: آیا د دې معنا دا ده چې د قیامت دغه گړی به ډیر نږدې وی او هیڅ موقع یا فرصت به چا ته ورنکړه سی؟
ځواب: هو، بالکل همداسی ده. ځکه د هغه گړی په هکله انسانانو ته همدا اوس خبر او فرصت ورکړه سوی دی (۱۶).

پوښتنه: دا خو په رښتیا هم سخت امتحان دی. تا مخکې د جنت او دورځ خبره وکړه. اوس به راسم دې ته چې جنت څه شی دی؟
ځواب: جنت د آرام ځای یا مقام دی (۱۷) چې په آخرت به یې الله تعالی خپلو نیکو بندگانو ته د هغوی د ښه اعمالو په عوض کی عطا کوی (۱۸). په جنت کی به د هغوی د خپلو غوښتنو مطابق هر ډول آسانتیا وی او نعمتونه مهیا وی (۱۹)، او دوی به د تل لپاره همالته و اوسیرې (۲۰).

پوښتنه: ډیر ښه، آیا دا راته ویلای سی چې دورځ څه شی دی؟

خواب: دورخ د اور یوه کنده ده (۲۱) چی په آخرت کی به الله تعالی نافرمانان او کافران د سزاوار بللو په نتیجه کی هغه ته اچوی (۲۲). هغوی به د تل لپاره په همدې دورخ کی پاته وی (۲۳). هغوی به همدا اورد خوراکی موادو په توگه خوری (۲۴) او هیڅکله به هم نه مړه کیږی (۲۵).

پوښتنه: دغه سزا او جزا ولی دومره ضروری ده؟
خواب: دا حکم چی په دې ډول هر انسان ته د خپل عمل بدله ورکړه سی (۲۲).

پوښتنه: آیا د قیامت په ورځ به الله تعالی ولیدل سی؟
خواب: هو، په آخرت کی به نیک او ښه انسانان د الله تعالی په لیدو مشرف سی (۲۷)، خو بد او مجرم انسانان به د الله د لیدو څخه محروم وی (۲۸).

(۱): البقره: ۱۲۳. (۲): الاعراف: ۲؛ الانبیاء: ۴۷؛ الزلزال: ۷-۸؛ ابراهیم: ۴۱؛ البقره: ۲۸۴. (۳): الاعراف: ۸؛ الانبیاء: ۴۷. (۴): القارعه: ۲؛ المومنون: ۱۰۲؛ الاعراف: ۸. (۵): القارعه: ۸؛ المومنون: ۱۰۳؛ الاعراف: ۹. (۶): الانعام: ۹۵. (۷): الزلزال: ۷-۸؛ لقمان: ۲؛ ق: ۱۷-۱۸؛ الحاقه: ۱۸. (۸): حم سجده: ۱۹، ۲۰، ۲۱؛ یس: ۲۵. (۹): الاسراء: ۱۳. (۱۰): الحاقه: ۱۹، ۲۰، ۲۱؛ الانشقاق: ۷، ۸، ۹. (۱۱): الحاقه: ۲۵، ۲۶. (۱۲): الانشقاق: ۱۰، ۱۱، ۱۲. (۱۳): آل عمران: ۱۰۲؛ الزمر: ۲۰؛ یونس: ۲۷. (۱۴): الانعام: ۳۱؛ یوسف: ۱۰۷؛ الحج: ۵۵؛ یس: ۵۰؛ الزخرف: ۲۲؛ محمد: ۱۸. (۱۵): النحل: ۷۷؛ القمر: ۵۰. (۱۶): الاحزاب: ۲۳؛ الشوری: ۱۷؛ القمر: ۱. (۱۷): الدخان: ۵۱-۵۲؛ الفرقان: ۱۵، ۲۴، ۷۵، ۷۶. (۱۸): الاحقاف: ۱۴؛ الفرقان: ۱۵؛ البینه: ۹۸؛ آل عمران: ۱۳۲؛ الدهر: ۱۲. (۱۹): حم سجده: ۳۰، ۳۱، ۳۲؛ النحل: ۳۱؛ الفرقان: ۱۲؛ الزمر: ۳۴؛ الشوری: ۲۲. (۲۰): البقره: ۲۵، ۸۲؛ آل عمران: ۱۵؛ الاعراف: ۴۲؛ یونس: ۲۲؛ هود: ۲۳. (۲۱): الفرقان: ۲۵-۲۶؛ آل عمران: ۱۹۷؛ النساء: ۹۷؛ الرعد: ۱۸؛ العنکبوت: ۲۸. (۲۲): حم سجده: ۲۷؛ الاسراء: ۹۷-۹۸؛ الکهف: ۱۰۵، ۱۰۶؛ فاطر: ۳۲. (۲۳): البقره: ۳۹، ۲۵۷؛ آل عمران: ۱۱۲؛ المومنون: ۱۰۳؛ الجن: ۲۳؛ البینه: ۲. (۲۴): الانفال: ۱۴؛ الحج: ۲۲؛ فاطر: ۷؛ الزخرف: ۷۴؛ الملک: ۲. (۲۵): الدخان: ۵۲. (۲۶): الجاثیه: ۲۲؛ البقره: ۲۸۱؛ آل عمران: ۲۵، ۱۹۵؛ القلم: ۳۵، ۳۲؛ الزلزال: ۲، ۷، ۸. (۲۷): القیامه: ۲۲، ۲۳. (۲۸): المطففین: ۱۵.

د روژې او ولسم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کیږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !
نو دایې تاسو او دایې هم د اووه لسمې روژې لپاره اووه لسم سوغات ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (اووه لسمه برخه) :

پوښتنه: تا مخکې راته وویل چې د محشر پر میدان به د ځینو انسانانو څیرې سپینې او د ځینو دا به توری آن تکی توری وی. خو اوس به د موضوع سره په تړاو در څخه وپوښتم چې هغه گړۍ به د انسانانو څیرې د روحياتو له پلوه څنگه وی؟ یعنی کوم کوم حالتونه به ولری؟
ځواب: ډیره ښه پوښتنه دی وکړه او ځواب یې هم په غور سره واوره.

۱- ظالمان او مجرمان به له ورايه د خپلو څیرو څخه وپیژندل سی ، هغوی به د سرترو ریښتانو او پښو و نیول سی (۱) ؛

۲- ځینی څیرې به د ایمان په نور منوری وی نو ځکه به خوشاله او خندانی وی (۲) ؛

۳- ځینی څیرې به تر او تازه وی او د الله خواته به گوری (۳) ؛

۴- نیک عمله به د ډیر فضل او کرم څخه برخمن وی او په جنت سره به ونازول سی (۴) ؛

۵- ځینی څیرې به غمجنی وی او په دې به پوهیږی چې داسی عذاب به پر راځی لکه ملا چې یې ورماتوی (۵) ؛

پوښتنه: الله دی ظالمان او جنایت کاران اوس لا اصلاح کړی ، ځکه نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله. آیا د موضوع په ارتباط راته ویلای سی چې د محشر په ورځ به انسانان په څو ډلو کی د الله حضور ته حاضریری؟

ځواب: هغه گړۍ به ټول انسانان پر درو برخو ویشل کیږی (۶). هغه کسان چې (د عرش عظیم) راسته یا ښی خواته وی نو هغوی به جنتی انسانان وی (۷) ، هغه کسان چې کین یا چپه خواته وی بدبخته او

دور ځیان به وی (۸) ، خو درېیمه ډله هغه خاص ، خورا ښه او د عملی او علمی کمالاتو څښتنان دي چې الله ته به نږدې ځای ولری (۹).

پوښتنه: الله تعالی د قیامت ورځی ته څه اهمیت ورکړی دی؟ یعنی لوی خدای د دغی ورځی سترتیا څنگه را معرفی کوی؟

ځواب: دا په رښتیا هم ډیره مهمه او عظیمه ورځ ده او ما په خپل متن کی پر دغه ورځ مسلسل ټینګار کړی دی ترڅو انسانان ورته متوجه سی او همدا علت دی چی الله په دغه ورځ قسم اخلی او فرمایي چی زما دې د قیامت په ورځ قسم وی (۱۰).

پوښتنه: د پورته ټول بیان څخه داسی ثابتیږی چی د قیامت ورځ ډیره مهمه، ډیره عظیمه او ډیره صمیمه ورځ ده. آیا پوښتلای سم چی تا دغه ورځ په نورو نومونو سره هم بللې او متصف کړې ده که یا؟ که وی، نو څو بیلګې یې راته ویلای سی؟

ځواب: هو بالکل. ما دغه سرنوشت ټاکونکې ورځ په نورو نومونو سره هم بللې ده چی شمیر یې تر شپیتو هم اوږی، خو یو څو بیلګې به یې دروښیم ترڅو ښه ورته متوجه سی او غور پکښی وکړې:

- ۱- یوم الدین، یعنی د انصاف یا عدالت ورځ (۱۱)؛
- ۲- یوم الاخر، یعنی وروستی ورځ (۱۲)؛
- ۳- یوم القیامه، یعنی د قیام یا راولاړېدو ورځ (۱۳)؛
- ۴- یوم الیم، یعنی د درد او عذاب ورځ (۱۴)؛
- ۵- یوم البعث، یعنی د راپورته کېدو ورځ (۱۵)؛
- ۶- یوم تشقق الارض، یعنی د محکمی د چاودلو ورځ (۱۶)؛
- ۷- یوم التغابن، یعنی د گمټی او زیان یا کامیابی او ناکامی ورځ (۱۷)؛
- ۸- یوم تقیلا، یعنی سخته ورځ (۱۸)؛
- ۹- یوم الجمع، یعنی د راتولېدو ورځ (۱۹)؛
- ۱۰- یوم الحساب، یعنی د حساب ورځ (۲۰)؛
- ۱۱- یوم الحسرة، یعنی د غم ورځ (۲۱)؛
- ۱۲- یوم الحق، یعنی د حق یا حقیقت ورځ (۲۲)؛
- ۱۳- یوم الخروج، یعنی د راوتلو ورځ (۲۳)؛
- ۱۴- یوم عسر، یعنی مشکله او ستونځمنه ورځ (۲۴)؛
- ۱۵- یوم عسیر، یعنی سخته یا بده ورځ (۲۵)؛
- ۱۶- یوم عظیم، یعنی ستره او عظیمه ورځ (۲۶)؛
- ۱۷- یوم الفصل، یعنی د فیصلې ورځ (۲۷)؛
- ۱۸- یوم مشهود، یعنی د شاهدی ورځ (۲۸)؛
- ۱۹- یوم معلوم، یعنی ټاکلې او معلومه ورځ (۲۹)؛
- ۲۰- یوم الموعود، یعنی وعده کړل سوې ورځ (۳۰)؛

۲۱- یوم الوعید ، یعنی د تهدید ورځ (۳۱) ؛

۲۲- یوم بیعتون ، یعنی د راپاڅېدلو ورځ (۳۲) ؛

پوښتنه: دا خو په رښتیا هم عجیب مهم معلومات وو. لوی الله دی مورې ټوله دغه برخلیک ټاکونکي ورځي ته د نیکو عملونو سره راښماری کړی ، ځکه اوس لا فرصت او وخت لرو داسی نه چی اعمال مو بی حاصله تم سی. بله پوښتنه می دا ده چی د محشر پر میدان کامیاب انسانان څوک دي ؟
 ځواب: د محشر پر میدان بریمن انسانان هغه کسان دي چی د نورو سره بی مرسته او نیک عملونه کړي وی نو ځکه الله عوض ورکوی (۳۳).

پوښتنه: نو الله به په دغه حساس حالت کی پر ښه او نیک عملو خلکو څه زیږی وکړی ؟
 ځواب: الله به صالحو او نیکو مؤمنانو ته وواپی چی پر تاسو دی د جنت زیږی وی چی تر هغه لاندی ویالی بهیږی او د تل لپاره پکښی او سپړی او د لوی بریالیتوب او مراد اصلی ځای همدا دی (۳۴).

پوښتنه: اوس به د موضوع بل اړخ مطرح کړم او هغه دا چی آیا د محشر پر میدان به گنهگاران او مجرمان یو تر بله په جنجال او جگړو بوخت وی که یا ؟ که وی ، نو یو بل ته به څه سره وایی ؟
 ځواب: هغوی به یو بل د غسی ملامت او متهم کوی: کمزوره کسان به غټانو او مشرانو ته په فریاد سره وایی چی مورې خو ستاسو تابع وو ، نو اوس خو مو له دغه عذابه وژغوری. خو هغوی په ورته وواپی چی که الله مورې ته هدایت کړی وای نو بیا به مو تاسو ته لارښوونه کوله ، نو ځکه اوس هر څه له وخته تیر دي او هیڅ شی گټه نلری. شیطان به رغ پر وکړی چی اوس خو فیصله سوې ده ، الله تاسو ته رښتیانی او ما درواغجنه وعده درکړې وه ، لکن تاسی بیا هم د الله خبره نه بلکی زما خبره واورېده. نو ځکه ما مه ملامتوی بلکی خپل ځانونه ملامت کړی او فعلاً به په گډه عذاب زغمو (۳۵).

(۱): الرحمن: ۴۱. (۲): عبس: ۳۸-۳۹. (۳): القیامه: ۲۲-۲۳. (۴): یونس: ۲۲. (۵): القیامه: ۲۴-۲۵. (۶):
 الواقعه: ۷. (۷): الواقعه: ۸. (۸): الواقعه: ۹. (۹): الواقعه: ۱۰-۱۴. (۱۰): القیامه: ۱. (۱۱): الفاتحه: ۴ ؛
 الحجر: ۳۵ ؛ الانفطار: ۱۷-۱۸ ؛ البقره: ۱۷۴. (۱۲): البقره: ۸ ، ۲۲ ، ۱۲۲ ؛ النساء: ۴ ؛ العنکبوت: ۲۳. (۱۳):
 البقره: ۸۵ ، ۱۱۳ ؛ آل عمران: ۷۷ ؛ النساء: ۱۴۱ ؛ الانعام: ۱۲ ؛ القیامه: ۱ ، ۶. (۱۴): هود: ۲۲ ؛ الزخرف: ۲۵.
 (۱۵): الروم: ۵۲. (۱۶): ق: ۴۴. (۱۷): التغابن: ۹. (۱۸): الانسان: ۲۷. (۱۹): الشوری: ۷ ؛ التغابن: ۹.
 (۲۰): ص: ۱۲ ، ۲۲ ، ۵۳ ؛ الغافر: ۲۷. (۲۱): مریم: ۳۹. (۲۲): النساء: ۳۹. (۲۳): ق: ۴۲. (۲۴): القمر: ۸.
 (۲۵): المدثر: ۹. (۲۶): الانعام: ۱۵ ؛ یونس: ۱۵ ؛ مریم: ۳۷ ؛ الزمر: ۱۳ ؛ المطففین: ۵. (۲۷): الصفت: ۲۱ ؛
 الدخان: ۴ ؛ المرسلت: ۱۴ ؛ النبأ: ۱۷. (۲۸): هود: ۱۰۳. (۲۹): الواقعه: ۵۰. (۳۰): البروج: ۲. (۳۱): ق:

۲۰. (۳۲): الاعراف: ۱۴؛ الحجر: ۳۲؛ المومنون: ۱۰۰؛ الشعراً: ۸۷؛ الصفت: ۱۴۴؛ ص: ۷۹. (۳۳): آل
عمران: ۱۸۵. (۳۴): الحديد: ۱۲. (۳۵): ابراهيم: ۲۱-۲۲.

د روژې اتلسم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او ګټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کېږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل وړخ ده بېله حسابو خو سبا د حساب وړخ ده بېله عمله !
نو د ایې د اتلسمې روژې لپاره اتلسم سوغات ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (اتلسمه برخه) :

پوښتنه: د قیامت په ورځ به د انسان د بې وسۍ او ناتوانۍ حالت څنګه وي ؟
ځواب: د هیچا او هیڅ شي په فکر کې به نه وي بلکې صرف د ځان په غم کې به وي (۱).

پوښتنه: کله چې د محشر پر میدان کافران او منکران د الله تعالی په وړاندې ودرېږي ، نو لوی خدای به څه پوښتنه ورڅخه وکړي ؟

ځواب: الله به د کافرانو او منکرانو څخه وپوښتي چې څنګه سو ؟ آیا دا بیرته راژوندي کېدل او راتولېدل مو حقیقت نه دی ؟ هغوی به فریاد وکړي چې هوکی . خو الله به دردناک عذاب پر مسلط کړي (۲).

پوښتنه: آیا راته ویلای سې چې د محشر پر میدان به د جنتی خلکو او د ورځې خلکو د روانېدو صحنه څنګه وي ؟

ځواب: نیک او پرهیزګاره انسانان به د میلمنو غوندې د الله لخوا وروبلل سي ، خو ګنهکاران به په ځغلولو او کښولو د ورځ ته شړل کېږي (۳).

پوښتنه: کله چې د ورځیان مخ پر دوږخ د شړلو په حال کې وي ، نو پر لاری به خپل تر منځو شخړه سره ولری که یا ؟ که وي ، نو څه به سره وایي ؟

ځواب: هغوی به اعتراف وکړي چې هوکې ، موږ کافران وو . یوه ډله به پر بله ډله لعنت ووايي او الله ته به شکایت وکړي چې دغو کسانو موږ ګمراه کړي وو ، دوی ته د اور شدید عذاب ورکړه . خو الله به دواړو خواوو ته سخت عذاب ورکړي نو ځکه به لومړنۍ ډله هغې بلی ته ووايي چې تاسو خو زموږ لپاره ډیر عذاب غوښت ، اوس تاسی هم زموږ تر څنګ د دې ستر اور میلمانه سې (۴).

پوښتنه: تا مخکې راته وویل چې ما په خپل متن کې د قیامت ورځ د غم ، حسرت ، پښیمانی ، افسوس او عذاب ورځ بللې ده. آیا په مجموع کې د منکرانو ، کافرانو ، ظالمانو او گنہکارانو عام حالت راته ویلای سې چې په څه مصیبت به اخته وی؟ او څه افسوس او پښیمانی به کوی؟

ځواب: ډیر مهم سوال دی وکړ ، نو په ښه غور ورته ځیر سه:

د قیامت ورځ د کفارو ، منافقانو ، مجرمانو ، ظالمانو او گنہکارانو لپاره د غم او ناوړین سخته ورځ او د پښیمانی صحنه ده (۵). دغسی انسانان به د نهیلی او پښیمانی او ښکې تویوی ، لاسونه به موبنی ، سر به وهی ، چیغی او کریږی به وهی چې زما پر ځای زما اولاد ، زما میرمن ، زما ورور ، زما کورنی ، زما قوم او د نړۍ ټول انسانان ونیسه خو ما پرېږده (۶). مړینی ته به نارې وهی ، بیرته ژوند به وغواړی ، پر خپلو غلطیو او گناهونو به اعتراف وکړي (۷). د الله او د هغه د رسول د اطاعت یقین به ورکړی ، د نیک او مؤمن کېدو ژمنه به وکړی. خو دا ټولی زاری او پښیمانی به ځای ونه نیسی ، دا ځکه چې هر شی او هر کار خپل وخت لری خو په دې ورځ به هغه ټول پای ته رسېدلي وی. هغوی به وایی چې کاشکی زما اعمال نامه نه را کول کېدای ، زه نه پوهېدای چې زما حساب څه دی ، کاشکی په دنیا کې مړینه وروستی پریکړه وای (۸) ؛ کاشکی د جزا ورځ لیری وای (۹) ؛ کاشکی مځکه وچاودی او زه په هغه کې ورک سم (۱۰) ؛ کاشکی الله زما په عذاب کې صرف یوه ورځ راکمه کړی (۱۱) ؛ کاشکی زه خاوری وای (۱۲) ؛ ډیر افسوس ، د قیامت په هکله چې سخته غلطی راڅخه سوې ده (۱۳).

پوښتنه: الله دی هر انسان ته هدایت او هر مسلمان ته عنایت ولوروی. ما داسی اورېدلي دي چې دورځ خو طبقې لری ، آیا دا خبره رښتیا ده؟ که وی ، نو څو طبقې دي؟

ځواب: هو ، دورځ اووه طبقې لری چې د لوړی څخه مخ پر کښته په دې ډول دي:

۱- جهنم (۱۴) ؛

۲- السعیر (۱۵) ؛

۳- لظی (۱۶) ؛

۴- حطمه (۱۷) ؛

۵- سقر (۱۸) ؛

۶- جحیم (۱۹) ؛

۷- هاویه (۲۰) ؛

پوښتنه: الله دی هر مؤمن د دورځ له اوره وساتی او د هدایت په نور دی یې منور کړی تر څو له دغسی دایمی مصیبت خلاص او په امان سی. تا مخکې وویل چې د قیامت ورځ ډیر ستر او ستونځمن ساعت دی چې آسمان او مځکه به د خپل اوسني حالت څخه بدلون مومی. نو آیا پوښتلاي سم چې په هغه ورځ به آسمان په څه حالت کې وی؟ او مځکه به څنگه بدلېږی؟ یعنی دواړو ته به څه ورپېښېږی؟

ځواب: هو ، آسمان او مخکه دواړه د خپل اوسني حالت څخه بدلون مومي (۲۱). آسمان به لوگی یعنی دود ونیسی (۲۲) ، سخت به ورپردي (۲۳) ، خیری به سی او و به چاودی (۲۴). مخکه به سخته ونبوری (۲۵) ، یعنی مخکه او غرونه به سخت ورپردي (۲۶) او سخته زلزله به وسی (۲۷). هر څه به یې د سترگو په رپ کی دباندی راووزی (۲۸) او هواره به سی (۲۹).

پوښتنه: نو په دغسی یو غیر تصوری او بحرانی حالت کی به د سمندرونو څه حال وی او دومره ډیری او به به یې چیری ځی ؟

ځواب: د سمندرونو او به به دونه تودې سی چی و به ایشی (۳۰) او د جوش په حال کی به سره گدی سی (۳۱).

پوښتنه: د داسی صحنې انځورول خو بالکل د انسانی دماغ څخه بهر او په رښتیا هم د بیړی وړدی. آیا راته ویلای سی چی د لمر او سپوږمی حال به څه وی ؟ ځکه ، هغه دواړه خو هم د همدې آسمان یوه کوچنی حصه ده. آیا هغوی به پر خپل اوسني حالت پاته وی او که به تغییر مومی ؟

ځواب: لمر او سپوږمی به هم اساسی بدلون مومی ، یعنی لمر به راخطا کیږی (۳۲) ، سپوږمی به خسوف ونیسی (۳۳) ، او لمر به ورسره یو ځای سی (۳۴).

پوښتنه: لوی الله دی هر مسلمان په دغه سخت امتحان کی بریالی کړی او سر له اوسه باید توبنه ورته برابره کړی تر څو له دوړڅه په امان او د جنت میلمه سی. آیا دا رښتیا ده چی د جنت باغونه څو ډوله دي او هر یو یې خپل نوم لری ؟ که وی ، نو یو څو نومونه یې راښوولای سی تر څو هر مؤمن تیر هیږ کړی ، رښتیانی توبه وکړی او سر له اوسه هغه ته د ورتگ لپاره واقعی چمتوینه ونیسی ؟

ځواب: هو ، جنت څو خورا ښکلی ، جذاب او له تصویره وتلی په زړه پوری باغونه لری چی مهم یې دا دي:

۱- روضت الجنة (۳۵) ؛

۲- جنة الخلد (۳۶) ؛

۳- جنة عالیه (۳۷) ؛

۴- جنت عدن (۳۸) ؛

۵- جنت الفردوس (۳۹) ؛

۶- جنة الماوی (۴۰) ؛

۷- جنت نعيم (۴۱) ؛

(۱): عبس: ۳۴-۳۷. (۲): الانعام: ۳۰. (۳): مریم: ۸۵-۸۷. (۴): الاعراف: ۳۷-۳۹. (۵): الفرقان: ۲۷. (۶): المعارج: ۱۱-۱۴. (۷): المومن: ۱۱. (۸): الحاقه: ۲۵-۳۰. (۹): آل عمران: ۳۰. (۱۰): النساء: ۴۲. (۱۱):

المومن: ۱۱. (۱۲). النساء: ۴۰. (۱۳). الانعام: ۳۱. (۱۴). ابراهيم: ۲۸-۲۹. النساء: ۹۳. مريم: ۸۲. النساء: ۲۱. (۱۵). الاسراء: ۹۷. الحج: ۴. لقمن: ۲۱. الملك: ۱۱. (۱۲). المعارج: ۱۲. (۱۷). الهمزة: ۴-۷. (۱۸). القمر: ۴۹. المدثر: ۲۲-۲۹. ۴۲. (۱۹). الانفطار: ۱۴. المائدة: ۱۰، ۸۲. الحديد: ۱۹. الطور: ۱۸. (۲۰). القارعه: ۸-۱۱. (۲۱). ابراهيم: ۴۸. (۲۲). الدخان: ۱۰. (۲۳). الطور: ۹. (۲۴). الحاقة: ۱۲. التكويد: ۱۱. الانشقاق: ۱. الرحمن: ۳۷. (۲۵). الواقعة: ۲. (۲۶). المزميل: ۱۴. (۲۷). الزلزال: ۱. (۲۸). الق: ۴۴. الانشقاق: ۴. (۲۹). الكهف: ۴۷. الانشقاق: ۳. (۳۰). التكويد: ۲. (۳۱). الانفطار: ۳. (۳۲). التكويد: ۱. (۳۳). القيامة: ۸. (۳۴). القيامة: ۹. (۳۵). الشورى: ۲۲. (۳۶). الفرقان: ۱۵. (۳۷). الحاقة: ۲۲. الغاشية: ۱۰. (۳۸). التوبه: ۷۲. الرعد: ۲۳. النحل: ۳۱. الكهف: ۳۱. (۳۹). الكهف: ۱۰۷. المومنون: ۱۱. (۴۰). النجم: ۱۵. السجده: ۱۹. (۴۱). الشعراء: ۲۲. الواقعة: ۸۹. المعارج: ۳۸. يونس: ۹.

د روژې نولسم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کیږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !
 نو دا یې د نولسمې روژې لپاره نولسم سوغات ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (نولسمه برخه)

پوښتنه: نو د دې لپاره چې هر څوک د جنت څخه برخمن سی او د دوزخ له اوره نجات ومومی ، باید څه وکړي ؟
 ځواب: هر څوک چې پر یوازیني الله ، د هغه پر ملایکو ، د هغه پر نبیانو ، د هغه پر کتابونو او د آخرت پر ورځ ایمان راوړي (۱) ، او خلک نیکو او ښه کارونو ته راوبولي ، د ښه اعمالو امر وکړي او د بدو یا ناوړه اعمالو څخه یې منع کړي نو هغوی بریمن او د فلاح او مراد څښتنان یعنی جنتیان دي (۲).

پوښتنه: آیا ستاد احکامو پیروي او اطاعت حتمی دی ؟
 ځواب: هو بالکل ، پر هر مسلمان فرض دی چې زما او امر او احکام به مني (۳).

پوښتنه: آیا ستاد کومی فیصلې څخه سرغړونه کېدای سی ؟
 ځواب: یا قطعاً نه ، زما د هری پریکړې منل او عملی کول حتمی دی او په هغه کې استثناً ځای نلری (۴).

پوښتنه: که احياناً داسی مسأله چې تا اشاره نه وی ورته کړې یا دې نه وی حل کړې نو باید څه وسی ؟
 ځواب: په داسی حالت کې د رسول الله (ص) پر سنت باید عمل وسی ، دا ځکه چې زما تر ټولو معتبره او مستنده تشریح همالته ده (۵).

پوښتنه: که احياناً داسی مسأله چې په سنت کې هم واضح نه وی ، نو بیا څه شي ته باید مراجعه وسی ؟
 ځواب: په داسی حالت کې باید د امت د علماوو د اجماع پیروي وسی (۶).

پوښتنه: آیا خپل څو او امر او احکام راته ویلای سې ؟

ځواب: هو ولی نه. ما دوه ډوله احکام جاری کړي دي ، يو او امر دي چی د هغو پر کولو می حکم او امر کړی دی ، دوهم نواهی دي چی د هغو کول می منع کړي دي. دغو دواړو ته امر بالمعروف نهی عن المنکر ویل کیږی. زما څو او امر یا احکام چی کول یې حتمی دي دا دي:

- ۱- د لمانځه ټینګه پابندی (۷).
- ۲- د روژې په میاشت کی روژه لرل (۸).
- ۳- زکات ورکول (۹).
- ۴- حج کول (۱۰).
- ۵- د مور او پلار سره بڼه چلند کول (۱۱).
- ۶- فیصله په حق او عدالت سره کول (۱۲).
- ۷- دعوت او تبلیغ کول (۱۳).
- ۸- شاهدي په رښتیا سره ورکول (۱۴).
- ۹- صحیح تول کول (۱۵).
- ۱۰- د وعدې مراعاتول (۱۶).

زما څو نواهی یا منکرات چی باید ډډه ځنی وسی ، دا دي:

- ۱- شرک کول (۱۷).
- ۲- درواغ ویل (۱۸).
- ۳- غیبت کول (۱۹).
- ۴- په وزن ، اندازه او تول کی کمی کول (۲۰).
- ۵- شراب څښل (۲۱).
- ۶- قمار یا جوا کول (۲۲).
- ۷- سود کول (۲۳).
- ۸- زنا کول (۲۴).
- ۹- چټی مصرف یا اسراف کول (۲۵).
- ۱۰- د یتیمانو مال یا حق خوړل (۲۶).

پوښتنه: دا خو ډیر ضروري او اړین معلومات وو. آیا پوښتلای سم چی د کومو شیانو خوړل حرام دي ؟
ځواب: د یو مسلمان لپاره د خنځیر (خوک) د غوښو خوړل ، مردار شیان ، وینه او هر هغه شی چی د الله تعالی د نوم یادولو څخه پرته ذبح سوی وی ، د دې ټولو خوړل حرام دی (۲۷).

پوښتنه: تا په خپلو پورتنیو حکمونو کی له ټولو نه پر کوم حکم ډیر ټینګار کړی دی ؟

ځواب: ما تر ټولو د لمانځه پر ادا کولو ډیر تاکید کړی دی او دا امر می په سلگونو واره تکرار کړی دی (۲۸).

پوښتنه: اوس به راسم دې پوښتنې ته چې د عبادت فلسفه څه ده؟
ځواب: عبادت په اصل کې د الله تعالی د نعمتونو څخه د بنده د شکر څرگندونه ده (۲۹).

پوښتنه: آیا راته ویلای سې چې عبادت په څه شي پوری تړلی یا مربوط دی؟
ځواب: عبادت هم د هر عمل غوندې د نیت په اخلاص پوری تړلی دی (۳۰).

پوښتنه: آیا د لمانځه تر ادا کولو مخکې اودس تازه کول حتمی دی؟
ځواب: هو بالکل همداسی ده (۳۱).

پوښتنه: نو چې داسی ده ، اودس څنگه باید تازه سی؟
ځواب: د اوداسه لپاره لومړی باید دواړه لاسونه تر بندونو پوری په اوبو پرېولل سی ، بیا د سریوه حصه مسح کیرې او په پای کی دواړی پښې پرېولل کیرې (۳۲).

پوښتنه: که احیاناً د اوداسه لپاره اوبه پیدا نسی ، نو باید څه وکړو؟
ځواب: په هغه صورت کی تیمم باید وسی (۳۳).

پوښتنه: تیمم څنگه کیرې؟
ځواب: په پاکه خاوره سره مخ او دواړه لاسونه مسح کیرې (۳۴).

(۱): البقره: ۱۳۲، ۱۷۷، ۲۸۵. (۲): آل عمران: ۱۰۴. (۳): الانعام: ۱۵۵؛ الاعراف: ۳؛ المائده: ۴۴، ۴۵، ۴۷؛ لقمن: ۲۱؛ الزمر: ۵۵. (۴): النور: ۵۱؛ المائده: ۴۹؛ محمد: ۲۳. (۵): النساء: ۶۵، ۱۰۵؛ النحل: ۴۴، ۶۴؛ الاحزاب: ۲۱، ۳۲؛ الحشر: ۷. (۶): النساء: ۵۹، ۸۳، ۱۱۵. (۷): النور: ۵۲؛ الروم: ۳۱؛ الحج: ۷۸؛ الانعام: ۷۲. (۸): البقره: ۸۳، ۱۸۵. (۹): النور: ۵۲؛ الحج: ۷۸؛ المزمل: ۲۰؛ المجادله: ۱۳. (۱۰): آل عمران: ۹۷؛ الحج: ۲۲-۲۷. (۱۱): الاسراء: ۲۳؛ الاحقاف: ۱۵؛ النساء: ۳۲. (۱۲): المائده: ۸؛ النساء: ۵۸؛ النحل: ۹۰. (۱۳): آل عمران: ۱۰۴، ۱۱۰؛ البقره: ۱۴۳؛ التوبه: ۷۱. (۱۴): المائده: ۸؛ النساء: ۱۳۵. (۱۵): الاسراء: ۳۵؛ الرحمن: ۹؛ الانعام: ۱۵۳. (۱۶): المائده: ۱؛ الاسراء: ۳۴؛ الانعام: ۱۵۳. (۱۷): النساء: ۳۲؛ الانعام: ۱۴، ۱۵۲؛ الروم: ۳۱. (۱۸): الحج: ۳۰؛ الفرقان: ۷۲. (۱۹): الحجرات: ۱۲. (۲۰): الرحمن: ۹؛ المطففين: ۳؛ هود: ۸۴. (۲۱): المائده: ۹۰-۹۱. (۲۲): المائده: ۹۰-۹۱. (۲۳): البقره: ۲۷۵، ۲۷۸؛ آل عمران: ۱۳۰. (۲۴): الاسراء: ۳۲؛ الفرقان: ۲۸؛ الممتحنه: ۱۲. (۲۵): الاعراف: ۳۱؛ الانعام: ۱۴۱؛ الفرقان:

٢٧. (٢٢): الانعام: ١٥٢؛ الاسراء: ٣٤؛ النساء: ١٠. (٢٧): البقره: ١٧٣؛ النحل: ١١٥. (٢٨): البقره: ٣، ١٥٣،
١٧٧، ٢٣٨، ٢٧٧؛ النساء: ١٠٢؛ المائدہ: ٦؛ هود: ١١٤؛ الحج: ٤١. (٢٩): العنكبوت: ١٧؛ الكوثر: ١-٢؛
قريش: ١-٤؛ النحل: ١١٤؛ الزخرف: ٢٤. (٣٠): الزمر: ٢، ٣، ١١، ١٤؛ الحج: ٣٧. (٣١): المائدہ: ٦. (٣٢)
المائدہ: ٦. (٣٣): المائدہ: ٦. (٣٤): المائدہ: ٦.

د روژې شلم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کیږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !

نو دایې د شلمې روژې لپاره شلم سوغات ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (شلمه برخه)

پوښتنه: آیا د لمونځ ادا کول فرض دی ؟
 ځواب: هو بالکل ، پر هر مسلمان د لمانځه ادا کول فرض دی (۱).

پوښتنه: آیا د یو مسافر لپاره په لمانځه کې قصر (لږېدنه) جایزه ده که یا ؟
 ځواب: هو بالکل جایزه ده (۲).

پوښتنه: آیا تر لمانځه مخکې اذان باید وسي که یا ؟
 ځواب: هو اذان باید وسي (۳).

پوښتنه: آیا تا د جمعې د لمانځه د ادا کولو حکم هم کړی دی ؟
 ځواب: هو ، کړی می دی (۴).

پوښتنه: آیا د جنازې لمونځ هم حتمي دی ؟
 ځواب: هو ، د هر مسلمان تروفات وروسته هغه ته باید د جنازې لمونځ ورکړه سي خو د یو غیر مسلمان لپاره د جنازې د لمانځه اجازه نسته (۵).

پوښتنه: د روژې په باره کې څه حکم کوي ؟
 ځواب: پر مسلمانانو د روژې په میاشت کې روژه لرل فرض دی (۶).

پوښتنه: آیا پوښتلای سم چې د روژې نیولو حکمت څه دی ؟
 ځواب: روژه د تقوا یا پرهېزگاری د حصول تر ټولو ښه ذریعه ده (۷).

پوښتنه: آیا دا رښتیا ده چې د زکات ورکول اختیاري دی ؟
ځواب: یا ، پر هر هغه مسلمان چې اړونده حد یا نصاب یې پوره کړی وی ، د زکات ورکول فرض دی (۸).

- پوښتنه: نو د زکات گټی څه دي ؟
- ځواب: د زکات څو فایدي په لاندی ډول دي:
- ۱- په هغه سره د بېوزلو او مسکینانو اړتیاوی پوره کیږی (۹).
  - ۲- په هغه سره شتمني په یو ځای کی نه زخیږه کیږی (۱۰).
  - ۳- په هغه سره مال او شتمنی پاک کیږی (۱۱).
  - ۴- په هغه سره الله ته نږدېکت ډیریري (۱۲).

پوښتنه: زکات کومو کسانو ته ورکول کېدای سی ؟
ځواب: زکات دغو کسانو او مراجعو ته ورکول کېدای سی: غریبان ، فقیران ، زکات ټولونکي ، مساپر ، هغه غیر مسلمانان چې په زړونو کی یې د دین سره مینه پیدا کول مقصد وی ، د مریانو د آزادولو لپاره ، د پور وړو د پورا کولو لپاره ، او د الله په لاره کی (۱۳).

پوښتنه: آیا پر پخوانیو امتونو هم لمونځ ، روژه او زکات فرض وو که صرف پر محمدی امت باندی ؟
ځواب: پر ټولو پخوانیو امتونو هم لمونځ ، روژه او زکات فرض وو (۱۴).

پوښتنه: آیا د حج کول هم حتمی دی که یا ؟
ځواب: هو ، پر هر هغه مسلمان چې مالی وس یې ولری په ژوند کی یو ځل د بیت الله حج فرض دی (۱۵).

پوښتنه: اوس به یوه بله مسأله مطرح کړم او هغه دا چې آیا جهاد هم فرض دی که یا ؟
ځواب: هو ، پر مسلمان د الله په لاره کی جهاد فرض دی (۱۶).

پوښتنه: الهی ذکر څنگه باید وسی او گټی یې څه دي ؟
ځواب: ذکر باید په هغه طریقو سره وسی چې الله او رسول یې هدایت فرمایلی دی (۱۷). باید متوجه اوسې چې د الله حمد او ثنا (۱۸) ، تسبیح (۱۹) ، تکبیر (۲۰) ، شکر (۲۱) ، لمونځ (۲۲) او زما تلاوت (۲۳) ټول په الهی ذکر کی شامل دي. د الله ذکر هر وخت او په هر حالت کی باید وسی (۲۴). هغه انسان چې د الله ذکر نه کوی شیطان پر مسلط کیږی (۲۵) او ژوند یې لنډ او تنگ وی (۲۶). د الهی ذکر څخه زړه ډاډمن کیږی (۲۷).

پوښتنه: ډیر په زړه پوری او گټور معلومات وو. آیا راته ویلای سې چې کوم ډول دُعا قبلیري ؟

خواب: هر ه دعا چی د الهی اطاعت د جذبی څخه په اخلاص سره وسی الله بی قبلوی (۲۸).

پوښتنه: آیا تا کومه دعا ښوولې هم ده؟

خواب: هو بالکل، ما ډیری دعاوی ښوولی دي چی د هغو څخه یوه بی دا ده:
رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ. یعنی: ای زما ربه! په دنیا او آخرت
دواړو کی ښېگڼه را عطا کړه او د دورځ له اوره می وژغوره (۲۹).

(۱): البقره: ۳، ۱۵۳، ۲۳۸، ۲۷۷؛ النساء: ۱۰۳؛ المائده: ۲؛ هود: ۱۱۴؛ الحج: ۴۱. (۲): النساء: ۱۰۱. (۳):
المائده: ۵۸؛ الجمعة: ۹. (۴): الجمعة: ۹. (۵): التوبه: ۸۴. (۶): البقره: ۱۸۳، ۱۸۵. (۷): البقره: ۱۸۳.
(۸): التوبه: ۲۰؛ البینه: ۵؛ البقره: ۱۱۰؛ الحج: ۷۸؛ النور: ۵۲. (۹): المعارج: ۲۴-۲۵؛ البقره: ۱۷۷. (۱۰):
الحشر: ۷. (۱۱): التوبه: ۱۰۳؛ الليل: ۲۷، ۱۸. (۱۲): التوبه: ۹۹. (۱۳): التوبه: ۲۰. (۱۴): الانبياء: ۷۳؛
البقره: ۱۸۳، ۸۳؛ المائده: ۱۲؛ مريم: ۳۱، ۵۵. (۱۵): آل عمران: ۹۷؛ الحج: ۲۲-۲۷. (۱۶): الحج: ۳۹-
۴۰؛ البقره: ۱۹، ۲۱۲، ۲۴۴؛ التوبه: ۲۹، ۷۳، ۱۲۳؛ النساء: ۷۴-۷۵. (۱۷): البقره: ۱۲۸، ۱۹۸، ۱۸۵،
۲۳۹؛ الحج: ۳۷. (۱۸): الاسراء: ۱۱۱؛ الحجر: ۹۸؛ التوبه: ۱۱۲؛ طه: ۱۳۰؛ الروم: ۱۸. (۱۹): طه: ۳۴؛ آل
عمران: ۴۱؛ الواقعة: ۷۴، ۹۲؛ الاعلى: ۱؛ النصر: ۳. (۲۰): الاسراء: ۱۱۱؛ المدثر: ۳. (۲۱): البقره: ۱۵۲،
۱۷۲؛ النحل: ۱۱۴؛ العنكبوت: ۱۷؛ الزمر: ۲۲. (۲۲): طه: ۱۴؛ الجمعة: ۹؛ العنكبوت: ۴۵؛ الاعلى: ۱۵؛
النساء: ۱۴۲. (۲۳): فاطر: ۲۹؛ البقره: ۱۲۱؛ الاحزاب: ۳۴. (۲۴): آل عمران: ۱۹۱؛ النساء: ۱۰۳؛ الدهر: ۲۵.
(۲۵): المجادل: ۱۹. (۲۶): طه: ۱۲۴. (۲۷): الرعد: ۲۸؛ الاحزاب: ۳۵؛ الزمر: ۲۳. (۲۸): ابراهيم: ۳۹؛
الاعراف: ۵۵؛ البقره: ۱۸۲؛ الاحقاف: ۱۵. (۲۹): البقره: ۲۰۱.

د روژي يوويشتم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډيره آسانه ، دلچسپه او گټوره طريقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کېږي او هغه د خپلو آيتونو له مخې ځوابونه وايي. هيله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !
نو دا يې د يوويشتمې روژې لپاره يوويشتم سوغات ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (يوويشتمه برخه) :

پوښتنه: نن الحمد لله غير مسلمانانو ته هم دا ثابته سوې ده چې ستا متن كاملاً د اخلاقي او بشري معيارونو څخه ډک دی ، او ځکه نو هغوی جوپه جوپه مسلمانان کېږي. آيا کولای سې چې خپلې څو اخلاقي ښوونې را ته ووايې تر څو دوستان سرلوري او دښمنان سرڅوړي سي ؟
ځواب: هو ، دا خو واضح حقيقت دی چې زما متن د روزنيزو او اخلاقي ارزښتونو ، ښوونو او معيارونو څخه ډک دی چې څو نمونې به يې داسې دروښييم:

۱- رښتيا ويل او د درواغو څخه ډډه کول (۱).

۲- د چاله غيبتنه ځان ساتل (۲).

۳- شاهدي په رښتيا سره ورکول (۳).

۴- يو پر بل عيب نه تړل يا د چا عيب نه لټول (۴).

۵- د هر ډول بې حيايي څخه ځان ساتل (۵).

۶- پر چا بد گومانې نه کول (۶).

۷- په هر حالت کې عدالت او انصاف کول (۷).

۸- په چا ملنډې يا ريشخند نه وهل (۸).

۹- ښه خبرې او مجلس کول (۹).

۱۰- څوک په بد يا ناوړه نوم سره نه بلل (۱۰).

۱۱- د ستونزو پر مهال صبر کول (۱۱).

۱۲- پر چا ظلم نه کول (۱۲).

۱۳- خيانت نه کول (۱۳).

۱۴- پر نعمت باندې شکر کول (۱۴).

۱۵- حسد او غرور نه کول (۱۵).

- ۱۶- د چا مال ناحقه یا د رشوت په توګه نه اخیستل (۱۶).
- ۱۷- د عفوی او معافی څخه کار اخیستل (۱۷).
- ۱۸- قهر او غصه نه کول (۱۸).
- ۱۹- وعده خلافې نه کول (۱۹).
- ۲۰- د نیکبڼو یا نېکبڼو خپرول او د بدیو څخه ځان ژغورل یا له منځه وړل (۲۰).

پوښتنه: ډیر ارزښتمن او ضروری معلومات دي را کړل. آیا تا د مجلس د آدابو ښوونه هم کړې ده؟
 ځواب: هو، ما ایمان والاو و ته مجلسی آداب هم ورنښوولي دي. مثلاً که یو ځای ډیر خلک ناست وی او د دباندي څخه نور کسان راسي نو له مخکی څخه ناستو کسانو ته لازمه ده چی یو تر بله ډیر سره نږدې سی او نوو کسانو ته ځای ورکړی (۲۱). په مجلس کی غالمغال او نارې د مجلس د آدابو خلاف کار دی (۲۲).

پوښتنه: آیا تا د تقوا غوره کولو هڅونه هم کړې ده که څنگه؟
 ځواب: هو، ما خلکو ته حکم کړی دی چی په هر حالت کی د الله څخه و بیبرېږی او د هغه د نافرمانی د ناوړه پایلی څخه ځانونه وژغوری (۲۳).

پوښتنه: آیا بتانو ته د ښکښلو اجازه سته که یا؟
 ځواب: یا، قطعاً د نورو ادیانو او بتانو د سپکاوي اجازه نسته (۲۴).

پوښتنه: پر وعده څوک ټینګ دی او څوک یې خلاف دی؟
 ځواب: الله پر خپله وعده ډیر ټینګ دی او شیطان ډیر وعده خلافه دی (۲۵).

پوښتنه: آیا کوم ناوړه یا غلط بیان جایز دی؟
 ځواب: یا هیڅکله نه. بلکی الله به د هر ډول غلط بیان پوښتنه کوی (۲۶).

پوښتنه: تر ټولو ښه کسان (خلاق) څوک دي؟
 ځواب: هغه دي چی حق و منی او د ایمان او صالح یعنی ښه عمل لاره غوره کړی (۲۷).

پوښتنه: نو تر ټولو بد کسان څوک دي؟
 ځواب: هغه کسان چی د حق تر راتللو وروسته بیا هم د هغه په وړاندی رانده، کانه او گونگیان وی، یعنی انکار ورڅخه وکړی (۲۸).

پوښتنه: تا مخکې د عیب څخه د ځان ژغورنې اصل ته اشاره وکړه. خو تر کومه ځايه چې عملاً ليدل کيږي تقريباً ټوله اسلامي نړۍ منجمله ډيرئ افغانان د غيبت سره دومره زيات روږد سوي چې آن معتاد يا عمليان يې گرځېدلي دي. د دغسې کسانو لپاره ستا تنبيه څه ده؟ او هغوی بايد له دې مصيبتې د خلاصون په خاطر څه وکړي؟

ځواب: ما واضحاً امر کړی دی چې د يو بل غيبت مه کوئ او آيا تاسو غواړئ چې د خپل مړه ورور غوښي و خورئ؟ نو که په رښتيا هم مسلمانان ياست بايد له دغه شنيع او کرغيرن عمله جداً ځانونه وژغورئ (۲۹). که د غيبت کوم مجلس شروع وي نو د مخنيوی او ځان ژغورنې ډيره بڼه چاره يې دا ده چې بايد له دغسې مجلسه ووژئ او تر هغو پورې بيرته ورنسئ چې غيبت پای ته نه وي رسېدلی، که نه غيبت ويونکي او د هغه اورېدونکي دواړه يو برابر گنهکاران دي (۳۰).

پوښتنه: په همدې ارتباط علماً او پوهان وايي چې غيبت او چغلي (نمامي) د ترازو دوي پلې دي، يعنی دا چې غيبت او چغلي اکثراً سره تړلي وي. په دې هکله ستا اخلاقي بنوونه څه ده؟ آيا دغسې ارتکاب د شيطان د وظيفې مخته وړنه نه ده؟

ځواب: ما په شديدو الفاظو سره د هر هغه انسان اطاعت منع کړی دی چې ډير قسمونه اخلي، د بل چا عيب لټوی او په چغليو بوخت وي، دا ځکه چې دغسې کسان د مسلمانانو خپل منځي محبت په عداوت سره بدلوی (۳۱). نو د سمون بڼه طريقه يې دا ده چې که يو فاسق انسان دغسې خبر درته راوړي، په هغه هکله تحقيق او گروږېږنه وکړه بلکې په پټيو سترگو يې مه مننه (۳۲).

(۱): الاحزاب: ۳۵، ۷۰؛ النساء: ۹؛ آل عمران: ۱۷. (۲): الحجرات: ۱۲. (۳): المائده: ۸؛ النساء: ۱۳۵. (۴): الحجرات: ۱۱. (۵): الاعراف: ۲۳؛ الانعام: ۱۵؛ الشوری: ۳۷؛ النحل: ۹۰؛ النساء: ۵. (۶): الحجرات: ۱۲. (۷): المائده: ۸، ۴۲؛ النساء: ۵۸، ۱۳۵؛ الشوری: ۱۵؛ النحل: ۹۰. (۸): الحجرات: ۱۱. (۹): الاسراء: ۵۳؛ النساء: ۵، ۹؛ الاحزاب: ۷۰. (۱۰): الحجرات: ۱۱. (۱۱): البقره: ۴۵، ۱۵۳؛ آل عمران: ۲۰؛ الانفال: ۴۲. (۱۲): البقره: ۲۷۹؛ آل عمران: ۵۷، ۱۴۰؛ الاعراف: ۴۴؛ الشوری: ۴۴. (۱۳): الانفال: ۲۷، ۵۸؛ يوسف: ۵۲. (۱۴): البقره: ۱۵۲، ۱۷۲؛ النحل: ۱۴۴؛ العنکبوت: ۱۷. (۱۵): الفلق: ۵؛ النساء: ۵۴، ۳۲؛ النحل: ۲۳؛ المومن: ۳۵؛ لقمن: ۱۸. (۱۶): البقره: ۱۸۸. (۱۷): البقره: ۱۰۹، ۲۳۷؛ النساء: ۱۴۹؛ الاعراف: ۱۹۹؛ التغابن: ۱۴؛ النور: ۲۲. (۱۸): الشوری: ۳۷. (۱۹): الاسراء: ۳۴؛ النحل: ۹۱؛ الانعام: ۱۵۲؛ المائده: ۱؛ الرعد: ۲۰. (۲۰): آل عمران: ۱۰۴، ۱۱۰؛ البقره: ۱۴۳؛ التوبه: ۷۱. (۲۱): المجادله: ۱۱. (۲۲): لقمن: ۱۹. (۲۳): آل عمران: ۱۰۲؛ البقره: ۱۹۴؛ النساء: ۱، ۱۳۱؛ الانعام: ۷۲. (۲۴): الانعام: ۱۰۸. (۲۵): ابراهيم: ۲۲؛ الزمر: ۲۰؛ الروم: ۶؛ النساء: ۱۲۰؛ الاسراء: ۲۴. (۲۶): الاسراء: ۳۲. (۲۷): البينه: ۷. (۲۸): البينه: ۷؛ الانفال: ۲۲، ۵۵. (۲۹): الحجرات: ۱۲. (۳۰): النساء: ۱۴۰. (۳۱): القلم: ۱۱-۱۲. (۳۲): الحجرات: ۲.

د روژې دوه ويستم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډيره آسانه ، دلچسپه او گټوره طريقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کيږي او هغه د خپلو آيتونو له مخې ځوابونه وايي. هيله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !
نو دا يې د دوه ويستمې روژې لپاره دوه ويستم سوغات ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (دوه ويستمه برخه) :

پوښتنه: نن هر چا منجمله کفارو ته هم دا ثابته سوې ده چې تا د کورنۍ او ټولني په اړه ټول اساسي مسایل خپرلي او حل لاري دي ويلي دي. خو دا چې ځيني کسان اغماض کوي او نور بې خبره دي ، گناه يا مسؤليت د هغوی خپل دی. په دې اړه تا د کورنيز او ټولنيز ژوندانه په هکله څه هدايتونه لورولي دي ؟
ځواب: ما د انساني ټولني د سمون او ښېگڼې لپاره ډير هدايات کړي چې څو يې دا دي :

۱- ټول انسانان د انساني شرافت له مخې برابر دي دا ځکه چې ټول د آدم (ع) اولاد دي. د رنگ ، نسل ، ژبې او سيمې له مخې هيڅ ډول توپير او امتياز جاي نه دی (۱).

۲- د فضيلت او ښېگڼې معيار تقوا ، ايمان او ښه (يعنی نیک يا صالح) عمل دی (۲).

۳- انسانان د ايمان او کفر له مخې دوه ډوله دي چې يوه ډله يې ايمان لرونکي او بله يې بې ايمانه دي (۳).

۴- ما د يو ښه ټولنيز ژوندانه د جوړښت لپاره نور او ښځې ته د نکاح امر کړی دی (۴). ميره او ميرمن بايد خپل تر منځ په مينه او الفت سره ژوند وکړي (۵). دواړه يو بل ته د لباس حثيت لری (۶). هغوی دواړه يو بل سره تسکين کوی (۷). دواړه يو پر بل مساوی حقوق لری (۸). نارينه د کهول پالندوی او منتظم دی (۹). هغه مسؤليت لری چې د خپلې ميرمنې او اولادو لپاره به نفقه ، او سپدنځای او نورې لومړنۍ آسانتياوې برابروی (۱۰). ښځه د کور ملکه ده (۱۱). هغه بايد د نامحرمو کسانو څخه ستر وکړي (۱۲). نارينه ته د

څلورو ميرمنو سره تر نکاح پورې اجازه سته خو که د هغوی تعداد تر يوې ډيروی نو د ټولو سره به مساوی او برابر سلوک کوی (۱۳). نارينه په خورا اړين او خاص حالت کې خپلې ميرمنې ته طلاق ورکولای سی (۱۴). ماندينه د ميره څخه ځلغ اخیستلای سی يعنی د مهر د پريښوولو په صورت کې طلاق غوښتلای سی (۱۵).

۵- پر والدينو فرض ده چې اولادو ته صحيح روزنه ورکړي او دين وروښيي (۱۲).

۶- اولادونه بايد د والدينو خدمت وکړي او ښه سلوک ورسره وکړي (۱۷).

۷- صله رحمۍ - د خپلوانو سره ښه رويه ضروري ده (۱۸).

۸- د مسکينانو او بېوزلو د اړتياوو پوره کول د شتمنو مسؤليت دی (۱۹).

۹- د گاونډيانو (۲۰) او مساپرو سره هم بايد بڼه سلوک و سې (۲۱).

پوښتنه: ډيره مننه د دې خورا اساسي او ضروري معلوماتو څخه. اوس به راسم دې ته چې آيا تا دې خورا مهمې مسألې ته هم اشاره کړې چې د کومو کومو بڼو سره نکاح ناروا يعنې حرامه ده؟
ځواب: هو، ما دې مسألې ته واضحاً اشاره کړې ده چې د کومو کومو بڼو سره نکاح نسې کېدای چې هغه دا دي:

مور، لور، خور، عمه، خاله، ورېره، خورځه، هغه مور چې شيدې يې روجل سوي وي، رضاعي يعنې د شيدو شريکه خور، د ماينې مور يعنې خواښې، د بل ميره څخه د ماينې لور يعنې بچه اندره، د زوی ماينه يعنې مېرور، پر عين مهال دوې خویندې، يعنې چې ميرمن ژوندي وي د هغې د خور سره نکاح حرامه ده (۲۲).

پوښتنه: ماشوم ته تر کله بايد مور خپلې شيدې ورکړي؟
ځواب: د يو ماشوم د شيدو خوړلو موده دوه کاله ده (۲۳).

پوښتنه: آيا د حيض يعنې بڼځينه مياشتنۍ ناروغۍ پر مهال د ماينې سره جنسي عمل روا دی؟
ځواب: يا قطعاً نه، بلکې ناروا دی (۲۴).

پوښتنه: آيا راته ويلاي سې چې ټولنيزې معاملې څنگه بايد تر سره سې؟
ځواب: هغه بايد د خپل منځي سلا مشورو پر اساس تر سره سې (۲۵).

پوښتنه: د مسلمانانو خپل منځي اړيکې بايد څنگه وي؟
ځواب: بايد ورور گلويزه وي. دا ځکه چې ما واضحاً ويلي چې مسلمانان سره وروڼه دي (۲۶). هغوی بايد يو تر بله سره خواخوږي، رواداره او دوستان وي (۲۷). که احياناً د مسلمانانو تر منځ شخړه پيښه سې، نو د هغوی تر منځ بايد د سولې راوستلو کونښن و سې (۲۸). هيڅ مسلمان اجازه نه لري چې پر بل مسلمان ورور باندې مسخري او ټوکی وکړي يا هغه ته پيغور ورکړي او يا هم هغه په بد او ناوړه نوم سره وبولي (۲۹). يا دا چې پر هغه شک او بد گوماني وکړي يا د هغه د حالاتو پلټنه او جاسوسي وکړي او يا يې هم غيبت وکړي (۳۰).

پوښتنه: دا خو بهترين او اړين معلومات وو. آيا راته ويلاي سې چې ستا په نظر د يوې نمونه ای يا مثالی اسلامي ټولني ځانگړتياوي بايد څه وي؟

ځواب: زما په نظر د يوې مثالی ټولني بېلگې او خصوصيات په دې ډول دي:
۱- هغه بايد د چا مستعمره نه بلکې آزاده او خپلواکه وي (۳۱).

- ۲- په هغه کې باید امن او آرامي موجوده وی (۳۲).
- ۳- د هغې افراد باید په کفر او شرک مبتلا نه وی بلکې ایمان لرونکي وی (۳۳).
- ۴- پر هغه باید صرف او صرف الله واکمن وی ، یعنی الهی احکام پر مسلط وی (۳۴).
- ۵- په هغه کې باید خدایي قانون نافذ وی (۳۵).
- ۶- د هغې افراد باید لمونځ ادا کړي او زکات ورکړي (۳۲).
- ۷- د هغې افراد باید د نېښکني او اخلاقو یوه ټوټه وی او نور هم د نېښکنيو او اخلاقو خواته راوبولي . هغوی پخپله باید د بدیو څخه ځانونه وساتي او هم د بدیو او خرابیو څخه د نورو د منع کولو هڅی وکړي (۳۷).
- ۸- د هغې د حکومت ټولی چاری باید د خپل منځي مشورو له مخی اجرا سی (۳۸).
- ۹- د هغې مشر باید د ټولنی تر ټولو نیک عمله او صالح انسان وی (۳۹).
- ۱۰- د هغې اوسېدونکي باید ټول د قانون پابنده او مراعاتونکي وی (۴۰).
- ۱۱- په هغه کې باید هیڅوک هم تر قانون پورته نه وی یعنی څوک باید تر قانون اضافه امتیاز و نه لری (۴۱).
- ۱۲- په هغې کې باید د رشوت او فساد (۴۲) ، سود (۴۳) ، بې حیایی (۴۴) ، بد اخلاقی (۴۵) ، قمار (۴۶) ، او شراب غوندی لعنتونه نه وی (۴۷).
- ۱۳- په هغې کې هر چا ته باید د ژوندانه لومړنی اړتیاوی مهیا وی (۴۸).
- ۱۴- په هغې کې باید د رایي آزادي او د رغنده انتقاد پوره آزادي موجوده وی (۴۹).

(۱): الحجرات: ۱۳؛ النساء: ۱؛ الاسراء: ۷۰. (۲): الحجرات: ۱۳. (۳): التغابن: ۲. (۴): النساء: ۳، ۲۵؛
النور: ۳۲. (۵): النساء: ۱۹؛ الروم: ۲۱. (۶): البقره: ۱۸۷. (۷): الاعراف: ۱۸۹؛ الروم: ۲۱. (۸): البقره:
۲۲۸. (۹): النساء: ۳۴. (۱۰): الطلاق: ۲؛ النساء: ۳۴. (۱۱): الاحزاب: ۳۳. (۱۲): الاحزاب: ۵۹؛ النور: ۳۱.
(۱۳): النساء: ۱۳، ۱۲۹. (۱۴): البقره: ۲۲۹، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۳۷؛ الطلاق: ۱. (۱۵): البقره: ۲۲۹. (۱۶): مريم:
۵۵؛ لقمن: ۱۳-۱۹؛ البقره: ۱۳۲. (۱۷): النساء: ۳۲؛ البقره: ۸۳؛ الاسراء: ۱۲۳؛ العنکبوت: ۸؛ لقمن: ۱۴.
(۱۸): النساء: ۳۲؛ البقره: ۸۳، ۱۷۷؛ النحل: ۹۰؛ الاسراء: ۲۲؛ الروم: ۳۸. (۱۹): الاسراء: ۲۲؛ البقره: ۸۳،
۱۷۷؛ النساء: ۳۲؛ الروم: ۳۸. (۲۰): النساء: ۳۲. (۲۱): الاسراء: ۲۲. (۲۲): النساء: ۲۳. (۲۳): البقره: ۲۳۳؛
لقمن: ۱۴. (۲۴): البقره: ۲۳۲. (۲۵): الشوری: ۳۸؛ آل عمران: ۲۵۹. (۲۶): الحجرات: ۱۰؛ التوبه: ۱۱؛ آل
عمران: ۱۰۳؛ الاحزاب: ۵؛ البقره: ۱۷۸. (۲۷): التوبه: ۷۱؛ الفتح: ۲۹؛ المایده: ۵۴؛ الانفال: ۱. (۲۸):
الحجرات: ۹. (۲۹): الحجرات: ۱۹. (۳۰): الحجرات: ۱۲. (۳۱): النور: ۵۵؛ الحج: ۴۱؛ الانفال: ۲۲.
(۳۲): الاعراف: ۵۲؛ النور: ۵۵؛ البقره: ۲۰۵؛ القصص: ۸۳؛ ص: ۲۸. (۳۳): آل عمران: ۱۱۰؛ الروم: ۳۱؛
النور: ۵۵؛ فاطر: ۳۹؛ الصف: ۱۱. (۳۴): آل عمران: ۲۲، ۱۸۹؛ المایده: ۱۷؛ الانعام: ۵۷؛ الاعراف:
۵۴؛ التین: ۸. (۳۵): المایده: ۴۴، ۴۵، ۴۷؛ الاعراف: ۳؛ النور: ۵۵؛ الزمر: ۵۵. (۳۶): البقره: ۳،
۱۷۷، ۲۷۷؛ الروم: ۳۱؛ لقمن: ۴؛ البینه: ۵. (۳۷): آل عمران: ۱۱۰، ۱۰۴؛ التوبه: ۷۱، ۱۱۲؛ النحل: ۹۰؛

الحج: ٤١. (٣٨). الشورى: ٣٨؛ آل عمران: ٢٥٩. (٣٩). الحجرات: ١٣. (٤٠). النساء: ٥٩. (٤١).
القصص: ٤. (٤٢). البقره: ١٨٨. (٤٣). البقره: ٢٧٥، ٢٧٩. (٤٤). الاعراف: ٣٣؛ الانعام: ١٥١؛ الشورى:
٣٧؛ النحل: ٩٠؛ النساء: ٢٢. (٤٥). النحل: ٩٠؛ آل عمران: ١٠٤، ١١٠، ١١٤؛ الاعراف: ١٥٧؛ التوبه: ٧١،
١١٢؛ الحج: ٤١. (٤٦). المائده: ٩٠-٩١؛ البقره: ٢١٩. (٤٧). البقره: ٢١٩؛ المائده: ٩٠-٩١. (٤٨). الذريرت
: ١٩؛ المعارج: ٢٥. (٤٩). البقره: ٢٥٢؛ يونس: ٩٩؛ آل عمران: ١١٠؛ التوبه: ٧١.

د روژې درويشتم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کېږي او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه وایي. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !
نو دا یې د درويشتمې روژې لپاره درويشتم سوغات ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (درويشتمه برخه) :

- پوښتنه: آیا تا د انساني ټولنی د اقتصادي ژوندانه په هکله هم څه احکام لورولي دي؟ که وی لطفاً یې راته ووايه.
- ځواب: ما د انسان د سپماييزه-ټولنيزه ژوندانه اړونده ځيني اصول او مقررات وضع کړي چې لنډيز يې په دې ډول دی:
- ۱- د هر انسان لپاره د مخکې د رزق د وسايلو څخه د خپلې برخې اخيستلو طبيعي حق خوندي دی (۱).
  - ۲- په رزق کې هم د الله د نورو نعمتونو غوندي مساوات نسته ، يعنی الله چاته ډير او چاته هم لږ ورکوي (۲).
  - ۳- د هر انسان لپاره د ځاني او خصوصي مالکيت لرلو حق خوندي دی (۳).
  - ۴- نسل وژنه حرامه ده ، که هغه حتی د ډيري لورې او غربت د خطر له امله هم وی (۴).
  - ۵- صرف د حلالې طريقي څخه د مال او شتمني گټل روا دی ، بلکې د ناجايزه لارې څخه يې حصول حرام او منع دی (۵).
  - ۶- د سود کارو بار حرام دی او هغه د الله او رسول سره د جنگ معنا لري (۶).
  - ۷- پر نصاب لرونکو يعنی هغو کسانو چې تر اړتيا اضافه مال او شتمني ولري ، د زکات ادا کول فرض دی (۷).
  - ۸- د حلالې طريقي څخه گټلې عايد بايد يوازي په جايز ډول مصرف سي او اضافه خرڅي بايد ونسي. اسراف او تبذير دواړه ناجايز دي (۹).
  - ۹- بايد د سپما څخه کار واخيستل سي (۱۰).
  - ۱۰- ما د شتمني ارتکاز يعنی ټول د څو کسانو په اختيار کې راتلل سخت غندلی دی (۱۱).
  - ۱۱- د هر نفر تر مړينې وروسته د هغه پاته جايداد بايد د هغه د وارثانو تر منځ په ټاکلې اندازه وویشل سي (۱۲).

پوښتنه: د دې حیاتي معلوماتو څخه ډیره مننه. آیا دا رښتیا ده چې ته د پانگوالي سره هم مخالف یې؟
 ځواب: هو، دا صحیح ده او پورته می هم اشاره ورته وکړه. زه د سرمایدارانه ذهنیت سخت مخالف یم
 (۱۳). زما په نظر د ناروا لارو څخه عاید ترلاسه کول، د هغه غوندې لار او ساتل او د الله په لاره کې یې نه
 مصرفول حرام دی. د دغسې اعمالو کونکي به د دویڅ د سخت عذاب سزاواری او په اور کې به کړیږي
 (۱۴).

پوښتنه: یو ښه کارگریا مزدور څوک دی؟
 ځواب: یو ښه کارگریا کار کونکی هغه څوک دی چې:
 ۱- که د کوم کار اهل وی، نو په هغه کې باید نا اهل نسي (۱۵).
 ۲- امین او اعتمادی وی، بلکې خاین او خطا ایستونکی نه وی (۱۶).

پوښتنه: د یو کارگریا مزدور سره د هغه د کار فرما (سپت یا باس) رویه باید څنګه وی؟
 ځواب: د یو کار فرما لخوا د خپل کارگریا مزدور سره لاندینی سلوک باید وسی:
 ۱- د هغه څخه باید د هغه له طاقته زیات کار وانه خیستل سی (۱۷).
 ۲- پر هغه باید ظلم او زیادتی ونسی (۱۸).
 ۳- د معاش یا مزد ټاکل باید د کارگریا مزدور په موافقه ترسره کړي (۱۹).

پوښتنه: اوس به یوه بله حساسه مسأله وپوښتم او هغه دا چې آیا د خلافت استقرار واجب دی؟
 ځواب: هو، په یوه اسلامی ټولنه کې د خلافت شته والی واجب دی دا ځکه چې له دې پرته هغه سوچه
 اسلامی ټولنه نسی کېدای (۲۰).

پوښتنه: ستا سیاسی ښوونې یا تعلیمات کوم دي؟
 ځواب: زما د سیاسی ښوونو مهم ټکي دا دي:
 ۱- واک او حاکمیت صرف د الله سره دی (۲۱). د ټولو اختیاراتو او صلاحیتونو اصلی څښتن صرف الله دی
 (۲۲).
 ۲- د الله او رسول حکمونه اساسی قانون یعنی تر ټولو ستر قانون دی (۲۳) چې د هغه منل او اطاعت پر هر
 مسلمان لازمی او حتمی دی (۲۴).
 ۳- د دولت او حکومت هره مسأله او معامله باید په خپل منځي سلامشورو سره حل او رفع سی (۲۵).
 ۴- پر ولس باندی د سیاسی واکمن (یعنی خلیفه او سیاسی مشر) اطاعت لازم دی خو شرط یې دا دی چې
 هغه به پخپله د خدای او رسول احکام عملی کوی او د معروفاتو (یعنی د اسلام مطابق ښه کارونو) امر به
 کوی (۲۶).

- ۵- د خپل منځي شخړو او تربگنيو وروستۍ او غوڅه پريکړه د الله او رسول حکم دی ، نه بل څه (۲۷) .
- ۶- د حکومت او دولت بنسټيز هدفونه دا دي :
- الف- په هېواد کې د امنيت او ثبات قايمول (۲۸) .
- ب- د ظلم او فساد له منځه وړل (۲۹) .
- ج- عدالت او انصاف عملي کول (۳۰) .
- د- حدود الله يعنی الهی شريعت نافذول او د هغه حمايه او ساتنه کول (۳۱) .
- ی- په پراخو ذريعو سره د بنسټگنو او نيکيو زياتول ، د بديو او ناخوالو محوه کول (۳۲) .

پوښتنه: په يو اسلامي حکومت کې د اتباعو يعنی رعيت اساسی حقوق کوم دي ؟

ځواب: په اسلامي حکومت کې خلکو ته زيات اساسی حقوق مهيا دي چې څو يې په لاندی ډول دي :

- ۱- د ځان ، مال او عزت ساتنی حق (۳۳) .
- ۲- د رايی د آزادۍ ، د وجدان د آزادۍ او د انتقاد د آزادۍ حق (۳۴) .
- ۳- د خپل خصوصي ژوندانه د تحفظ حق (۳۵) .
- ۴- د ظلم پر خلاف د رغ پورته کولو حق (۳۶) .
- ۵- دا حق چې هر تبعه صرف د خپلو اعمالو مسؤل دی او د بل چا د عمل مسؤل او سزاوار نه دی (۳۷) .
- ۶- د بنسټگنی او سوکالی-د کارونو لپاره د ټولنيزی آزادۍ حق (۳۸) .
- ۷- دا حق چې د هر محتاج تبعه د ژوندانه اساسی اړتياوی بايد تأمين سي (۳۹) .
- ۸- د مذهبی آزار څخه د ژغورنی حق (۴۰) .
- ۹- دا حق چې حکومت به د خپل رعيت د فرد فرد سره يو ډول روپه او چلند کوی (۴۱) .

(۱): الاعراف: ۱۲. (۲): النحل: ۷۱؛ النساء: ۳۲؛ الرعد: ۴۲؛ الاسراء: ۳۰؛ العنکبوت: ۲۲. (۳): البقره: ۱۸۸؛ النساء: ۲۹. (۴): الانعام: ۱۵۱؛ الاسراء: ۳۱. (۵): البقره: ۱۲۸، ۱۸۲؛ النساء: ۲۹، ۱۰۰. (۶): البقره: ۲۷۵، ۲۷۹. (۷): التوبه: ۲۰؛ البينه: ۵؛ البقره: ۵، ۱۱۰؛ الحج: ۷۸؛ النور: ۵۶. (۸): الانعام: ۴۱؛ البقره: ۲۲۷. (۹): الانعام: ۱۴۱؛ الاعراف: ۳۱؛ الاسراء: ۲۲-۲۷. (۱۰): الفرقان: ۲۷؛ الاسراء: ۲۹؛ الاعراف: ۳۱؛ الانعام: ۱۴۱. (۱۱): الحشر: ۷؛ التوبه: ۳۴-۳۵. (۱۲): النساء: ۷، ۳۳. (۱۳): التوبه: ۳۴، ۳۵؛ آل عمران: ۱۸۰؛ المعارج: ۱۸؛ الهُمزه: ۱-۹. (۱۴): التوبه: ۳۴-۳۵؛ آل عمران: ۱۸۰. (۱۵): القصص: ۲۲. (۱۶): القصص: ۲۲. (۱۷): القصص: ۲۷. (۱۸): القصص: ۲۷. (۱۹): القصص: ۲۷. (۲۰): آل عمران: ۱۰۴؛ الحج: ۴۱؛ التوبه: ۱۰۲؛ النور: ۲؛ البقره: ۱۷۸. (۲۱): آل عمران: ۲۲، ۱۸۹؛ المائده: ۱۷؛ الاعراف: ۵۴؛ الانعام: ۵۷. (۲۲): آل عمران: ۲۲، ۱۵۴؛ یس: ۸۳؛ البقره: ۲۰؛ المائده: ۱۲۰. (۲۳): الاحزاب: ۳۲. (۲۴): آل عمران: ۱۳۲؛ النساء: ۵۹؛ المائده: ۹۲؛ الانفال: ۴۲؛ محمد: ۳۳. (۲۵): الشوری: ۳۸؛ آل عمران: ۲۵۹. (۲۶): النساء: ۵۹؛ الدهر: ۲۴. (۲۷): النساء: ۵۹. (۲۸): المائده: ۳۳؛ النور: ۵۵. (۲۹): المائده: ۳۳؛ القصص:

: ۸۳. (۳۰). الحديد: ۲۵. (۳۱). التوبه: ۱۱۲؛ البقره: ۱۸۷، ۲۳۰؛ النساء: ۱۳. (۳۲). الحج: ۴۱؛ التوبه: ۱۱۲. (۳۳). الاسراء: ۳۳؛ البقره: ۱۸۸؛ النساء: ۲۹؛ الحجرات: ۱۱-۱۲. (۳۴). البقره: ۲۵۲؛ يونس: ۹۹؛ آل عمران: ۱۱۰؛ التوبه: ۷۱. (۳۵). النور: ۲۷-۲۸. (۳۶). النساء: ۱۴۸. (۳۷). الانعام: ۱۲۵؛ الاسراء: ۱۵؛ هود: ۳۵؛ فاطر: ۱۸؛ النجم: ۳۸. (۳۸). آل عمران: ۱۰۴. (۳۹). الذریت: ۱۹؛ المعارج: ۲۵. (۴۰). الانعام: ۱۰۸. (۴۱). القصص: ۴.

د روژي څلورويشتم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډيره آسانه ، دلچسپه او گټوره طريقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کيږي او هغه د خپلو آيتونو له مخې ځوابونه وايي. هيله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سباد حساب ورځ ده بېله عمله !
نو دا يې د څلرويشتمي روژي لپاره څلرويستم سوغات ، (ن. صمد)

د قرآن سره مرکه (څلرويستمه برخه) :

پوښتنه: آیا راته ویلای سې چې اسلامی حکومت پر خپلو اتباعو څه حقوق لری ؟
ځواب: پر خپل رعیت یا اتباعو باندی د اسلامی حکومت حقوق ، یا په بل عبارت د اتباعو مسؤلیتونه دا دي:

- ۱- د معروف (نیکو احکامو) په اجرا کی باید د حکومت اطاعت وکړی (۱).
- ۲- د هېواد د قانون درناوی او د هغه مراعات وکړی (۲).
- ۳- په امنیت او آرامۍ کی خنډونه ایجاد نکړی (۳).
- ۴- د خوښیو او ښېگڼو په هر کار کی د حکومت سره مرسته وکړی (۴).

پوښتنه: اوس به راسم دې ته چې د اسلامی حکومت بهرنۍ تگلاره باید څنگه وی ؟
ځواب: د اسلامی حکومت د بهرنۍ تگلارې بنسټیز اصول دا دي:

- ۱- د دوه اړخیزه تړونونو او ژمنو درناوی او د هغو ساتنه باید وکړی (۵).
- ۲- په هره مسأله او معامله کی باید صداقت او رښتنولي موجوده وی (۶).
- ۳- د فتنې او فساد څخه باید ډډه وکړی (۷).
- ۴- امنیت خوښونه او سوله باید تأمین کړی (۸).
- ۵- د غیرمُعاند (یعنی غیر دښمنو) هېوادو سره باید ښه اړیکې ولری (۹).
- ۶- نړیوال عدالت او انصاف باید مستقر کړی (۱۰).

پوښتنه: ستا په نظر د مشرتوب معیار باید څنگه وی ؟ ځکه نن په اسلامی هېوادو کی دا معیار د هر چا څخه ورک او گډوډ سوی دی .

ځواب: زما په نظر د مشرتوب مستحق هغه څوک دی چې :

- ۱- د ایمان لرونکی وی (۱۱).

۲- د خورا ډیر علمی او عملی صلاحیت څښتن وی (۱۲).

۳- تر هر څه د الهی احکامو ډیر پابند او متقی انسان وی (۱۳).

۴- مخلص وی (۱۴).

۵- خاین او ظالم نه وی (۱۵).

پوښتنه: آیا تا نړیوال قانون هم بیان کړی دی؟

ځواب: هو، ما چی کوم بین المللی قانون بیان کړی، د هغه څو مهم مواد په دې ډول دي:

۱- پر ټوله محکمه باید د فساد او بدی، څخه ډډه وسی (۱۶).

۲- د خپل منځی تړونو او معاهدو ساتنه او څارنه باید وسی (۱۷).

۳- امن او سوله باید ولټوی (۱۸).

۴- په هره معامله کی باید صداقت او حقیقت نغښتی وی (۱۹).

۵- د غیر معاند (هغه چی دینی دښمنی نه پالی) هېوادو سره باید ښه اړیکی ټینگی سی (۲۰).

۶- نړیوال عدالت او انصاف باید مستقر سی (۲۱).

پوښتنه: آیا راته ویلای سی چی د مسلمانانو سره چا ډیر عداوت کړی دی؟

ځواب: د مسلمانانو سره تر هر چا یهودانو او مشرکانو ډیر عداوت کړی دی (۲۲).

پوښتنه: آیا عیسویانو (یعنی نصاراوو) دښمنی نه ده ورسره کړی؟

ځواب: یا، دا ځکه چی هغوی عالمان او زاهدان لرل چی لویی او تکبر یې نه کاوه (۲۳).

پوښتنه: آیا مسلمانان د کافرانو سره دوستی کولای سی؟

ځواب: دا ډیره باریکه او حساسه مسأله ده او باید مغالطه پکښی ونسی، مطلب دا چی مسلمانان د هغو

کافرانو سره دوستی او مولات نسی کولای چی د الله، رسول او اسلام یا مسلمانانو دینی دښمنان وی یا

جنگ ورسره کوی (۲۴). که هر مسلمان یا مسلمانان دغسی وکړی نو گنهکاران، ظالمان او د هغوی

غوندی کسان دي (۲۵). خود هغو عادی کفارو سره چی دینی جنگ یا دښمنی نه کوی، د دوستی او

نیکی ممانعت نسته (۲۶).

پوښتنه: د قصدی یا عمدی وژنی سزا څه ده؟

ځواب: قصاص دی یعنی قاتل باید ووژل سی (۲۷).

پوښتنه: د غلا سزا څه ده؟

ځواب: د جرم د اثبات په صورت کی د غلا سزا د لاس پرې کول دی (۲۸).

پوښتنه: دا چې ځینې حکومتونه ستا دغه احکام په دې او هغه پلمه سره نه عملی کوي ، یعنی قاتل نه قصاص کوي ، د غله لاس نه پرې کوي او هغه په اصطلاح د بشري حقوقو څخه تیري بولي او داسې نور الهی او امر نه مراعاتوي ، خو ځانونه په اصطلاح اسلامي حکومتونه هم بولي . په دې هکله ستا حکم څه دی ؟

ځواب: ما واضحا ویلی دي چې زما ټول متن به مراعات کیږي او که صرف یوه کوچنۍ برخه هم تعميل نسي معنایې داده چې زما ټول متن یې و نه مانه او هغه ظالم او گنهکار دی چې الهی سزا به ورکړه سی . (۲۹)

پوښتنه: د دې اساسی معلوماتو څخه ډیره مننه . آیا پوښتلای سم چې د زنا سزا څه ده ؟
ځواب: د جرم د ثبوت په صورت کی د زانی سپري او زانی بنسختی سزا سل سل دورې وهل دي (۳۰) .

پوښتنه: د قذف (یعنی د زنا د تهمت) سزا څه ده ؟
ځواب: د قذف مرتکب باید اتیا دُرې ووهل سی او د هغه شاهدي له اعتباره لویږي (۳۱) .

پوښتنه: آیا د ذمیانو (یعنی په اسلامي ټولنه کی د غیر مسلمانانو) څخه د جزیې اخیستل روا دی ؟
ځواب: هو ، د اسلامي حکومت لخوا د خپلو غیر مسلمانو اتباعو څخه د جزیې اخیستل جایز دی (۳۲) .

پوښتنه: آیا راته ویلای سی چې د اسلام د دین اطاعت او پیروی آسانه ده که گرانه ؟
ځواب: د اسلام د دین منل او اطاعت بالکل آسانه او بی تکلیفه دی (۳۳) .

پوښتنه: آیا تا د دعوت او تبلیغ حکم هم کړی دی ؟
ځواب: هو ، ما په هره ممکنه وسیله سره د دعوت او تبلیغ امر کړی دی تر څو ښېگڼه او نیکی خپره سی او بدې ورکه سی (۳۴) .

پوښتنه: آیا د اسلام څخه پرته بل دین هم د الله په نزد ښه او د قبول وړ دی ؟
ځواب: یا قطعاً نه ، د الله د خوښي وړ او غوره دین صرف همدا اسلام دی (۳۵) ، د دې څخه پرته بل هر دین د الله ناخوښه دی (۳۶) .

(۱): النساء: ۹ . (۲): الانعام: ۸۵ . (۳): المائد: ۳۳ ، ۶۴ ؛ النور: ۵۵ ؛ القصص: ۸۳ . (۴): المائد: ۲ .
(۵): الاسراء: ۲۴ ؛ النحل: ۹۱ ؛ البقره: ۱۷۷ . (۶): النحل: ۹۴ . (۷): الاعراف: ۵۲ ؛ القصص: ۸۳ ؛ المائد: ۲۴ .
(۸): الانفال: ۲۱ ؛ الاعراف: ۵۲ . (۹): الممتحنه: ۸ . (۱۰): المائد: ۸۵ . (۱۱): الحجرات: ۱۳ ؛ البقره:

۲-۳. (۱۲): البقره: ۲۴۷. (۱۳): الحجرات: ۱۳. (۱۴): الحجرات: ۱۳. (۱۵): البقره: ۱۲۴. (۱۶): الاعراف: ۵۲؛ القصص: ۸۳؛ المائده: ۲۴. (۱۷): الاسراء: ۳۴؛ النحل: ۹۱؛ البقره: ۱۷۷. (۱۸): الانفال: ۲۱؛ الاعراف: ۵۲. (۱۹): النحل: ۹۴. (۲۰): الممتحنه: ۸. (۲۱): المائده: ۸۵. (۲۲): المائده: ۸۲. (۲۳): المائده: ۸۲. (۲۴): الممتحنه: ۱؛ آل عمران: ۱۱۸-۱۱۹. (۲۵): النساء: ۱۳۸-۱۳۹؛ المجادلہ: ۲۲. (۲۶): الممتحنه: ۸-۹. (۲۷): البقره: ۱۷۸، ۱۷۹. (۲۸): المائده: ۳۸. (۲۹): البقره: ۴۱، ۸۵، ۲۰۶؛ النور: ۵۱؛ المائده: ۴۹؛ محمد: ۳۳؛ آل عمران: ۱۱۹؛ التوبه: ۸۶. (۳۰): النور: ۲. (۳۱): النور: ۴، ۵. (۳۲): التوبه: ۲۹؛ الحج: ۷۸؛ البقره: ۱۸۵. (۳۴): آل عمران: ۱۱۰، ۱۰۴، ۱۱۴؛ المائده: ۷۸، ۷۹؛ التوبه: ۷۱، ۱۱۲؛ الحج: ۴۱؛ الاعراف: ۱۹۹. (۳۵): آل عمران: ۱۹؛ المائده: ۳؛ الانعام: ۱۲۵؛ الزومر: ۲۲. (۳۶): آل عمران: ۸۵.

د روژې پنځه ويستم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډيره آسانه ، دلچسپه او گټوره طريقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کيږي او هغه د خپلو آيتونو له مخې ځوابونه وايي. هيله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !

نو دا يې د پنځه ويستمې روژې لپاره پنځه ويستم سوغات ، (ن. صمد)

Nsamad57@hotmail.com

د قرآن سره مرکه (پنځه ويستمه برخه) :

پوښتنه: آيا ته غواړې چې يو څوک د اسلام دين جبراً ومني يعنې په زوره مسلمان سي ؟
 ځواب: يا هيڅکله نه ، زه د دين په چارو کې هيڅ ډول جبر او زور نه خوښوم (۱) ، بلکې هر څوک آزاد دی چې زما هدايتونه په شعوري توگه ومني او يا يې هم رد کړي (۲).

پوښتنه: چې داسې ده ، نو بيا دين ته ستا د دعوت او بلنې طريقه څنگه ده ؟

ځواب: ښه مسأله دې مطرح کړه. زه خپل دعوت داسې وړاندې کوم:

- ۱- په خواخوږۍ او خيرغوښتونکي جذبې سره (۳).
- ۲- په حکمت او پوهه سره (۴).
- ۳- په درنښت او عزت سره (۵).
- ۴- په نرم بيان او گفتار سره (۶).
- ۵- په ښه اخلاقو او خوږه ژبه سره (۷).
- ۶- د خبرو په معقوله طريقه سره (۸).
- ۷- د مخاطب د مذهبي احساساتو د زيانمنولو څخه پرته (۹).
- ۸- د مناقشه اي حالت د غوره کولو څخه پرته (۱۰).
- ۹- د مخاطب په ژبه ، ترڅو هغه ښه وپوهوم (۱۱).
- ۱۰- د مخاطب طاقت او استعداد ، غوښتنې او روحياتو ته په بشپړ پام سره (۱۲).
- ۱۱- دين ته د بلنې کار د گډ فکري اساس او عقيدې څخه راپيلوم (۱۳).
- ۱۲- د بېلابېلو ميتودونو او لارو چارو په ذريعه يې پوهوم (۱۴).
- ۱۳- د هر ډول چاپلوسۍ ، لحاظ او مراعات څخه پرته (۱۵).

- ۱۴- د مخالفینو د ملامتولو او پېغور او بدرد ویلو له ډاره پرته (۱۲).
- ۱۵- د دښمنانو پر خلاف د جهاد په اعلانولو سره (۱۷).
- ۱۶- د ځان بنودلو د لارو چارو څخه پرته (۱۸).
- ۱۷- د خپل کور څخه په راپیلولو سره (۱۹).
- ۱۸- لومړی د انسانانو د اغیزمنو څیرو او طبقو په مخاطب کولو سره (۲۰).
- ۱۹- په صبر ، حوصله ، عزم او ثبات سره (۲۱).
- ۲۰- پر بریالیتوب په یقین سره (۲۲).
- ۲۱- د خپلی بلنی د عملی نمونې په وړاندی کولو سره (۲۳).

پوښتنه: ډیره مننه د دې خورا دلچسپې او معلوماتی څرگندونې څخه چی پوهېدنه یې پر هر مسلمان واجب او لازمی ده. بله پوښتنه می دا ده چی د حق په لاره کی د څه ډول ازموینو سره مخامخ کېدای سو؟
 ځواب: د حق په لاره کی ډیر امتحانونه راتلای سی چی ځینی یې دا دي:

- ۱- د دښمن څخه بېره (۲۴).
- ۲- لوږه او تنده (۲۵).
- ۳- اقتصادی ستونزی (۲۶).
- ۴- ځانی او مالی قربانی (۲۷).

پوښتنه: آیا د پلار- نیکه هر څه په پتو سترگو منل روا دي؟
 ځواب: یا هیڅکله نه ، بلکی حق باید ومنل سی او بس (۲۸).

پوښتنه: آیا داسی څوک سته چی په حق تر پوهېدلو وروسته یې بیا هم د هغه مخالفت کړی وی؟
 ځواب: هو ډیر مثالونه یې سته. لکه فرعون او د هغه ملگرو چی د موسی (ع) څرگند مخالفت کاوه حال دا چی موسی (ع) یې پر حق باله (۲۹). بل مثال یې دا چی یهویان ښه پوهېدل چی رسول الله (ص) پر حق دی مگر بیا یې هم مخالف ورسره کاوه (۳۰).

پوښتنه: اوس به یوه بله ډیره مهمه مسأله وپوښتم چی نن خورا باب سوې ده او هغه دا چی ډیری کسان قوم پالنه کوی. آیا تا قومیت او ملیت جایز گنلی دی که یا؟

ځواب: دا په رښتیا هم ډیره مهمه پوښتنه ده ، خو زه به درته ووايم چې ما قوميت او مليت په تمامه معنی رد کړی دی او د دې کار سخت مخالف يم او ما ټول مسلمانان هم له دې کاره منع کړي دي (۳۱).

پوښتنه: آیا تا کومه مناقشه يا مناظره هم بيان کړې ده که څنگه ؟
 ځواب: يا ، زما د بلنی طریقه مناقشه نه ده (۳۲) ، بلکې ما يوازی مُحاجه (۳۳) يا مجادله غوره بللې ده چې هماغه د بحث معقوله طریقه ده (۳۴) او صرف په همدې می اکتفا کړې ده. ځکه ، زما د بلنی هدف تلقین او هدايت دی (۳۵). د بیلگې په ډول ما د ابراهيم (ع) او يو مغرور پاچا محاجه داسی بيان کړې ده: ابراهيم (ع) هغه ته د دعوت په ورکولو سره داسی وويل: زما رب هغه دی چې څوک ژوندی کوی او مړ کوی يې. مغرور پاچا: ژوندی کونکی او مړ کونکی خو زه يم. ابراهيم (ع): که داسی ده نو الله خو لمر د ختیخ څخه راخیږوی ، خو ته هغه د لويديخ څخه راوخیږوه.
 د دې سوال په اورېدو سره کافر پاچا وارخطا او سرخوړی سو او وييرېدی (۳۲).

پوښتنه: پر يوه ډیره مهمه موضوع تر اوسه مفصلاً نه يو رښتياوي او هغه نفاق او منافقت دی. آیا راته ويلای سې چې نفاق څه او منافق څوک دی ؟
 ځواب: نفاق د مسلمانانو بې اتفاقه کول ، هغوی د الهی احکامو په هکله زړه نازړه کول او په زړونو کې د اسلام په هکله شک ورپیدا کول دی چې نوښتگر يې منافق دی ، يعنی دا چې منافقین د نفاق عاملین دي او ځای به يې دوږخ وی (۳۷). ښه دا ده چې منافق په لنډه توگه در وپيژنم:
 ۱- په الهی احکامو ملنډی وهل ، په ظاهره دغسی کار ساعتيری بلل د نفاق ښه ده چې کړوني يې منافقین دي (۳۸).
 ۲- په هغو مؤمنانو د ملنډو وهل يا پر خندل چې د الهی دين لپاره ځانی او مالی قربانی ورکوی د منافقانو عمل دی چې سخت عذاب ورته گوری (۳۹).
 ۳- د قرآن او سنت په نافذولو کې پلمې ، حيلې او عذرونه وړاندی کول او د غیر الله پريکړو ته مراجعه کول يا ترجیح ورکول منافقت دی چې انجام يې ظلمت دی (۴۰).
 ۴- د الله په لار کې د جهاد څخه ځان پټول ، د نورو بېرول او بې زړه کول ، او چټی بهانې جوړول د نفاق ښه ده او عاملین يې منافقین دي (۴۱).
 ۵- د ځانی عزت ، نوم او برم حاصلولو په خاطر د کفارو سره ملگرتوب او دوستي او برعکس د مسلمانانو پرې ښودل د منافقت علامه ده (۴۲).

۶- د اسلامی احکامو په باره کې شک او تذبذب د منافقت نښه ده ، او د خدای غولول ، تظاهر ، ریا ، نه پر اسلام پوره یقین لرل او نه هم پر کفر ځان پوره عیارول ټول د منافق اعمال دي چې سزا به یې د اور لمبې وی (۴۳) .

۷- د ځان ساتلو او امتیاز حاصلولو په غرض د یهودو او نصاراوو (یعنی عیسویانو) سره دوستي د منافقت نښه ده چې د دې سختی گناه عذاب د اور عتاب دی (۴۴) .

(۱): البقره: ۲۵۲. (۲): الکهف: ۱۹؛ الفرقان: ۵۷؛ المزمّل: ۱۹؛ المدثر: ۳، ۵۵؛ الدهر: ۲۹. (۳): النحل: ۱۲۵. (۴): النحل: ۱۲۵؛ الانعام: ۲۸. (۵): عبس: ۵-۱۲. (۶): طه: ۴۴؛ آل عمران: ۱۵۹. (۷): حم سجده: ۳۴؛ المومنون: ۹۲. (۸): النحل: ۱۲۵؛ العنکبوت: ۴۲. (۹): الانعام: ۱۰۸. (۱۰): الحج: ۲۷-۲۹. (۱۱): ابراهیم: ۴. (۱۲): النساء: ۲۳؛ طه: ۴۰؛ الاسراء: ۱۰۶. (۱۳): آل عمران: ۲۴. (۱۴): الانعام: ۱۰۵. (۱۵): الانعام: ۷۴؛ المائدہ: ۵۴؛ طه: ۲۴. (۱۶): المائدہ: ۵۴. (۱۷): التوبه: ۷۳، ۴۱، ۴۴؛ التحريم: ۹؛ الفرقان: ۵۲؛ الصف: ۴. (۱۸): الانبياء: ۱۵۷. (۱۹): الشعراء: ۲۱۴؛ الانعام: ۷۴. (۲۰): طه: ۲۴؛ النازعات: ۱۷؛ البقره: ۲۵۸؛ قريش: ۱-۴. (۲۱): هود: ۴۹؛ الاعراف: ۱۲۸؛ حم سجده: ۳۰؛ الاحقاف: ۱۳، ۳۵؛ آل عمران: ۲. (۲۲): هود: ۴۹؛ الاعراف: ۱۲۸؛ آل عمران: ۱۳۹. (۲۳): الاحزاب: ۲۱؛ هود: ۸۸؛ البقره: ۴۴؛ الصف: ۲، ۳. (۲۴): البقره: ۱۵۵. (۲۵): البقره: ۱۵۵. (۲۶): البقره: ۱۵۵. (۲۷): البقره: ۱۵۵. (۲۸): البقره: ۱۷۰؛ المائدہ: ۱۰۴؛ الاعراف: ۲۸؛ الانبياء: ۵۳؛ الشعراء: ۷۴. (۲۹): النمل: ۱۴. (۳۰): البقره: ۸۹، ۱۴۴، ۱۴۶؛ الانعام: ۲۰، ۱۱۴. (۳۱): آل عمران: ۱۰۳، ۱۰۵؛ الشورى: ۱۳؛ الانعام: ۱۵۳، ۱۵۹؛ الروم: ۳۲. (۳۲): الحج: ۲۷-۲۹. (۳۳): البقره: ۲۸۵. (۳۴): النحل: ۱۲۵؛ العنکبوت: ۴۲. (۳۵): القصص: ۴۳؛ الزمر: ۲۷؛ ابراهیم: ۲۵؛ الاسراء: ۴۱؛ يونس: ۳. (۳۶): البقره: ۲۸۵. (۳۷): التوبه: ۲۵-۲۶؛ النساء: ۱۳۸-۱۳۹. (۳۸): التوبه: ۲۵-۲۶. (۳۹): التوبه: ۷۹. (۴۰): النساء: ۲۰-۲۱. (۴۱): الاحزاب: ۱۳. (۴۲): النساء: ۱۳۸-۱۳۹. (۴۳): النساء: ۱۴۲-۱۴۳. (۴۴): المائدہ: ۵۱-۵۲.

د روژې شپږ ويستم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډيره آسانه ، دلچسپه او گټوره طريقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کيږي او هغه د خپلو آيتونو له مخې ځوابونه وايي. هيله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !

نو دا يې د شپږويستمي روژې لپاره شپږويستم سوغات ، (ن. صمد)

Nsamad57@hotmail.com

د قرآن سره مرکه (شپږويستمه برخه) :

پوښتنه: آيا تا د پخوانيو امتونو بيان کړي دي ؟ که وي ، دوه درې مثالونه يې راکولای سې ؟
ځواب: هو ، ما د ډيرو پخوانيو امتيانو بيان کړي دي لکه د نوح قوم (۱) ، د عاد قوم (۲) ، د ثمود قوم (۳) او داسی نور .

پوښتنه: آيا تا د کوم بت نوم هم اخیستی دي ؟
ځواب: هو ، ما د ځينو بتانو نومونه هم ذکر کړي دي ، مثلاً: لات (۴) ، عزی (۵) ، منات (۶) ، ود ، سواع ، يعوث ، يعوق ، نسر (۷) او نور .

پوښتنه: آيا تا د کوم کافر نوم هم ذکر کړي دي که يا ؟
ځواب: هو ، ما د څو کافرانو نومونه ذکر کړي دي لکه فرعون ، قارون ، هامان (۸) ، ابولهب (۹) او نور .

پوښتنه: ځینی خلک وایی چې د فرعون جسد ترننه هم خوندي دی ، آيا دا رښتیا ده ؟ او تا په دې هکله څه ویلی دي که يا ؟

ځواب: هو ، دا رښتیا ده او د فرعون جسد الله تعالی تر قیامت پوری همداسی ساتلی دی تر څو خلک د هغه له بد انجامه عبرت واخلي (۱۰) .

پوښتنه: اوس به راسم دې ته چې آيا تا د کومې ښځې نوم هم ذکر کړي دي که يا ؟
ځواب: هو ، ما د مریم یعنی د عیسی (ع) د مور نوم څو واره ذکر کړي دي (۱۱) .

پوښتنه: آیا تا د کوم مسجد نوم هم ذکر کړی دی؟

ځواب: هو، ما د ځینو مسجدونو نومونه ذکر کړي دي لکه مسجد حرام (۱۲) په مکه کې، مسجد اقصی (۱۳) په بیت المقدس کې او نور.

پوښتنه: آیا کولای سم چی د کعبې به باره کی لنډ معلومات درڅخه وغواړم؟

ځواب: هو ولی نه، کعبه یعنی د الله دغه کور په مکه کې دی (۱۴). د نړۍ تر ټولو لومړنی عبادت ځای همدا دی (۱۵). دا د برکت او هدایت مرکز دی (۱۶). په دې کې د الله تعالی ډیری نښانې شته دي (۱۷). په دې کې د ابراهیم ځای یعنی مقام ابراهیم هم موجود دی (۱۸). ابراهیم (ع) او اسمعیل (ع) کعبه له سره ودانه کړه (۱۹). کعبه د امن او سولې ځای دی (۲۰). دا سپیڅلی (۲۱) او عزتمن (۲۲) ځای دی. دا د حج او الهی عبادت لپاره د انسانانو ټولیزه ځای دی (۲۳). پر هر استطاعت لرونکي مسلمان باندې (په ژوند کې یو ځل) لازمه ده چی د دې کور حج وکړي (۲۴). د هغه انتظام او پالنه د پرهیزگارو خلکو دنده ده (۲۵). د حج څخه علاوه د دې کور عمره هم کېدای سی (۲۶). د حج په مراسمو کې د کعبې طواف (۲۷)، د صفا او مروا د غونډیو تر منځ گړندی تگ راتگ (۲۸)، د عرفات په میدان کې راغونډېدل (۲۹)، قربانۍ (۳۰) او په مشعر حرام (۳۱) یا مزدلفه کې تم کېدل هم شامل دي.

پوښتنه: آیا تا د کوم شتمن نوم هم یاد کړی دی که یا؟

ځواب: هو، ما د موسی (ع) د قوم د یو ډیر لوی شتمن یعنی قارون نوم ذکر کړی دی (۳۲).

پوښتنه: د موضوع په ارتباط می یوه بله پوښتنه په زړه کې راوگرځېده او هغه دا چی ستا د نزول څخه مخکې د عربو حالت څنگه و؟ که یو څه وضاحت راکړې خوشاله به سم.

ځواب: زما د راتگ یعنی نازلېدو څخه مخکې نه یوازې عربی ټاپو وزمه بلکې ټوله نړۍ په فتنه او فساد کې ډوبه وه (۳۳). هره خوا د کفر، شرک، وهم او شک پالنې او د گمراهۍ تیاره خپره وه (۳۴). هیڅ کوم مرکزی حکومت واکمن نه و، بلکې خلک پر قبیلو او قومونو ویشل سوي وو (۳۵) او خپل تر منځو په نښتو او جگړو اخته وو (۳۶).

عوام ټول په غربت او مفلیسۍ کې راگیرو (۳۷). په ټولو کې د قریشو ټبر ډیر متمول او شتمن و (۳۸)، دا ځکه چی کورنی او بهرنی تجارت ټول د دوی په واک کې و (۳۹). د هغوی سوداگریز کاروانونه په هماغه نا امن حالت کې داسی ژغورلي وو لکه په دوه دیرش غابونو کې چی ژبه ده (۴۰). د دې کار لوی

علت دا و چې دا خلک د عربو مذهب سالاران (۴۱) ، د کعبې متولیان یا ساتونکي (۴۲) او حاجیانو ته د خښلو د اوبو ورکونکي وو (۴۳). همدا علت و چې د دوی د قافلو سره هیچا هم غرض نه درلود او هغوی بېله کومې بیړی او خطر څخه سفر کاوه (۴۴).

د عربو ډیره او پراخه سیمه یې حاصله او ریگستاني وه (۴۵). ځای ځای به خود خرما ونی ولاري وې او یا به هم د انگورو باغونه لیدل کېدل (۴۶). د څارویو له منځه اوبن ډیر عام و او خلک پر هغه سپرېدل ، د هغه غوښی یې خوړلې او په هغه سره یې بارونه له یوه ځایه بل ته انتقالول (۴۷).

میشته بڼه دوه ډوله وه: لومړی حصری یعنی ښاری ژوند او دوهم بدوی یعنی د کوچیانو غوندې کلیوالي ژوند (۴۸). باید ووايم چې په عربو کې قومی او نژادي تعصب خورا ډیر و (۴۹). هغوی جگړه مار او زړه ور خلک وو (۵۰). هغوی په خپلې ژبې ډیر ویاړ کاوه او غیر عربو ته یې عجم (یعنی گونگیان) ویل (۵۱). هغه مهال شعر او شاعري ډیر رواج درلود (۵۲).

هغوی د شراب خښلو او قمار کولو ناوړه عادتونه هم لرل (۵۳). شک او گومان پالنه خورا ډیره وه (۵۴). د سود کارو بار ډیر پکښی عام و (۵۵). هغوی د لور وژنې په ناولي دود هم مبتلا وو او ځینو کسانو به خپلې لونی ترزو کېدو وروسته ژوندی ښخولي (۵۶).

کعبه د عربو مذهبي مرکز و (۵۷). له هری خوا به عرب هر کال دلته د حج او طواف لپاره راتلل (۵۸). د هغه د سترتیا او برم اندازه له دې نه ښه ترا معلومېدای سی چې یو غیر متمدن قوم د حسد ، دښمنۍ او قومی گټو له امله د هغې د نړولو لپاره د فیلانو یو غټ لښکر تهیه کړ او حمله یې پر وکړه ، خو الله تعالی د دغو خلکو د دې ناولي پلان د شنډولو په خاطر یو ډول خاص مرغان (ابابیل) ډلی ډلی راو لیږل چې پر دغو یرغلگرو یې ډبرینی ټوټې را و اورولې او هغوی ټول یې تباه او برباد کړل او په دې ډول د الله د دغه مرکزیت او مرجعیت و رانونکي پخپله محوه او تباه سول (۵۹).

ابراهیم (ع) عربو ته د الهی توحید پیغام ورکړی و خو هغوی د ده پیغام هېر او له پامه غورځولی و (۶۰). هغوی د خدای لمانځنی پر ځای شرک او بت پرستی ته مخه کړې وه (۶۱). د لات ، منات ، عزی او نورو بې شمیره بتانو عبادت یې کاوه (۶۲) او د هغوی لمانځل یې تر الله پورې د رسېدو ذریعه بلله (۶۳). هغوی یوازینی خدای د کایناتو خالق او د عالم چلونکی باله (۶۴). خود قیامت ، جزا او نبوت څخه منکر وو (۶۵). په عربو کې عیسویان (۶۲) ، یهودیان (۶۷) او اور لمانځونکي (۶۸) هم موجود وو.

پوښتنه: ستا د دې جامع تفصیل څخه ډیر منندوی یم. که اوس راته ووايې چې ستا تاریخی فلسفه څه ده ، یعنی ستا لخوا د پورتنیو ذکر سوو پېښو له بیانه اصلی مطلب څه دی ؟
 ځواب: زما د تاریخ فلسفه هماغه عبرت او درس دی. ما پخوانۍ پېښې صرف د دې لپاره ذکر کړي دي تر څو خلکو ته عبرت او نصیحت وگرځی او د هغو په رڼا کې خپله آینه سمه کړی (۶۹).

(۱): الاعراف: ۵۹؛ هود: ۲۵. (۲): الاعراف: ۲۵؛ هود: ۵۰. (۳): الاعراف: ۷۳؛ هود: ۲۱. (۴): النجم: ۱۹. (۵): النجم: ۱۹. (۶): النجم: ۲۰. (۷): نوح: ۲۳. (۸): العنكبوت: ۳۹. (۹): تبت: ۱. (۱۰): يونس: ۹۲. (۱۱): آل عمران: ۳۲؛ النساء: ۱۷۱؛ المائدة: ۱۷، ۵۰؛ التحريم: ۱۲. (۱۲): البقره: ۱۴۴؛ المائدة: ۲؛ الانفال: ۳۴؛ التوبه: ۷؛ الاسراء: ۱. (۱۳): الاسراء: ۱. (۱۴): آل عمران: ۹۲. (۱۵): آل عمران: ۹۲. (۱۶): آل عمران: ۹۲. (۱۷): آل عمران: ۹۷. (۱۸): آل عمران: ۹۸. (۱۹): البقره: ۱۲۷. (۲۰): البقره: ۱۲۵-۱۲۲؛ القصص: ۵۷. (۲۱): التوبه: ۲۸. (۲۲): البقره: ۱۹۱؛ المائدة: ۲، ۹۷؛ القصص: ۵۷. (۲۳): البقره: ۱۲۵. (۲۴): آل عمران: ۹۷؛ الحج: ۲۷. (۲۵): الانفال: ۳۴. (۲۶): البقره: ۱۵۸. (۲۷): البقره: ۱۲۵؛ الحج: ۲۹. (۲۸): البقره: ۱۵۸. (۲۹): البقره: ۱۹۸. (۳۰): الحج: ۳۴، ۳۲، ۲۸. (۳۱): البقره: ۱۹۸. (۳۲): القصص: ۲۷-۸۲. (۳۳): الروم: ۴۱؛ آل عمران: ۱۰۳؛ قريش: ۴. (۳۴): الانعام: ۱۰۲، ۱۴۳، ۱۴۴؛ آل عمران: ۱۰۳، ۱۵۱، ۱۲۴. (۳۵): الحجرات: ۳. (۳۶): مريم: ۹۷؛ آل عمران: ۱۰۳؛ الروم: ۴۱؛ قريش: ۴. (۳۷): قريش: ۴؛ ابراهيم: ۳۷. (۳۸): قريش: ۴. (۳۹): قريش: ۱-۲. (۴۰): قريش: ۴. (۴۱): قريش: ۳. (۴۲): التوبه: ۱۹. (۴۳): التوبه: ۱۹. (۴۴): قريش: ۱-۴. (۴۵): ابراهيم: ۳۷. (۴۶): الانعام: ۹۹، ۱۳۲، ۱۴۱؛ المومنون: ۱۹؛ يس: ۳۴. ۳۵؛ الانبياء: ۱۵ و ۱۲. (۴۷): الغاشيه: ۱۷؛ الانعام: ۱۴۲، ۱۴۴؛ الاعراف: ۴۰؛ النحل: ۵-۷. (۴۸): الاحزاب: ۲۰؛ التوبه: ۹۰، ۹۷، ۱۲۰. (۴۹): الفتح: ۲۲. (۵۰): مريم: ۹۷؛ النساء: ۱۰۴. (۵۱): حم سجده: ۴۴؛ النحل: ۱۰۳؛ الشعراء: ۱۹۸. (۵۲): الحاقه: ۴۱؛ الطور: ۳۰؛ الشعراء: ۲۲۴؛ الصفت: ۳۲. (۵۳): البقره: ۲۱۹؛ المائدة: ۹۰-۹۱. (۵۴): الانعام: ۱۴۳، ۱۴۴؛ الاسراء: ۴۰؛ النساء: ۱۱۷؛ الزخرف: ۱۹. (۵۵): البقره: ۱۷۵؛ آل عمران: ۱۳۰؛ الروم: ۳۹. (۵۶): الانعام: ۵۱؛ الاسراء: ۳۱؛ التكويد: ۸-۹. (۵۷): الانفال: ۳۵؛ قريش: ۳؛ التين: ۳. (۵۸): البقره: ۱۵۸، ۱۸۹، ۱۹۷؛ الحج: ۲۷. (۵۹): الفيل: ۱-۵. (۶۰): الحج: ۳۱-۳۲؛ الانعام: ۱۲۱؛ ابراهيم: ۳۵-۴۱؛ مريم: ۴۱-۵۵؛ العنكبوت: ۱۲. (۶۱): الانعام: ۱۰۲؛ الزمر: ۳؛ يونس: ۱۸؛ النحل: ۷۳؛ الفرقان: ۳. (۶۲): النجم: ۱۹-۲۰؛ الفرقان: ۳. (۶۳): الزمر: ۳؛ يونس: ۱۸. (۶۴): يونس: ۳۱؛ المومنون: ۸۴-۹۰. (۶۵): الفرقان: ۱۱؛ السبا: ۳؛ الشورى: ۱۸؛ النازعات: ۴۲؛ الروم: ۱۲. (۶۶): البقره: ۲۲؛ المائدة: ۲۹؛ الحج: ۱۷؛ الجمعة: ۲. (۶۷): البقره: ۲۲؛ المائدة: ۱۸، ۲۹؛ التوبه: ۳۰؛ الحج: ۱۷. (۶۸): الحج: ۱۷. (۶۹): يوسف: ۱۱۱؛ النازعات: ۲۲؛ آل عمران: ۱۳؛ الاعراف: ۱۷۲؛ الحشر: ۲.

د روژې اووه ويستم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډيره آسانه ، دلچسپه او گټوره طريقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کيږي او هغه د خپلو آيتونو له مخې ځوابونه وايي. هيله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !

نو دا يې د اووه ويستمې روژې لپاره اووه ويستم سوغات ، (ن. صمد)

Nsamad57@hotmail.com

د قرآن سره مرکه (اووه ويستمه برخه) :

- پوښتنه: آیا راته ویلای سې چې ستا د خوښی وړ انسانان څوک دي ، یعنی څه ډول انسانان خوښوي ؟
 ځواب: زما د خوښی وړ یا مطلوب انسان باید لاندیني صفتونه ولری :
- ۱- پر الله ، د هغه پر نیانو ، د هغه پر ملایکو ، د هغه پر کتابو ، او پر آخرت باندی ایمان ولری (۱) .
  - ۲- د خدای سره بل شریک و نه نیسي (۲) .
  - ۳- رغ بی تر غیر الله پوری نه وی یعنی بېله خدایه بل څوک معبود و نه بولی (۳) .
  - ۴- په هره مسأله او معامله کی د الله او د هغه د رسول اطاعت یا پیروی وکړی نه د بل چا یا بل ځواک (۴) .
  - ۵- د الله په لاره کی په خپل سر او مال سره جهاد وکړی (۵) .
  - ۶- د الله څخه و بیړیږی (۶) ، پر هغه باور او اعتماد وکړي (۷) ، د هغه د رضا یا خوښی غوښتونکی وی (۸) ، د هغه تسبیح او حمد ویونکی وی (۹) ، هغه ته سر تیتونکی یا سجده کونکی وی (۱۰) ، د هغه عبادت کونکی وی (۱۱) ، توبه او استغفار کونکی یعنی د عفوی غوښتونکی وی (۱۲) .
  - ۷- لمونځ کونکی وی (۱۳) ، د روژې په میاشت کی روژه نیونکی وی (۱۴) .
  - ۸- د نصاب د پوره کېدو په صورت کی د زکات ورکونکی وی (۱۵) ، او حج کونکی وی (۱۶) .
  - ۹- رښتیا ویونکی وی (۱۷) ، صبر کونکی یعنی صابر وی (۱۸) ، پر خپل قهر باندی غالب یعنی د هغه کنترولونکی وی (۱۹) ، امانت ساتونکی یعنی امین یا په امانت کی صادق وی (۲۰) .
  - ۱۰- د ښه کارونو خپرونکی او د بدو منع کونکی وی (۲۱) ، د ښېگنی لپاره نه ستړی کیدونکی وی (۲۲) .
  - ۱۱- په رښتیا شاهی وړ کونکی وی (۲۳) ، د درواغو د شاهی څخه ځان ژغورونکی وی (۲۴) ، متکبر او مغرور نه وی (۲۵) .
  - ۱۲- د بیوزلو او مسکینانو سره د خپل مال او شتمنی له درکه مرسته وکړی (۲۶) .
  - ۱۳- د خپل جنسی سیستم ساتونکی او د زنا څخه ډډه کونکی وی (۲۷) .
  - ۱۴- د کنجوسی یعنی بخیل توب او اضافه خرڅی یعنی اسراف څخه ډډه وکړی بلکی کم خرڅه وی (۲۸) .

- ۱۵- پر قول تینګ وی (۲۹) .
- ۱۶- د گناهونو څخه ځان ساتونکی یعنی ډډه کونکی وی (۳۰) .
- ۱۷- د چا ناحقه وژونکی نه وی (۳۱) .
- ۱۸- د چټی او بې گټی خبرو څخه ځان ساتونکی وی (۳۲) .
- ۱۹- د نورو د غلطیو عفو کونکی وی (۳۳) .
- ۲۰- نور مسلمانان خپل وروڼه و بولی او د هغوی سره وروړگلویزه سلوک وکړی (۳۴) .
- ۲۱- د مسلمانانو لپاره نرم خوییه وی خود کافرانو په وړاندی ډیر سخت او په عین حال کی متوجه وی (۳۵) .
- ۲۲- په مغرورانو توګه نه بلکی په عزتمنه طریقو سره چال چلند وکړی (۳۶) .
- ۲۳- د نورو سره په مشوره کار مخته یوسی (۳۷) .
- ۲۴- د الهی حدودو (حکمونو) ساتندوی وی (۳۸) .
- ۲۵- د الله او رسول حکم تر هر څه لوړ ، د مینی وړ ، او په هر حالت کی اولترو بولی (۳۹) .

پوښتنه: دا خو ډیر حیاتی معلومات وو. آیا پر الله باندی ډیر گران کسان یا د الهی انعام گټونکی راپیژندلای سې؟

ځواب: هو ، هغه کسان چی د الله ډیره ښېگڼه ، نیکی او عزت پر لورول سوی هماغه انبیاء کرام ، صدیقین (یعنی رښتیا ویونکی او صادقان) ، شهیدان او صالحین (یعنی ښک عمله) انسانان دي (۴۰) . خو باید متوجه او سې چی زما په نزد یوازی همدا ډله مختص نه ده بلکی نبیان می هم صالحین بللی دي (۴۱) .

پوښتنه: آیا راته ویلای سې چی دن ورځی د مسلمانانو څخه گیله او شکایت لری که یا ؟

ځواب: دا خو ډیره معقوله او ضروری پوښتنه ده او باید درته ووایم چی بلې هو ، زه صرف دا شکایت ورڅخه لرم چی هغوی زه په عمل کی ترک او پرې یښی یم بلکی صرف په نوم پر گران یم (۴۲) .

پوښتنه: چی داسی ده ، نو د انسان د روزنې او تربیې لارې چارې کومی دي ؟

ځواب: زما په نزد انسانی تربیه خپلی لارې چارې لری چی هغه مختصراً داسی دي :

لومړی- زما د تربیې څخه اصلی مقصد د یو صالح یعنی نیک عمله انسان جوړول دی (۴۳) ، داسی یو انسان چی په صحیح توګه د الله اطاعت او بندګی کونکی وی (۴۴) ، د الهی لارښوونې یا هدایت رښتیانی عملی کونکی وی (۴۵) ، چی پر مخکه د الله د خلیفه او استاخي په توګه و او سپری او د خپلو مسئولیتونو اجرا کونکی وی (۴۶) .

دوهم-زه د انسان ټوله روزنه کوم (۴۷). زه د هغه سره د مادی او روحیاتی ژوندانه خورا ژوری اړیکې لرم (۴۸). نو ځکه زه د انسان د جسم، عقل او روح وده، توازن او انتظام رامنځته کوم (۴۹). د یو مسلمان هر عمل عبادت دی خو په دې شرط چې اړونده کاريې د الله د خوښۍ حاصلولو په خاطر وی (۵۰).

درېیم: ما د انسان د روحانی ژوندانه د ودې او پرمختګ لپاره ذکر او فکر (۵۱)، عبادت (۵۲)، او زما تلاوت کول ضروري بللی دی (۵۳) او هغه ته می عالی اخلاق او ښېګڼې ورنښوولی دي (۵۴).

څلورم-زما په نظر انسانی عقل د الله تعالی یو نعمت دی چې د هغه څخه ګټه نه اخیستل ناشکري او د نعمت کفران ګڼل کېږي (۵۵). زه هر انسان ته د کایناتو په هکله د ژور فکر او غور او د الله د قدرت او حکمت د مشاهده کولو بلنه ورکوم (۵۲). د الهی شریعت حکمتونه او ګټې واضح کوم (۵۷). په پټو سترګو یې د نورو د تقلید څخه راګرځوم (۵۸). زما په نظر په هر ډول مسأله او معامله کې د پوهې او څیړنې څخه پرته صرف د شک، وهم او ګومان څخه کار اخیستل غلط دی (۵۹). د قیامت په ورځ به د هر انسان څخه د خپل عقل د نه استعمال یا غلط استعمال پوښتنه کېږي (۶۰).

پنځم- ما د انسان د جسمانی او مادی اړتیاوو د بشپړولو په هکله هم ډیر ټینګار کړی دی (۶۱).

شپږم- ما د انسان د جذباتو او احساساتو تربیه هم په نظر کې نیولې ده. وګوره زه انسان ته فقط د الله څخه بیره ورنښیم (۶۲)، او د بل هر ډول خوف یا بیری څخه مثلاً د مړینې څخه د بیری (۶۳)، د رزق د لږښت د بیری (۶۴) او خیالی یا تخیلی خطرونو د بیری څخه خلاصون ورکوم (۶۵). د هغه په زړه کې د دنیا او آخرت د نعمتونو هیله او آرزو ورپیدا کوم (۶۲). هغه ته د الله سره مینه او محبت (۶۷) او د شیطان څخه کرکه او نفرت ورنښیم (۶۸). زه د انسان په دننه کې د هر ډول بدۍ سره کرکه پیدا کوم (۶۹) ترڅو د کفر او شرک (۷۰)، فحشا (۷۱)، فتنې او فساد (۷۲) او نورو بدیو د ارتکاب څخه وژغورل سي.

اووم: ما د انسان د فردی (۷۳) او ټولنیز (۷۴) ژوندانه د سمون لپاره هر ممکن کوښښ کړی دی.

اتم- ما د انسان د حتمی یعنی فرض (۷۵) او غوره یعنی ښه (۷۶) کړنو یا چارو توپیر بیان کړی دی ترڅو د مهمو او غیر مهمو مسألو تفکیک وکړای سي.

نهم- ما د انسانی تربیې لپاره د لاندنیو وسایلو او ذرایعو څخه ډیر کار اخیستی دی:

۱- چې یوه بیلګه بیزه حالت غوره کړی (۷۷) مطلب دا چې د رسول الله أسوه حسنه اختیار کړي.

۲- د وعظ او تلقین ذریعې ورنښیم (۷۸).

۳- په خبرداری ورکولو او چمتو کولو سره «یعنی انذار او ترهیب» یې متوجه کوم (۷۹).

- ۴- د کيسو او تاريخ څخه په عبرت سره يې پوهوم (۸۰).
۵- د جاهليت د کلتور او عنعناتو په ختمولو سره يې روزم (۸۱).

لسم- نو پر دغه طريقه چې څوک تيار سي ، هغوی زما د تلپاتو حقايقو او داخلي او خارجي هر ډول دلايلو څخه ښه خبروی ، زما د احکامو پلي کونکی ، د حکمت او بصيرت څخه گټمن او هغوی د نفس د پاکۍ تر ټولو ښه درجه او مرتبه لرونکي وي (۸۲). کله چې داسی وسی نو يوه بهترينه ټولنه منځته راځي چې په ايمان او ښه عمل سره به ښکلې وي چې نيکي به خپروي او بدې به منع کوي (۸۳).

(۱): البقره: ۱۷۷، ۲۸۵. (۲): المومنون: ۵۹. (۳): الفرقان: ۲۸؛ الجن: ۱۸. (۴): النساء: ۵۹؛ التوبه: ۷۱.
(۵): النساء: ۷۲؛ الصف: ۱۱. (۶): المومنون: ۵۷؛ النور: ۹۲؛ الرعد: ۲۱؛ التوبه: ۱۸؛ الانبياء: ۴۹. (۷):
المائده: ۲۳؛ الانفال: ۲؛ النحل: ۴۲؛ الشورى: ۳۲. (۸): الرعد: ۲۲؛ البقره: ۲۷۱؛ الروم: ۳۸، ۳۹؛
الدهر: ۹. (۹): التوبه: ۱۱۲؛ الفرقان: ۲۴. (۱۰): التوبه: ۱۱۲. (۱۱): التوبه: ۱۱۲؛ آل عمران: ۱۲؛ الفرقان: ۲۴.
(۱۲): آل عمران: ۱۷، ۱۳۵؛ النساء: ۷۲؛ التوبه: ۱۱۲؛ الذریت: ۱۸. (۱۳): المومنون: ۲؛ النساء: ۱۰۳؛ البقره:
۳؛ المائده: ۵۵؛ الانفال: ۳. (۱۴): البقره: ۱۸۳؛ الاحزاب: ۳۵. (۱۵): التوبه: ۷۱؛ المومنون: ۴؛ البقره:
۱۷۷؛ المائده: ۵۵؛ الحج: ۷۸. (۱۶): آل عمران: ۹۷؛ الحج: ۲۲. (۱۷): آل عمران: ۱۷؛ الاحزاب: ۳۵.
(۱۸): البقره: ۱۵۳؛ آل عمران: ۱۷؛ الاحزاب: ۳۵. (۱۹): آل عمران: ۱۳۴؛ الشورى: ۳۷. (۲۰): المومنون:
۸. (۲۱): آل عمران: ۱۱۴؛ التوبه: ۱۱۲. (۲۲): المومنون: ۶۱؛ فاطر: ۳۲؛ المائده: ۴۸. (۲۳): النساء: ۱۳۵؛
المائده: ۸. (۲۴): الفرقان: ۷۲. (۲۵): السجده: ۱۵؛ النساء: ۳۲؛ لقمن: ۱۸؛ النحل: ۲۳. (۲۶): البقره: ۳؛
آل عمران: ۱۷، ۱۳۴؛ ابراهيم: ۳۱؛ الانفال: ۳؛ الحج: ۳۵. (۲۷): المومنون: ۵؛ النور: ۳۰؛ الاحزاب:
۳۵؛ الفرقان: ۲۸. (۲۸): الفرقان: ۲۷؛ الانعام: ۱۴۱؛ الاعراف: ۳۱؛ الاسراء: ۲۲-۲۷. (۲۹): البقره: ۱۷۷؛
الانعام: ۱۵۲؛ النحل: ۹۱؛ المومنون: ۸؛ الاحزاب: ۲۳. (۳۰): الشورى: ۳۷؛ النجم: ۳۲. (۳۱): الفرقان:
۲۸؛ الانعام: ۱۵۱. (۳۲): الفرقان: ۲۳؛ المومنون: ۳. (۳۳): الشورى: ۳۷؛ آل عمران: ۱۳۴. (۳۴):
الحجرات: ۱۰؛ التوبه: ۱۱؛ آل عمران: ۱۰۳؛ الاحزاب: ۵؛ البقره: ۱۷۸. (۳۵): الفتح: ۲۹. (۳۶): الفرقان:
۲۳؛ لقمن: ۱۹. (۳۷): الشورى: ۳۸؛ آل عمران: ۲۵۹. (۳۸): التوبه: ۱۱۲؛ البقره: ۱۸۷، ۲۳۰؛ النساء: ۱۳.
(۳۹): المجادله: ۲۲؛ النساء: ۲۵؛ التوبه: ۲۴؛ البقره: ۱۲۵. (۴۰): النساء: ۷۹. (۴۱): الانعام: ۸۵؛ النحل:
۱۲۲؛ الانبياء: ۷۲؛ الصف: ۱۱۲؛ القلم: ۵۰. (۴۲): الفرقان: ۳۰. (۴۳): الحجرات: ۱۳. (۴۴): الذریت: ۵۲.
(۴۵): البقره: ۵، ۲۸، ۱۵۷؛ الزمر: ۱۸. (۴۶): البقره: ۳۰. (۴۷): ص: ۷۱-۷۲. (۴۸): القیامه: ۱۲-۱۷؛
الاعراف: ۳۲؛ البقره: ۱. (۴۹): البقره: ۱۴۳؛ النحل: ۱۰-۱۷. (۵۰): البقره: ۱۷۷. (۵۱): آل عمران: ۱۹۱.
(۵۲): البقره: ۲۱؛ الحج: ۷۷. (۵۳): فاطر: ۲۹؛ البقره: ۱۲۱. (۵۴): البقره: ۱۷۷؛ المومنون: ۱-۹؛ الفرقان:
۲۳-۲۷. (۵۵): الملك: ۲۳. (۵۶): البقره: ۱۲۴؛ الانعام: ۹۵-۹۹؛ الروم: ۸؛ الجاثیه: ۲۲؛ التغابن: ۳.

(۵۷): البقره: ۱۷۹، ۱۸۴، ۲۸۲. (۵۸): الزخرف: ۲۳؛ البقره: ۱۷۰. (۵۹): النجم: ۲۳، ۲۸؛ الاسراء: ۳۲؛
الكهف: ۱۵؛ الحجرات: ۶؛ النساء: ۸۳. (۶۰): الاسراء: ۳۲؛ التكاثر: ۸؛ الملك: ۲۳. (۶۱): الاعراف: ۳۲؛
القصص: ۷۷؛ البقره: ۲۲۲-۲۲۳؛ الروم: ۲۱. (۶۲): آل عمران: ۱۵۷؛ الزمر: ۳۲؛ الانعام: ۱۵؛ المائدہ:
۹۴؛ الدهر: ۱۰. (۶۳): ق: ۴۳؛ آل عمران: ۱۵۴، ۱۸۵؛ النساء: ۷۸؛ المنافقون: ۱۱. (۶۴): الرعد: ۲۲؛
الروم: ۳۷؛ الذریت: ۲۲، ۵۸؛ فاطر: ۳. (۶۵): البقره: ۲۱۲؛ النساء: ۱۹؛ لقمن: ۳۴؛ الطلاق: ۱. (۶۶):
الاعراف: ۳۲؛ آل عمران: ۱۴-۱۵؛ الصف: ۱۰-۱۲؛ الواقعة: ۱۵-۲۴؛ المطففين: ۲۲-۲۴. (۶۷): البقره: ۱۲۵؛
التوبه: ۲۴؛ الانفطار: ۷۶؛ التغابن: ۳؛ الزمر: ۵۳. (۶۸): البقره: ۱۲۸-۲۰۸؛ يوسف: ۵؛ الاسراء: ۵۳؛
فاطر: ۶؛ یس: ۲۰-۲۲. (۶۹): النحل: ۹۰؛ آل عمران: ۱۰۴، ۱۱۰، ۱۱۴؛ التوبه: ۱۱۲. (۷۰): البقره: ۱۹۱؛
الحجرات: ۷. (۷۱): النور: ۱۹. (۷۲): المائدہ: ۲۳؛ الاعراف: ۵۲؛ المائدہ: ۲۴؛ القصص: ۸۳. (۷۳):
فاطر: ۱۸؛ المدثر: ۳۸؛ البقره: ۴۸. (۷۴): الحشر: ۹؛ المائدہ: ۲؛ آل عمران: ۱۰۳؛ التوبه: ۷۱؛
الشوری: ۳۸. (۷۵): النساء: ۱۰۳؛ البقره: ۱۷۸، ۱۸۳؛ التوبه: ۲۰؛ آل عمران: ۹۷. (۷۶): البقره: ۲۷۱،
۲۸۰؛ النساء: ۲۵. (۷۷): الاحزاب: ۲۱؛ الانبیاء: ۱۰۷؛ السبا: ۲۸. (۷۸): النساء: ۵۸؛ السبا: ۴۶؛ النحل:
۹۰، ۱۲۵. (۷۹): التوبه: ۳۹؛ النور: ۲؛ المائدہ: ۳۸؛ الفرقان: ۲۸-۲۹. (۸۰): الاعراف: ۱۷۲؛ المائدہ:
۲۷-۳۰؛ هود: ۱۰۰؛ يوسف: ۳، ۱۱۱. (۸۱): المائدہ: ۹۰؛ التکویر: ۸-۹؛ النحل: ۲۷. (۸۲): العصر: ۳-۴؛
البقره: ۲۷۷؛ الرعد: ۲۹. (۸۳): آل عمران: ۱۱۰، ۱۲۴؛ الجمعه: ۲؛ البقره: ۱۵۱؛ العصر: ۳-۴.

د روژې اته ويستم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډيره آسانه ، دلچسپه او گټوره طريقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کيږي او هغه د خپلو آيتونو له مخې ځوابونه وايي. هيله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !

نو دا يې د اته ويستمې روژې لپاره اته ويستم سوغات ، (ن. صمد)

Nsamad57@hotmail.com

د قرآن سره مرکه (اته ويستمه برخه) :

پوښتنه: آيا تا د محمدي امت ذکر او بيان کړي دي ؟

ځواب: هو ، ما د هغوی په باره کې ډير وضاحت ورکړې دي او هغوی مي د مُسلمه امت (۱) ، وسطی امت (۲) يعنی پر سمه لاره تلونکی امت ، تر ټول ښه امت (۳) او مسلمينو (۴) يعنی مسلمانانو په القابو سره نازولي دي (۵). دغه امت دا امتياز هم لري چې د نړۍ تر ټولو هغسی غوره امت دي چې الله يې تر قيامته دا ذمه اخيستي ده چې د نيکۍ د خپرولو او د بدۍ د منع کولو هڅه به کوي (۲) ، د حق دين شفاهي او عملی شهادت به ورکوي (۷) او د هغه د استقرار او ټينگښت کوښښ به کوي (۸).

پوښتنه: آيا د دغه مُسلم امت په باره کې له مخکې څخه هم کومه پيش گوښی موجوده وه که يا ؟

ځواب: هو ، کله چې ابراهيم (ع) او اسمعيل (ع) د کعبې تر بيا جوړولو وروسته الله تعالی ته دعا کړې وه ، په هغه کې يې د همدې مُسلمه امت ذکر کړي و (۹).

پوښتنه: آيا تا د صحابه کرامو بيان يا ذکر هم کړي دي ؟

ځواب: هو ، هغه کسان چې د رسول الله (ص) ملگري وو ، صحابه دي (۱۰). په تورات او انجيل کې هم په دې هکله پيش گوښی سوې وه (۱۱). د صحابه وو د ټولنی شروع د خورالې او پراگنده حالت څخه وسوه ، وروسته داسی وخت هم راغی چې هغوی يو پياوړی ځواک سو (۱۲). دغه اشخاص خپل تر منځو ډير گران او يو پر بل مهربان وو خو د کافرانو په وړاندې خورا جدی او سرسخته وو (۱۳). په دغه جماعت کې هغه مهاجرين هم شامل وو چې د الله په لار کې يې خپل کورونه او هر څه پريښي وو او د مکې څخه مدينې ته راغلي وو ، او په هغوی کې انصار هم شامل وو چې د نوموړو مهاجرينو سره يې وروړگلو بيزه سلوک کاوه او دا ټول رښتيايي مسلمانان وو (۱۴). دغو خلکو د الله د دين په خاطر د سراو مال قربانۍ ورکړې (۱۵). په هغوی کې هغسی پاکو اشخاصو هم شتون درلود چې هره هغه خپلوی او قرابت يې ايسته وغورځاوه چې د ده او الله تر منځ به خنډ کېدله. د دغو انسانانو په زړونو کې ايمان ننوتلی و او الله هم ځنی خوشاله و او هغوی هم د الله څخه راضي ول (۱۶). هغو اصحابو چې تر يوې ونې لاندې يې په ټوليزه توگه رسول الله ته

بیعت وکړ هغوی ټوله له یو مخی جنتي دي او هغوی د خورا ایثار او ځان تیریدنی څخه کار واخیست (۱۷)

انصارو د مهاجرینو سره د مرستې په خاطر له خورا لویې قربانۍ او ایثاره کار واخیست (۱۸). په اصحابو کې «سابقون الاولون» هم وو چې الله ورڅخه راضی سو او هغوی هم د الله څخه راضی سول (۱۹). د رسول الله سره د هغه یو صحابی [ابوبکر رضی الله عنه] هم هجرت وکړ او کله چې رسول الله د دښمنانو د خطر له امله په غار کې پټ سو نو دغه صحابی هم ورسره ملگری و (۲۰).

پوښتنه: آیا تا مشخصاً د کوم صحابی نوم هم ذکر کړی دی که یا؟

ځواب: هو، ما د زید [رضی الله عنه] نوم ذکر کړی دی (۲۱).

پوښتنه: آیا د تابعینو ذکر دی هم کړی دی که یا؟

ځواب: هو، الله تعالی د نیکو تابعینو څخه هم هغسی راضی و لکه د نورو اصحابو کرامو څخه چې و (۲۲)

پوښتنه: که لطفاً راته ووايې چې شیطان څوک دی، خوشاله به سم. څنگه چې د هغه لعین په باره کې تا پرله پسې خبرداری راکړی دی، نو ښه به وی چې مختصراً یې را وښیې.

ځواب: شیطان ته چې ابلیس ویل کیږي (۲۳) اصلاً د جن له ذاته دی (۲۴). هغه له اوره جوړ سوی و (۲۵). د هغه کار دا دی چې خلک گمراه او زیانمن کړي (۲۶). هغه آدم (ع) ته د سجدي څخه د سرغړونې له امله د الله د حکم څخه انکار وکړ نو ځکه د الهی لعنت وړ وگرځېد (۲۷). شیطان د انسان ازلي او فطري دښمن دی (۲۸). هیڅوک باید د هغه پیروي او په خوله ونه کړي (۲۹).

پوښتنه: تا د جن نوم واخیست، آیا د هغه په هکله هم څه راته ویلای سې؟

ځواب: هو، جن هم د انسان غوندی د الله مخلوق دی (۳۰). هغه د اور څخه پیدا سوی دی (۳۱). جن د انسان څخه مخکی پیدا سوی دی (۳۲). جن هم د انسان غوندی د خپلی عقیدې او کړنې لپاره مؤظف او مسؤل دی نو ځکه د خپل عمل ځواب ویونکی دی (۳۳). په جنانو کې هم د الله اطاعت کونکي او سرغړونکي شته دي (۳۴). مشرکو عربو به د خپل جهالت له مخی د الله او جنانو تر منځ خپلوي قیاسوله (۳۵). دوی به جنان حتی د خدای شریکان هم بلل (۳۶) او د هغوی عبادت به یې کاوه (۳۷). د بیړی او مصیبت پر مهال به یې هغوی رابلل او لمانځل (۳۸). جن کولای سی چې انسانان ووینی خو انسانان جنان نسی لیدلای (۳۹). هغوی د حضرت محمد (ص) تر بعثت مخکی د لوړه سره د ځینو غیب خبرونو احوال هم معلومولای سو (۴۰). د جنانو یوې ډلې به د رسول الله (ص) څخه قرآن هم اورېدی او پرده باندی یې ایمان راوړی و (۴۱).

پوښتنه: آیا د کوم خاص علت له مخی د یو مسلمان ټول اعمال ضایع کېدای هم سی؟

ځواب: هو، د یو مسلمان ټوله اعمال هغه وخت ضایع او له منځه ځی که:

۱- کفر غوره کړی (۴۲).

- ۲- د شرک ارتکاب وکړی (۴۳) .
- ۳- مُرْتَد سى ، يعنى له دينه واوړی (۴۴) .
- ۴- د رسول الله (ص) په مجلس کې د هغه تر آواز په لور رغ شورما شور يا خبری وکړی (۴۵) .
پوښتنه: تا پر کومو خلکو او مخلوقاتو لعنت ويلى دى ؟
خواب: ما چي پر کومو انسانانو او نورو مخلوقاتو لعنت ويلى ، هغه اصلاً د الله لعنت دى او هغه دا دي:
- ۱- پر شيطان باندی (۴۶) .
  - ۲- پر کافرانو باندی (۴۷) .
  - ۳- پر ظالمانو باندی (۴۸) .
  - ۴- پر درواغ ويونکو باندی (۴۹) .
- (۱) :البقره: ۲۸. (۲) :البقره: ۱۴۳. (۳) :آل عمران: ۱۱۰. (۴) :الحج: ۷۸. (۵) :البقره: ۱۲۸. (۶) :آل عمران: ۱۰۴. (۷) :البقره: ۱۴۳. (۸) :النساء: ۱۳۵. (۹) :الحج: ۷۸. (۱۰) :المائدة: ۸. (۱۱) :الشورى: ۱۳. (۱۲) :البقره: ۱۲۸. (۱۳) :التوبه: ۴۰. (۱۴) :الفتح: ۲۹. (۱۵) :التحریم: ۸. (۱۶) :الفتح: ۲۹. (۱۷) :الفتح: ۲۹. (۱۸) :الانفال: ۲۲. (۱۹) :الفتح: ۲۹. (۲۰) :الانفال: ۷۴. (۲۱) :التوبه: ۱۵. (۲۲) :المجادله: ۸۸. (۲۳) :التوبه: ۱۰۰. (۲۴) :التوبه: ۱۰. (۲۵) :الاحزاب: ۴۰. (۲۶) :التوبه: ۴۰. (۲۷) :الاحزاب: ۳۷. (۲۸) :التوبه: ۲۱. (۲۹) :التوبه: ۲۱. (۳۰) :التوبه: ۲۱. (۳۱) :التوبه: ۲۱. (۳۲) :التوبه: ۲۱. (۳۳) :التوبه: ۲۱. (۳۴) :التوبه: ۲۱. (۳۵) :التوبه: ۲۱. (۳۶) :التوبه: ۲۱. (۳۷) :التوبه: ۲۱. (۳۸) :التوبه: ۲۱. (۳۹) :التوبه: ۲۱. (۴۰) :التوبه: ۲۱. (۴۱) :التوبه: ۲۱. (۴۲) :التوبه: ۲۱. (۴۳) :التوبه: ۲۱. (۴۴) :التوبه: ۲۱. (۴۵) :التوبه: ۲۱. (۴۶) :التوبه: ۲۱. (۴۷) :التوبه: ۲۱. (۴۸) :التوبه: ۲۱. (۴۹) :التوبه: ۲۱.

د روژې نهه ويستم سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېږي د قرآن پوهنې ډيره آسانه ، دلچسپه او گټوره طريقه ده. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کيږي او هغه د خپلو آيتونو له مخې ځوابونه وايي. هيله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو وگرځي ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله !

نو دا يې د نهه ويستمې روژې لپاره نهه ويستم سوغات ، (ن. صمد)

Nsamad57@hotmail.com

د قرآن سره مرکه (نهه ويستمه برخه) :

پوښتنه: آيا تا ستوري هم ذکر کړي دي ؟

ځواب: هو ، ما د لمر ، سپوږمۍ او نورو ستورو نومونه ذکر کړي دي (۱).

پوښتنه: آيا ستا په نظر دغه سياري او ستوري ساکن دي که متحرک ؟ دا ځکه چې د اسلام مخالفين يو لړ گمراه کونکي تبليغات کوي .

ځواب: ما واضحا ويلي دي چې دا ټول خوځنده يعنې د حرکت په حال کې دي (۲).

پوښتنه: آيا تا د غرونو ذکر هم کړی دی که یا ؟

ځواب: هو ذکر می یې کړی دی (۳) ، حتی دا چې ځينو ته می په نوم سره هم اشاره کړې ده لکه د طور غر (۴) ، د جودی غر (۵) او نور .

پوښتنه: آيا د فلزاتو نومونه دي هم ياد کړي دي ؟ که وی نو هغه کوم کوم فلزات دي ؟
ځواب: هو ، ذکر کړي می دي مثلاً: سره او سپين زر (۲) ، مس (۷) ، اوسپنه (۸) او نور .

پوښتنه: آيا تا د ملغلو نوم هم اخیستی دی ؟

ځواب: هو ذکر کړی می دی (۹).

پوښتنه: آيا تا د شين گياوو (ترکاري بابو) نومونه هم ذکر کړي دي ؟

ځواب: هو ، ما د بيلگې په توگه د پياز ، هوږې ، چمبرخيال او نورو نومونه ذکر کړي دي (۱۰).

پوښتنه: که په همدې موضوع کې پاته سم ، نو آيا تا د ونو او نورو يادونه هم کړې ده ؟

ځواب: هو ، کړې می ده (۱۱). ما د ځینو ونو نومونه هم ذکر کړي دي لکه خرما (۱۲) ، زیتون (۱۳) ، بیری (۱۴) او نور .

پوښتنه: نو چی داسی ده آیا د میوو ذکر دې هم کړی دی که یا ؟
ځواب: هو بالکل می کړی دی (۱۵). د دې جملې څخه می د خرما (۱۲) ، انگورو (۱۷) ، انارو (۱۸) او نورو نومونه ذکر کړي دي .

پوښتنه: آیا مرغانو ته دې هم اشاره کړې ده که یا ؟
ځواب: هو کړې می ده (۱۹). د مثال په توگه به دغه مرغان در یاد کړم: هُد هُد (۲۰) ، کاغی (۲۱) ، ابابیل (۲۲) او نور .

پوښتنه: نو آیا د حیواناتو په باره کی دې هم څه یادونه کړې ده ؟
ځواب: هو ، ما ډیرو حیواناتو ته اشاره کړې ده (۲۳) ، چی په هغو کی پسونه او وزې (۲۴) ، میږه (۲۵) ، غوا او غوی (۲۶) ، آس (۲۷) ، خر (۲۸) ، قچر یعنی غاثره (۲۹) ، اوبن او اوبنه (۳۰) ، بیزو (۳۱) ، سپی (۳۲) ، خوگ یا خنخیر (۳۳) ، فیل (۳۴) ، او زمري (۳۵) شامل دي .

پوښتنه: نو آیا د حشراتو نومونه دې هم ذکر کړي دي ؟
ځواب: هو ، ما د ځینو حشراتو نومونه ذکر کړي دي مثلاً: غوماشی (۳۲) ، مچ (۳۷) ، میږی (۳۸) ، غنی (۳۹) ، د عسلو مچی (۴۰) او نور .

پوښتنه: که د دغو څخه د عسلو د مچی په باره کی معلومات را کړې خوشاله به سم .
ځواب: هو ولی نه ، د شاتو مچی د څو رنگو څخه جوړي وی (۴۱) ، او په هغوی کی د انسانانو د ناروغيو لپاره شفا او علاج موجود دی (۴۲) .

پوښتنه: خبره تر خبری یاد پیری . آیا تا د رنگونو په باره کی هم څه ذکر کړی دی که یا ؟
ځواب: هو ، ما د څو رنگونو ذکر کړی او نومونه می یې هم اخیستی دي ، مثلاً سپین (۴۳) ، سور (۴۴) ، تور (۴۵) ، ژر (۴۶) او نور .

پوښتنه: آیا د کومی ورځی نوم دې هم ذکر کړی دی ؟
ځواب: هو ، ما د جمعې (۴۷) او شنبې (۴۸) نومونه ذکر کړي دي .

پوښتنه: آیا راته ویلای سې چی د وخت ټاکل څنگه کېدای سی ؟

ځواب: د ورځی او شپې د وخت معلومول د لمر د راختلو او لوېدلو له مخې کیږي (۴۹) ، او د ورځو ، میاشتو او کلونو جنتری د سپوږمۍ د موقعیتونو پر اساس ترتیب کیږي (۵۰) . خو باید متوجه اوسې چې په یو کال کې دوولس میاشتی وی (۵۱) .

پوښتنه: آیا تا د کوم ښار نوم هم ذکر کړی دی ؟
ځواب: هو ، ما د څو ښارونو نومونه ذکر کړي دي لکه: بابل (۵۲) ، مکه (۵۳) ، مدینه (۵۴) او نور .

پوښتنه: آیا تا شیدو ته هم اشاره کړې ده که یا ؟
ځواب: هو ، لاکن د خالصو شیدو ذکر می کړی دی (۵۵) .

پوښتنه: وروستی پوښتنه می دا ده چې آیا ته کوم خاص پیغام لرې چې راته ویې وایې تر څو خلکو ته یې ورسوم ؟

ځواب: هو ، زه پخپله اصلاً یو پیغام یم یعنی د الله تعالی لخوا ټول بشر ته د یو پیغام په ډول رالیږل سوی یم (۵۶) . غواړم چې زما لخوا ټولو خلکو ته زما دا پیغام ورسوي چې هغوی د خپل رښتیاڼي خالق او مالک بندگي غوره کړي او بس (۵۷) .

شکراً - تشکر ستا د دې خورا مهمی ، هر اړخیزی او معلوماتی مرکې څخه (۵۸) .

اشکر لله - مننه له خدايه (۵۹) .

(۱) : الاعراف: ۵۴ ؛ النحل: ۱۲ ؛ الحج: ۱۸ ؛ العنكبوت: ۲۱ . (۲) : الرعد: ۲ ؛ القمن: ۲۹ ؛ فاطر: ۱۳ ؛ يس: ۳۸ ، ۴۰ ؛ الزمر: ۵ . (۳) : النحل: ۸۱ ؛ طه: ۱۰۵ ؛ الانبيأ: ۷۹ ؛ الحج: ۱۸ ؛ الاحزاب: ۷۲ . (۴) : البقره: ۲۳ ؛ طه: ۸۰ . (۵) : هود: ۴۴ . (۶) : آل عمران: ۱۴ ؛ التوبه: ۳۴ . (۷) : الرحمن: ۳۵ . (۸) : الكهف: ۹۲ ؛ الحديد: ۲۵ . (۹) : الرحمن: ۲۲ ؛ الطور: ۲۴ ؛ الواقعة: ۲۳ ؛ الحج: ۲۳ ؛ الدهر: ۱۹ . (۱۰) : البقره: ۲۱ . (۱۱) : الحج: ۱۸ ؛ الرحمن: ۲ ؛ المومنون: ۲۰ ؛ النور: ۲۵ ؛ الفتح: ۱۸ . (۱۲) : النحل: ۱۱ ؛ عبس: ۲۹ . (۱۳) : النحل: ۱۱ ؛ النور: ۳۵ ؛ عبس: ۲۹ . (۱۴) : السبا: ۱۲ . (۱۵) : البقره: ۲۲ ، ۱۲۲ ؛ الاعراف: ۵۷ ؛ الرعد: ۳ ؛ فاطر: ۲۷ ؛ الرحمن: ۱۱ . (۱۶) : مريم: ۲۵ ؛ النحل: ۲۷ . (۱۷) : الانعام: ۹۹ ، ۱۴۱ ؛ النحل: ۲۷ . (۱۸) : الانعام: ۹۹ ، ۱۴۴ . (۱۹) : البقره: ۲۲۰ ؛ الانعام: ۳۸ ؛ النحل: ۷۹ ؛ النور: ۴۱ ؛ الملك: ۱۹ . (۲۰) : النمل: ۲۰ . (۲۱) : المائده: ۳۱ . (۲۲) : الفيل: ۳ . (۲۳) : البقره: ۱۲۴ ؛ الانعام: ۳۸ ؛ هود: ۶ ؛ الحج: ۱۸ ؛ الجاثيه: ۴ . (۲۴) : الانعام: ۱۴۲ ؛ طه: ۱۸ ؛ الانبيأ: ۱۸ . (۲۵) : ص: ۲۳-۲۴ . (۲۶) : البقره: ۲۷-۷۱ ؛ يوسف: ۴۳ . (۲۷) : الانفال: ۲۰ ؛ النحل: ۸ ؛ الحشر: ۲ . (۲۸) : البقره: ۲۵۹ ؛ الجمعه: ۵ ؛ المدثر: ۵ . (۲۹) : النحل: ۸ . (۳۰) : الانعام: ۱۴۴ ؛ الاعراف:

۴۰؛ الغاشيه: ۱۷. (۳۱): البقره: ۲۵؛ المائده: ۲۰؛ الاعراف: ۲۲. (۳۲): الاعراف: ۷۲؛ الكهف: ۱۸. (۳۳)
 البقره: ۱۷۳؛ المائده: ۳. (۳۴): الفيل: ۱. (۳۵): المدثر: ۵۱. (۳۶): البقره: ۲۲. (۳۷): الحج: ۷۳. (۳۸)
 النمل: ۱۸. (۳۹): العنكبوت: ۴۱. (۴۰): النحل: ۲۸. (۴۱): النحل: ۲۹. (۴۲): النحل: ۲۸-۲۹. (۴۳):
 البقره: ۱۷۷؛ آل عمران: ۱۰۶؛ الاعراف: ۱۰۸؛ فاطر: ۲۷؛ الصفه: ۴۲. (۴۴): فاطر: ۲۷. (۴۵): البقره: ۱۸۷؛
 آل عمران: ۱۰۶؛ فاطر: ۲۷؛ الزخرف: ۱۷؛ الزمر: ۲۰. (۴۶): البقره: ۲۹؛ الروم: ۵۱؛ الزمر: ۲۱؛ الحديد:
 ۲۰؛ المرسلات: ۳۳. (۴۷): الجمعه: ۹. (۴۸): الاعراف: ۱۲۳. (۴۹): الاسراء: ۱۲؛ يونس: ۲؛ البقره: ۱۲۴؛
 آل عمران: ۲۷؛ الانبياء: ۳۳. (۵۰): يونس: ۵؛ الانعام: ۹۲؛ الاسراء: ۱۲؛ الرحمن: ۵. (۵۱): التوبه: ۳۲.
 (۵۲): البقره: ۱۰۲. (۵۳): آل عمران: ۹۲؛ التين: ۳؛ البلد: ۱-۲؛ النمل: ۹۱؛ الانعام: ۹۲. (۵۴): التوبه:
 ۱۰۱، ۱۲۰؛ الاحزاب: ۲۰؛ المنافقون: ۸. (۵۵): النحل: ۲۲؛ محمد: ۱۵. (۵۶): ابراهيم: ۵. (۵۷): البقره:
 ۲۱؛ النحل: ۳۲. (۵۸): السبا: ۱۳. (۵۹): لقمن: ۱۲.

د روژې دېرشم (وروستې) سوغات

قدرمنو او عزتمنو لوستونکو ، دغه لړۍ چې «د قرآن سره مرکه» نومېده ، د قرآن پوهنې ډیره آسانه ، دلچسپه او گټوره طریقه وه. دلته د قرآن کریم څخه پوښتنې کیدې او هغه د خپلو آیتونو له مخې ځوابونه ویل. هیله ده چې د توجه او هڅېدو وړ مو گرځیدلې وی ، دا ځکه چې نن د عمل ورځ ده بېله حسابو خو سبا د حساب ورځ ده بېله عمله ! نو د دې لړۍ وروستۍ برخه لطفاً په غور او تدبیر سره ولولئ (ن. صمد)

Nsamad57@hotmail.com

د قرآن سره د مرکې د پای لیکنه :

ښه گرانو لوستونکو ، د قرآن سره خو مو دا مرکه په ۲۹ برخو کې ولوستله. خدای دی وکړي چې ځوابونه او محتویات یې د خپل ژوندانه تلن لاره وگرځوو ، که نه صرف وخت به مو ضایع کړی وی.

کله چې دا مرکه پای ته ورسېده ، نو «قرآن» څو خصوصی رازونه او ترخه حقایق راته وویل او پر ما یې پنځه کړه چې تر تاسو به یې رسوم. هغه گیله او شکایت وو ، اسویلی او فریاد وو ، خپگان او حسرت وو ، یعنی هغه څه وو چې اصلاً دي ، کيږي ، په سترگو یې وینو ، او بالاخره هغه څه وو چې باید نه وای.

آیا پوهیږئ چې «قرآن» په آخره کې څه راته وویل؟ قرآن د مسلمانانو څخه عجیبه حساس او عینی برداشتونه کړي وو. کله چې یې یو یو راته وایه نو باور وکړئ چې خوله می بنده سوه ، پر سترگو می توره تیاره خپره سوه ، سر می ځوړند سو ، بدن می په رپېدو او جټکو سو ، له سره تر نوکه په خولو کې لوند سوم ، د بدن ټول سپک می و خوت او نږدې و چې چپه سم.

آیا څه حدس کوئ چې قرآن به په رمازه او کنایه کې څه راته ویلی وی؟ هغه راته وویل چې تاسو ټول تش په نوم مینه راسره لرئ خو په اصل کې درواغ وایاست ، د طوطی غوندې می تلاوت کوئ خو نه پوهیږئ چې څه لولی. تاسو زه عملاً ترک او خوشی کړی یم لکن په ظاهره زما په نوم دنیا خرابوئ. په خوله می منی خو په زړه می شړئ ، که می لولی نو هیڅ فکر او تدبیر نه کوئ. زه خو لا څه ، آن پخپله رسول الله (ص) هم شکایت در څخه کوی (الفرقان- ۳۰).

زه مو ډیر نفس تنگه ساتلی یم او ساه می ځکه بنده وی چې په اوو پوښونو کې مو پېچلی یم او هلته لوړ مو په دوړو کې ایښی یم. چندانې مو نه په کاریرېم بلکې هغه مهال می را اخلی چې مسافر له کوره وځي یا په واده کې د ناوې پر سر نیول کیږم ، او یا دا چې کله غم او مصیبت در باندې راسی نو مو په یاد سم او له دوړو می پاک او په زاریو می خدای ته شفیع کوئ... خورا ډیر می مچوئ خو رښتیا نۍ مینه نه راسره لرئ ، خورا ډیر می خوبسوئ خو له ځانه می لیری ساتی ، خورا ډیر می یادوئ خو اصلاً می هیروئ ، خورا ډیر می

ستايي خو نه مي خپلوئ ، خورا ډير قسمونه راباندي اخلي خو سرچپه عمل کوئ ، خورا ډير عزت مي کوئ خو عملاً مي نه مني او خورا ډير در نږدې يم خو رانده ياست نه مي وينی....

هو گرانه لوستونکې ، هغه شکايت وکړ چې ماته اوس ثابته سوې ده چې هسي يو کتاب يم ، عادي کتاب ، اضافي کتاب ، بې غمخوره او بې سرپرسته کتاب !

هغه په داسي حال کې چې لهجه يې څه تونده سوه داسي دوام ورکړ: گوره ، ټولو مسلمانانو خصوصاً افغانانو ته ووايه چې اول خو مي نه تلاوت کوئ ، که مي تلاوت کوئ نو په معنا مي نه پوهيږئ. که احياناً پوه هم سي ، نو بيا بدبختانه عمل نه په کوئ. نو آيا په دغسي حالاتو کې زه د يو عادي يا اضافي کتاب څخه علاوه بل اهميت لرلای سم ؟ گورئ ، همدا حساسه بارکي زما او ستاسي د بنمن ډيره بڼه درک کړې ده نو ځکه مسلسل ما سپکوي ، ما توهينوي ، ما سوځوي او پرتاسو مرگوني گوزارونه کوي او سرو نه هم له بې غيرتۍ نه سي راپورته کولای. دا ځکه چې ماته مو عملاً شا راگرځولې ده او زما د بنمن ملگري سوي ياست. په دې ډول د نامردانو ، منکرانو او ناکسانو تريوغ لاندې سرځوريزه ژوند تيروئ.

بلې گرانه لوستونکې ، هغه په داسي حال کې چې راڅخه ليري کېدئ ، راته وويل چې دا يوه خبره مي لا واوره او هغه دا چې پرتاسو ټولو صرف په نوم گران يم بلکې دا هر څه مو چل ول ، ريا او حيلې دي. کله چې د قول او قسم خوړلو وار راورسيږي او يو د بل سره د دنيا په شخړو کې لاس او گريوان سي ، نو بيا زه در په ياد سم او په ټگۍ سره مي راپورته کړئ او وايست چې ما دې دغه قرآن ووهي که به داسي يا هسي نه وي... بله ناوړه استفاده لا دا راڅخه کوئ چې د هري غونډې او جلسې په پيل کې تلاوت کيږم ، اورول کيږم او په پای کې ستايل کيږم ، خود دغسي نمايشي او يکنواخته مراسمو تر ختميدو وروسته نه د چا په کار يم او نه د چا يار يم ! آيا داسي نه ده چې يو ځل مي خندوئ لکن سل ځله مي ژپوئ ؟ دا څنگه مينه راسره لرئ چې قانون د بل مني خو قسم په ما باندي اخلي ؟ په ما سرور کوئ خو سر نه راباندي خوږوئ ؟! گورئ ، هر څوک مي په ظاهره د محبت ډيره دعوه کوي ، زما لپاره د سر تيرېدو ټټر هم ووهي خو عملاً بې پرې يښي يم او يوازي په اوو پوښونو کې بندي پروت يم.

هو ، زه صرف يو بندي کتاب يم ، يوازي يم او د حسرت او ښکې توپوم. زه نه پوهيږم چې چا ته وژاړم ؟! گورئ ، اوس خو څه نسيم کولای ، مگر د قيامت په ورځ به پرتاسو هر يوه شاهد سم او خپل مصنف او مؤلف ته به فرياد وکړم چې ستا دغه او هغه بنده زما سره پورتنې ظلمونه او چمونه کړي دي. آيا پوهيږئ چې لوی الله به څه درسره وکړي ؟ زما به غور او ستاسي به جور په برخه وي. تاسي دا فکر قطعاً مه کوئ چې الله ولي د خپلو گناهونو سزا همدا اوس نه درکوي. داسي نه ده بلکې الله مهلت درکړي دی او دا هر څه درته ساتي. که يې په دې دنيا کې چا ته سزا ورکولای نو د مخکې پر مخ به نن هيڅوک هم نه وای بچ سوی (النحل: ۲۱). گورئ ، خدای بڼه پيژني خو اطاعت يې نه کوئ ، ما د بلبل غوندي تلاوت کوئ خو عمل نه کوئ ، دا وايست چې مرگ حق دی خو هغه ته چمتو يڼه نه نيسي ، نو واورئ: دنيا چې خوښوئ آخرت مو

هيروئ ، مخلوق چي خوبنوي خالق مو هيروئ ، ما چي بنكلوي شا راگرخوي.. خو اوس لاهم وختي دي ، د شيطاني وسوسو او طاغوتي فتنو خخه را وگرخي. دا خكه چي نن د عمل ورخ ده بپله حسابه ، خو سباد حساب ورخ ده بپله عمله ! د دي لپاره چي ناوخته سوي نه وي ، په خانو نو كي ژور او اساسي بدلون راوري او ترخو چي داسي ونكري ، الله مو روان حالت نه بدلوي (الرعد- ۱۱) .

هوگرانه لوستونكي ، زه د قرآن دغو فريادونو او تهديدونو د حسرت په اوبنكو او د هيبت په خولو كي داسي بي حاله كرم لكه د جراحي عملياتو پر مهال چي د بي هونسي دوا په رگونو كي تذييق سي . كله چي مي سترگي رني كړي ، نو صرف د دي مركي يو خو خوري وري پاني او كاغذونه مي وليدل چي زياتره بي باد راخخه وري وو . بس ژر راپورته سوم او پاته كاغذونه مي راټول كړل او په تلوار مي تر تاسو راوړسول . نور نو تاسو پوه سي او تصميم مو ، چي د قرآن دغه خبرداري او پيغام عملي كوي او كه بي ردوي (البقره: ۲۱ ؛ النحل: ۳۲) !

والسلام،

ستاسو د دعاو و محتاج: نثار احمد صمد

د لارو پر په برېښنايي کتابتون کې پر ليکه اثار

- اسلام او مذهب:
- دروژې ډالۍ
- روژه درحمت، برکت او مغفرت مياشت
- د اصحابانو کيسې
- د مصطلح الحديث علم په سوال او ځواب کېښي
- لیکونکی: شيخ مصطفى العدوي مترجم: محمد عمر بشار
- اړينه پوهه
- د برېښنايي کتابتون د اسلام او مذهب د برخې د نورو پرليکه کتابونو لپاره دلته کليک وکړئ!
- داکتر نثار احمد صمد
- مؤلف: مولوي سيد محبوب شاه ساجد
- مولوي عبد الهادي حماد
- مولوي عبد الهادي حماد

- ساینس او تخنیک:
- درنا کړکې (د کمپیوټر زده کړه) [عبدالستار فیضي](#)
- سرطان او د چاپیریال رادیواکتیویټي [لیکوال: پوهنوال ډاکټر نظر محمد سلطانی](#)
- [خدران](#)
- د مایکروسافټ آفس پښتو لارښود [عبدالستار فیضي](#)
- غواږی دهنې څیرکتیا مو تمرین کړی؟ [ژباړن: مختار احمد احسان](#)
- د ساینس او تخنیک د برخې د نورو پر لیکه کتابونو لپاره دلته کلیک وکړئ!
- سپورت او روغتیا:
- هغه پیاوړې لارې چارې چې اندېښنه ستا سوله ژوند څخه محو کوي [ژباړن: ډاکټر محمد رقیب \(فاروقی وردگ\)](#)
- [THE PREVALENCE OF HIV/AIDS IN AFGHANISTAN](#) [Dr.Hameed Shuja](#)
- د کوچنیانو تنفسي سیستم [لیکوال: پوهندوی دوکتور سید حسام مل](#)
- د لارو برو بیبانی د برېښنایي کتابتون د سپورت او روغتیا د برخې د نورو پر لیکه آثارو لپاره دلته کلیک وکړئ!
- هنر او ادبیات:
- راځئ کیسه ولیکو [نصیر احمد احمدی](#)
- مناجاتونه [نور احمد قرانمل](#)
- د هیلو غوتی [وینا واله: وحیده "آرینزی"](#)
- د ابراهیم ادهم په پلونو (ناول) [لیکوال: عبداللہ الهام جمالزی](#)
- منظومې کیسې پښتو لنډۍ او غاړې [لیکوال: څارنوال احمد منگل خان](#)
- د ماشومانو لپاره:
- کوچنی شاهزاده (د ماشومانو لپاره) [ډاکټر عبدالباري](#)
- زما سوی (د ماشومانو لپاره) [مختار احمد احسان](#)
- فټبالر (د ماشومانو لپاره) [مختار احمد احسان](#)
- د برېښنایي کتابتون د هنر او ادبیاتو د برخې د نورو پر لیکه آثارو لپاره دلته کلیک وکړئ!
- تاریخ او سیاست:
- روز شمار واقع افغانستان [تهیه او ترتیب: حمید علمي](#)
- شیر شاه سوري د افغانانو تر منځ د یووالي هڅونکي [ژباړن: استاد قریب الرحمن سعید](#)
- د دیورنډ تړون د حقوقو او سیاست په تسله کښي [لیکوال: ډاکټر رحمت ربی زیرکیار](#)
- د تاریخ او سیاست د برخې د نورو آثارو لپاره دلته کلیک وکړئ!
- بېلابېل آثار:
- خونډور خواپه [عبدالستار فیضي](#)
- دنړۍ اووه عجایبي [ژباړن: مختار احمد احسان](#)
- د بېلابېل آثار نومې برخې د نورو پر لیکه کتابونو د لوست لپاره دلته کلیک وکړئ!

پای

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**